

EXPERT ELECTORAL

Nr. 1(14)/2017

Member of:

Working Group on Elections

Journal indexed in:

SUMAR

Studii, analize, comentarii

- **Alegeri 2016** – Opinii
- **Mircea KIVU** – Tendințe ale participării electorale la scrutinele locale și parlamentare din 2016
- **Septimius PÂRVU** – Anul electoral 2016, între evoluții tehnice și involuții politice
- **Elena CALISTRU** – Impactul bugetar al noilor reglementări electorale
- **Dacian VASINCU** – Alegerile parlamentare din 2016 – altă etapă din viața politică actuală
- **Octavian Mircea CHESARU** – Bune practici în procesul de reformă electorală: Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal

Rapoarte, sinteze și informări

- Implementarea mecanismelor de control și rambursare a cheltuielilor în campaniile electorale din anul 2016
- Corpul experților electorali
- Operatorii de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare
- Organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare în diaspora
- Interfața publică a Registrului Electoral
- Alegerile parlamentare din anul 2016. Concluzii și propuneri de lege ferenda

Expert electoral
Revistă de studii, analize și cercetări electorale
editată de Autoritatea Electorală Permanentă
Publicație trimestrială

ISSN (print): 2286-4385
ISSN (online): 2393-3143
ISSN (L): 2286-4385

Consiliul științific:

Profesor emerit **Rafael López-Pintor** – Universitatea Autonomă din Madrid
Consilier internațional **Paul DeGregorio** – Asociația Mondială a Organismelor Electorale
Dr. **Pierre Garrone** – Șeful Diviziei „Alegeri și partide politice”, Secretariatul Comisiei de la Veneția
Prof. univ. dr. **Robert Krimmer** – Ragnar Nurkse School of Innovation and Governance, Tallinn University of Technology
Conf. univ. dr. **Toby James** – School of Politics, Philosophy, Language and Communication Studies, University of East Anglia
Prof. univ. dr. **Ioan Alexandru** – Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Prof. univ. dr. **Ștefan Deaconu** – Facultatea de Drept, Universitatea din București
Prof. univ. dr. **Cristian Ionescu** – Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Prof. univ. dr. **Ioan Vida** – Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Prof. univ. dr. **Irina Moroianu Zlătescu** – Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Conf. univ. dr. **Sergiu Mișcoiu** – Facultatea de Studii Europene, Universitatea Babeș-Bolyai
Cercetător științific dr. **Aristide Cioabă** – Academia Română
Cercetător științific dr. **Constantin Nica** – Academia Română
Vicepreședinte, Autoritatea Electorală Permanentă – **Marian Muhuleț**
Vicepreședinte, Autoritatea Electorală Permanentă – **Constantin-Florin Mitulețu-Buică**
Secretar general, Autoritatea Electorală Permanentă – **Dr. Csaba Tiberiu Kovacs**

Consiliul editorial:

Cristian Petraru – Șeful Departamentului pentru coordonarea filialelor și relația cu autoritățile locale
Cristian-Alexandru Leahu – Șeful Departamentului legislativ
Daniel Duță – director, Direcția management electoral

Colegiul redacțional:

Asist. univ. dr. **Alexandra Iancu** – consilier, Direcția management electoral
Oana Iancu – consilier, Departamentul pentru coordonarea filialelor și relația cu autoritățile locale
Loredana Luca – consilier, Direcția pentru organizarea proceselor electorale în străinătate
Bogdan Fartușnic – expert, Departamentul legislativ
Octavian Mircea Chesaru – expert, Departamentul legislativ

DTP: R.A. Monitorul Oficial

Redactor-șef – Daniel Duță

Redactor-șef adjunct – Dr. Andrada-Maria Mateescu – consilier, Direcția management electoral

Autoritatea Electorală Permanentă
Str. Stavropoleos nr. 6, sector 3, București
office@roaep.ro; expert.electoral@roaep.ro
Tel/Fax: (021)310.13.86
www.roaep.ro

Următorul număr al revistei Expert electoral
va apărea în iunie 2017.

*Opiniile exprimate în această publicație aparțin în exclusivitate autorilor și nu angajează
Autoritatea Electorală Permanentă.*

Tipărit la:

MONITORUL
OFICIAL

REVISTA EXPERT ELECTORAL

Publicație trimestrială de studii, analize și cercetări electorale

ELECTORAL EXPERT REVIEW

Quarterly review of electoral studies, analysis and research

1(14)/2017

Autoritatea Electorală Permanentă

Permanent Electoral Authority

SUMAR

Studii, analize, comentarii

Alegeri 2016 – Opinii	5
Mircea KIVU – Tendințe ale participării electorale la scrutinele locale și parlamentare din 2016	7
Septimius PÂRVU – Anul electoral 2016, între evoluții tehnice și involuții politice	15
Elena CALISTRU – Impactul bugetar al noilor reglementări electorale	24
Dacian VASINCU – Alegerile parlamentare din 2016 – altă etapă din viața politică actuală.....	31
Octavian Mircea CHESARU – Bune practici în procesul de reformă electorală: Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal	37

Rapoarte, sinteze și informări

Implementarea mecanismelor de control și rambursare a cheltuielilor în campaniile electorale din anul 2016	45
Corpul experților electorali	50
Operatorii de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare	53
Organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare în diaspora	55
Interfața publică a Registrului Electoral	60
Alegerile parlamentare din anul 2016. Concluzii și propuneri de lege ferenda	62

SUMMARY

Studies, analysis, opinions

2016 Elections – Opinions	5
Mircea KIVU – Trends in Voter Participation in 2016 Local and Parliamentary Elections	7
Septimius PÂRVU – 2016 Election Year from Technical Developments to Political Involutions	15
Elena CALISTRU – The Budgetary Impact of New Electoral Rules	24
Dacian VASINCU – Parliamentary Elections 2016 – Another Step in the Current Political Life.....	31
Octavian Mircea CHESARU – Improving Electoral Practices: The Information System of Monitoring the Voter Turnout and of Preventing Illegal Vote	37

Reports, syntheses and briefings

Implementing the Mechanisms of Control and Reimbursement of Expenses in 2016 Election Campaigns	45
Electoral Experts' Body	50
Computer Operators of the Electoral Bureaus of the Polling Stations.....	53
Organization and Conduct of Elections Abroad	55
Public Interface of the Electoral Register	60
Parliamentary Elections in 2016. Conclusions and Proposals of Lex Ferenda	62

STUDII, ANALIZE, COMENTARII

STUDIES, ANALYSES, OPINIONS

ALEGERI 2016 – OPINII

Cred că alegerile din 2016 au arătat mai bine din mai multe motive. În primul rând, micșorarea fluxului de bani negri a eliberat campania de sub ipocrizia „Partidele sunt sărace, dar țara este copleșită de bannere și afișe”. Alegerile din România arătau de parcă se înfruntau multinaționalele cu cele mai mari bugete de marketing. Ceea ce, într-un fel, așa a și fost decenii la rând. Încet, încet, se rupe această tradiție toxică pentru democrație. Ca ziarist și, în primul rând, cetățean, mai remarc ceva: datele prezenței pe județe în timp real. Publicul a avut acces la „curgerea” alegerilor și asta s-a putut întâmpla datorită creșterii graduale a profesionalizării autorităților electorale, națională și județene. Da, știu că poate părea suspect că remarc profesionalizarea autorităților electorale chiar în revista dumneavoastră. Dar acesta e adevărul și el merită evidențiat. Dincolo de alternanța la putere, care e normală, există instituții care cresc, an de an, și asta ne dă încredere că se poate.

Cătălin Tolontan – redactor-șef GSP

Pornim de la premisa că era nevoie de o schimbare, pentru că în campaniile electorale anterioare spațiile publice deveneau scena unor exagerări vizuale evidente, care agresau ochii trecătorilor. Într-adevăr, era prea mult, nu se respectau regulile și de-a lungul anilor au fost raportate și incidente. Însă cred că, prin modificarea legii, de la prea mult s-a ajuns la prea puțin. Din experiența campaniilor din 2016 și a mărturiilor, mulți dintre alegători au reclamat faptul că nu s-au prins că a fost campanie electorală pentru că nu au văzut afișe sau alte materiale electorale prin orașele sau localitățile lor. Astfel, candidații au plecat din start cu un handicap, pentru că alegătorii nu au avut ocazia să îi cunoască prin intermediul materialelor de campanie.

Prin intermediul materialelor de campanie, alegătorii au ocazia să se familiarizeze, în cazul în care nu îi cunosc deja, cu cei care le cer votul pentru a-i reprezenta. Este o bună ocazie să fie informați, să asocieze candidatul cu partidul din care face parte și pe care îl susține. Ar fi exagerat dacă am pretinde că succesul unui candidat în

alegeri depinde doar de imaginea pe care reușește să o construiască și pe care o arată publicului, însă aceasta contribuie la reușita finală. Prin restrângerea spațiilor și a dimensiunii afișelor, centrul de interes a fost mutat spre alte materiale, care însă au fost mai greu de realizat sau nu au ajuns la toți cetățenii cu drept de vot, drept urmare, șansele candidaților de a ajunge cu mesajul lor la cât mai mulți alegători au fost diminuate. Un alt efect a constat în mutarea comunicării politice în mediul on-line, care însă nu acoperă în totalitate populația cu drept de vot. În concluzie, merită să salutăm și să apreciem modificările legislative prin care procesul electoral a fost securizat și transparentizat, însă modificările cu privire la materialele de campanie au afectat atât alegătorii, cât și candidații. Populația trebuie să fie pusă în temă că e campanie electorală și să fie informată cu privire la candidații care îi cer votul.

**Irina Mirela Ursu – masterandă
Jurnalism Politic,
Universitatea din București,
jurnalistă**

Potrivit noilor reglementări, anul electoral 2016 a reprezentat o provocare pentru participanții la procesul electoral, consultanți, candidați și alegători, deopotrivă. Finanțarea de către stat a campaniilor electorale a însemnat o limitare suficient de drastică a bugetelor de campanie. Totuși, legea nu vorbește despre o limitare concretă și eficientă și în privința perioadei de pre-campanie. Mai exact, candidații și-au mutat campania propriu-zisă în pre-campanie, ceea ce a bulversat oarecum electoratul, care, după o lună de zile în care a fost „asaltat” cu fel și fel de materiale de campanie agasante uneori, dar promovate cu scopul de a atrage capital de imagine pentru candidați, s-a aflat în ipostaza de a nu cunoaște faptul că urma să își exercite dreptul de vot.

Interesul este ca alegătorii să voteze în cunoștință de cauză, iar un simplu afișaj pe panoul electoral e insuficient, în opinia mea. Bineînțeles, vorbim și despre alte materiale și acțiuni de campanie, însă acestea nu sunt la fel de permissive ca înainte. Practic, bugetul de campanie fiind

limitat, candidații trebuie să știe foarte bine care e tipul alegătorului căruia i se adresează, astfel încât materialele de campanie reduse să ajungă la grupul-țintă. România nu e o țară cu o vastă tradiție în procesul electoral, ceea ce îngreunează și mai mult eforturile candidaților de a ajunge la fiecare alegător, fapt confirmat de procentul scăzut al celor care s-au prezentat la urne în ziua votului.

E un decalaj vizibil între ceea ce se întâmplă în pre-campanie și în campania electorală propriu-zisă. Investițiile din pre-campanie depășesc bugetele la care candidații au dreptul în campanie, iar sancțiunile pe care le riscă sunt infime în comparație cu nevoia de a-și atinge scopul, acela de a fi aleși. Finanțarea de către stat este o măsură care avantajează partidele mici, care nu au bugete de campanie mari. Pe de altă parte, noua reglementare, în forma actuală, creează dezavantaje pentru cei fără notorietate. În aceste condiții, fie aducem pre-campania electorală la nivelul și reglementările campaniei electorale, fie renunțăm la finanțarea campaniilor electorale de către stat.

Alexandra Gugiuman – consultant politic

În scopul îmbunătățirii procedurilor electorale, ca fost președinte de secție de votare în județul [...], aș propune înființarea mai multor centre de preluare a buletinelor de vot și a documentelor electorale.

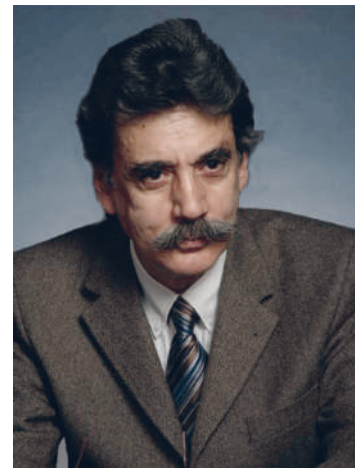
La ultimul scrutin, din decembrie 2016, am stat 10 ore în frig până am reușit să predau totul, toată lumea fiind iritată din acest motiv. Ar fi indicat să se înființeze câte un centru în fiecare municipiu și acesta să aibă ardate o parte din comunele județului.

Daniela – expert electoral

Nu am observații de făcut în privința organizării și desfășurării alegerilor, ci vreau doar să vă felicit pentru mai buna organizare din anul 2016 și pentru faptul că extragerile (n.r. tragerea la sorți pentru președinții/locțiitorii birourilor electorale ale secțiilor de votare) s-au făcut mult mai transparent. Eu particip la alegeri ca președinte sau locțiitor încă din anul 1996, dar nu mi s-au părut niciodată organizate așa de bine ca acum.

Rodica – expert electoral

TENDINȚE ALE PARTICIPĂRII ELECTORALE LA SCRUTINELE LOCALE ȘI PARLAMENTARE DIN 2016

Mircea KIVU, sociolog

Abstract:

The downward trend in voter participation is present at an international level since the '90s. It does not necessarily mean a lower political activism of citizens, because at the same time we are witnessing the massification in other forms of civic participation (street protests, occupy movements, usage of social media as a platform for political engagement).

The 2016 electoral year was dominated by two major elections: local and parliamentary elections. To understand the difference in the interest of voters in the two types of elections it is necessary to look in detail at the characteristics of voters. In other words, we will try to learn more about the differences between those who voted in local elections and those who voted in the parliamentary elections so that, ultimately, we can make assumptions about those who vote exclusively in one type of election.

Keywords: turnout, local elections, parliamentary elections, residential areas

Abstract:

Tendința de scădere a participării la vot este prezentă la nivel internațional începând din anii '90. Ea nu presupune neapărat un activism politic mai redus al cetățenilor, căci în același timp asistăm la masificarea altor forme de participare civică (proteste de stradă, mișcări de tip occupy, utilizarea social media ca platformă de angajament politic).

Anul electoral 2016 a fost dominat de două scrutine de importanță majoră: alegerile locale și cele parlamentare. Pentru a înțelege diferența dintre interesul pentru cele două tipuri de scrutine este necesar să privim în detaliu caracteristicile votanților. Cu alte cuvinte, vom încerca să aflăm mai multe despre diferențele dintre cei care au votat la alegerile locale și cei care au votat la cele parlamentare astfel încât, în ultimă instanță, să putem emite ipoteze despre cei care votează exclusiv la unul dintre scrutine.

Cuvinte-cheie: rată de participare, alegeri locale, alegeri parlamentare, medii rezidențiale

Anul electoral 2016 a fost dominat de două scrutine de importanță majoră: alegerile locale din 5 iunie și cele parlamentare din 11 decembrie. Importanța acestor evenimente a fost amplificată de unele schimbări majore ale legilor electorale survenite în anul 2015, când au fost modificate Legea partidelor (Legea nr. 14/2003 modificată prin Legea nr. 114/2015), Legea finanțării partidelor și a campaniilor electorale (Legea nr. 334/2006 modificată prin Legea nr. 113/2015), cea a alegerilor locale (Legea nr. 115/

2015) și cea a alegerilor parlamentare (Legea nr. 208/2015), precum și de adoptarea Legii votului prin corespondență (Legea nr. 288/2015).

Ratele de participare la scrutinele din anul 2016 au fost cele mai scăzute din istoria postcomunistă: 48,2% la alegerile locale și 39,8% la cele parlamentare (pentru o comparație corectă cu alegerile locale, trebuie luată în considerare valoarea de 39,4%, înregistrată la secțiile din țară¹).

Tabelul nr. 1: Participarea alegătorilor la alegerile locale și parlamentare din 2016

Anul	Scrutinul	Alegători înscriși în liste	Alegători prezenți la urne	Rata participării
2012	Locale	16.735.846	9.616.681	57,5%
	Parlamentare, total	18.423.066	7.694.180	41,8%
	Parlamentare, secțiile din țară	18.362.052	7.633.302	41,6%
2016	Locale	18.462.462	8.893.672	48,2%
	Parlamentare, total	18.403.044	7.323.368	39,8%
	Parlamentare, secțiile din țară	18.285.955	7.212.762	39,4%

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

Pentru a înțelege diferența dintre interesul pentru cele două tipuri de scrutine este necesar să privim în detaliu caracteristicile votanților. Cu alte cuvinte, vom încerca să aflăm mai multe despre diferențele dintre cei care au votat la alegerile locale și cei care au votat la cele parlamentare astfel încât, în ultimă instanță, să putem emite ipoteze despre cei care votează exclusiv la unul dintre scrutine.

Scurt istoric al participării electorale

După participarea record din 1990 (85,2%), ratele de participare au scăzut drastic, ajungând la mai puțin de jumătate din valoarea inițială (39,8% în 2016).

Diverse motive fac ca rata de participare să fie subestimată prin supradimensionarea inevitabilă, dar sistematică, a listelor electorale permanente². În condițiile în care, conform datelor INS, sporul natural negativ a fost, între

1990 și 2016, de 918.443 de persoane³, numărul alegătorilor înscriși în listele electorale a crescut cu 1.292.772 (de la 17.200.272 în mai 1990, la 18.493.044 în decembrie 2016). Diferența de peste 2 milioane nu poate fi explicată decât parțial prin acordarea de cetățenie română unor persoane, mai ales din Republica Moldova.

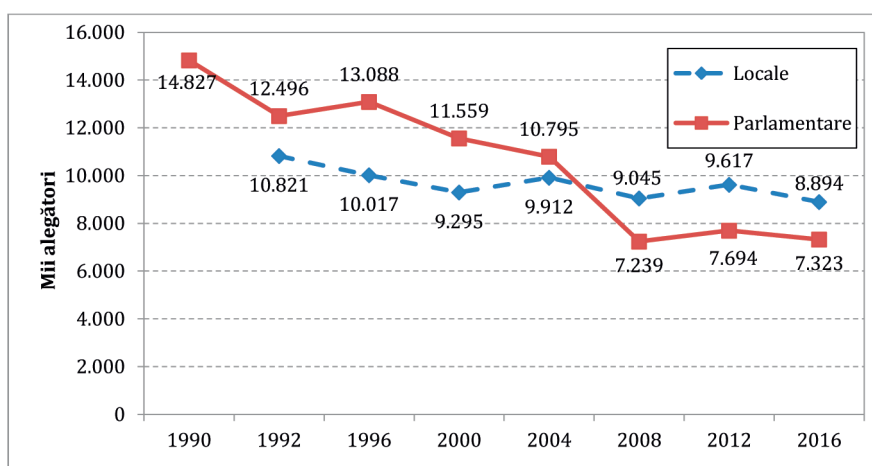
Făcând abstracție de valorile relative, trendul de scădere a numărului absolut al votanților este incontestabil. Până la decuplarea alegerilor parlamentare de cele prezidențiale⁴, participarea era mai mare la alegerile naționale (parlamentare și prezidențiale) decât la cele locale. După decalarea scrutinului prezidențial, prezența la alegerile locale s-a stabilizat în jurul cifrei de 9 milioane de participanți, substanțial mai mare decât numărul celor care se prezintă la secțiile de vot din țară pentru alegerea parlamentarilor, câteva luni mai târziu (diferența fiind de 1,8 milioane în 2008, aproape 2 milioane în 2012 și 1,7 milioane în 2016).

¹ Spre deosebire de alegerile locale desfășurate exclusiv în cele 42 de circumscripții județene din țară, la alegerile parlamentare participă și cetățenii cu domiciliul sau reședința în străinătate, aceștia votând la secțiile de vot din străinătate sau prin corespondență.

² Conform Comșa, M., 2015, p. 67.

³ Diferența dintre 6.128.472 născuți vii și 7.046.915 decedați.

⁴ În urma revizuirii Constituției din 2003, ultimele alegeri comune pentru alegerea Președintelui și a Parlamentului au avut loc în 2004.

Graficul nr. 1: Evoluția numărului de alegători prezenți la alegerile locale și parlamentare

Sursa: Buletin de informare publică al Comisiei Naționale pentru Statistică nr. 4/1990, AGERPRES (2016), Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

Diferențele dintre mediile rezidențiale

Privită în ansamblu, constatarea participării mai ridicate la alegerile locale decât la cele parlamentare poate fi interpretată ca exprimând o creștere a interesului pentru administrația

locală în detrimentul celui manifestat pentru cea centrală. La alegerile locale ar funcționa dictonul cămășii, mai apropiate de trup decât haina. Dar o analiză ceva mai detaliată ne va arăta că lucrurile nu sunt întocmai și peste tot așa.

Tabelul nr. 2: Participarea la alegerile locale și parlamentare în 2012 și 2016, pe medii rezidențiale

An	Medii rezidențiale	Locale		Parlamentare		Prezența parlamentare/locale
		Nr. alegători prezenți	Rata de participare	Nr. alegători prezenți	Rata de participare	
2012	Rural	5.094.501	64,8%	3.560.835	43,0%	69,9%
	Urban mic	3.144.736	52,1%	2.049.269	40,4%	65,2%
	Urban mare	2.189.708	47,3%	2.023.198	40,5%	92,4%
	Străinătate			60.878	99,8%	-
	Total	10.428.945	56,3%	7.694.180	41,8%	73,8%
2016	Rural	4.682.424	59,3%	3.119.462	39,5%	66,6%
	Urban mic	2.437.034	43,9%	2.050.578	37,6%	84,1%
	Urban mare	1.774.214	35,4%	2.042.722	41,5%	115,1%
	Străinătate			110.606	94,5%	-
	Total	8.893.672	48,2%	7.323.368	39,8%	82,3%

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

Se poate observa că în rural (mai ales) și în orașele mici s-au prezentat la vot mai puțini alegători la alegerile parlamentare față de cele locale. În rural, doar doi din trei alegători care votaseră în iunie au făcut-o și în decembrie. În schimb, în urbanul mare⁵ s-a ieșit la vot

⁵ Am considerat „urban mare” orașele cu peste 150.000 de locuitori, respectiv municipiile București, Iași, Timișoara, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Brașov, Ploiești, Oradea, Brăila, Bacău, Arad, Pitești, Sibiu, Târgu Mureș, înglobând aproximativ jumătate din populația urbană.

în decembrie în număr mai mare decât în iunie. Așadar, fenomenul de „creștere a abstenționismului” între cele două scrutine nu este general, el fiind prezent doar în zonele rurale și în urbanul mic. Un model similar, dar mai puțin pregnant, se înregistrase în anul electoral 2012: pierderea de alegători fusese de aproximativ o treime în rural și urbanul mic (30%, respectiv 35%), în timp ce în urbanul mare fusese sub 10%.

Altfel spus, pentru alegătorii din comunitățile mici, interesul pentru administrația locală este

preponderent, pe când cetățenii din marile orașe sunt mai interesați de administrația centrală. Acest fenomen se conturează mai ales în cazul ultimului ciclu electoral și rămâne de văzut în ce măsură va putea fi evidențiat la următoarele alegeri.

Fără îndoială, cu cât comunitatea este mai mică, cu atât este mai directă și mai concretă relația cu primăria, cu primarul și consiliul local. Datele pentru România ale cercetării sociologice

European Values Survey efectuate în anul 2012 au arătat că, în timp ce gradul de încredere în instituțiile centrale (Parlament, Guvern) nu diferă semnificativ în funcție de mediul de rezidență, încrederea în administrația locală (primărie) este semnificativ mai mare în rural decât în urban și înregistrează nivelul cel mai scăzut în marile orașe. Aceasta ar putea fi o posibilă explicație a comportamentului electoral diferit pe care l-am evidențiat mai sus.

Tabelul nr. 3: Încrederea în instituții				
Încredere în:		Rural	Urban mic	Urban mare
Parlament	Multă, foarte multă	17%	15%	15%
	Puțină, deloc	83%	85%	85%
Guvern	Multă, foarte multă	21%	17%	18%
	Puțină, deloc	79%	83%	82%
Primărie	Multă, foarte multă	61%	57%	53%
	Puțină, deloc	39%	43%	47%

Sursa: *European Values Survey, 2012*: <http://www.romanianvalues.ro/our-company/date>

Distribuția pe vârste a votanților⁶

Una dintre noutățile anului electoral 2016 a fost introducerea *Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal* (SIMPV), prin care toate secțiile de vot au fost conectate informatic la baza de date a Registrului electoral. Au fost astfel înlăturate suspiciunile de vot multiplu care fuseseră enunțate (și, de multe ori, constatate) la mai toate alegerile precedente. Datorită eforturilor Autorității Electorale Permanente și ale Serviciului de Telecomunicații Speciale, a fost posibilă urmărirea în timp real, prin internet, a evoluției numărului de votanți în fiecare secție de votare. Pentru prima dată, au devenit accesibile informații privind structura pe vârste și genuri a celor care s-au prezentat la vot, aceasta putând fi comparată cu cea a persoanelor cu drept de vot înscrise în listele electorale permanente.

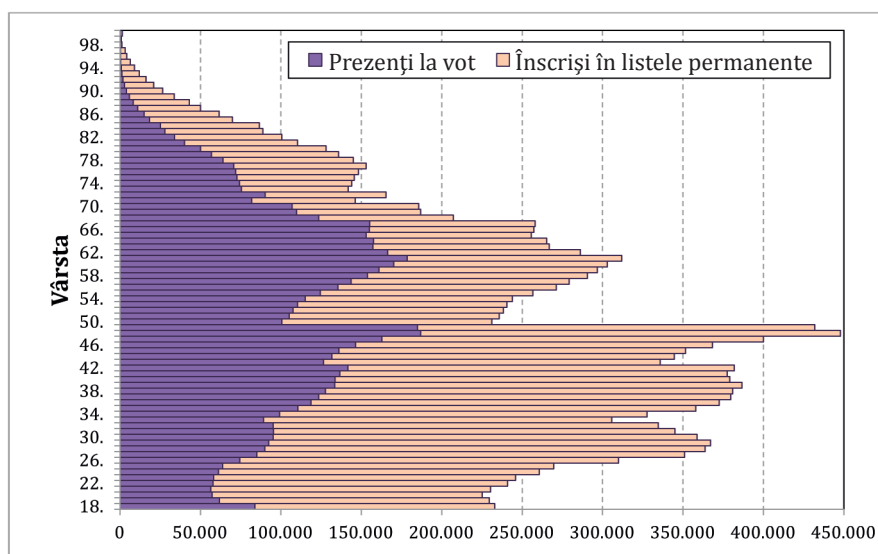
Structura pe vârste a participanților este influențată de cea a persoanelor cu drept de vot care, la rândul ei, reproduce în linii mari conturul piramidei vârstelor populației adulte a României. Se știe că, din cauza evoluțiilor demografice din ultimii 50 de ani, această „piramidă” are o formă anormală, cu o bază extrem de redusă (corespunzătoare persoanelor cu vârsta până în 30 de ani) și cu o îngroșare accentuată în dreptul vârstei de 50 de ani, corespunzătoare cohortelor „decrețeilor”⁷.

Din cauza acestor anomalii care țin de istoria demografică a României, reprezentarea diverselor generații în populația care votează este extrem de inegală. Practic, mai mult de 50% din totalul voturilor care au determinat actuala configurație a Parlamentului au venit din partea persoanelor cu vârste între 47 și 67 de ani.

⁶ În acest subcapitol, atunci când ne vom referi la alegerile parlamentare, vom lua în calcul doar secțiile din țară, pentru a asigura comparabilitatea cu alegerile locale.

⁷ „Decreței” este denumirea generației extrem de numeroase născute în anii 1967 – 1970 ca urmare a Decretului Consiliului de Stat nr. 770 din 1966, prin care au fost interzise avorturile provocate la cerere și au fost drastic limitate mijloacele de contracepție.

Graficul nr. 2: Piramida vârstelor alegătorilor înscriși în listele electorale permanente și ale celor prezenți la alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016

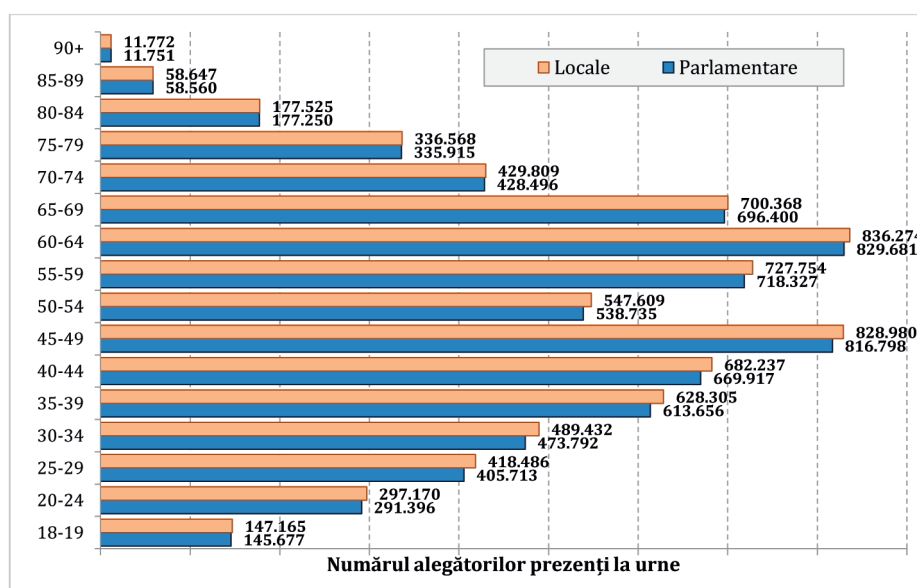

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

În afara structurii generaționale a populației cu drept de vot, un alt factor care afectează componența electoratului efectiv este gradul de

participare diferit al fiecărei generații. Diferențele se datorează atât unor factori atitudinali, subiectivi, cât și unor condiții obiective.

Graficul nr. 3: Numărul votanților la alegerile locale și parlamentare din 2016 pe grupe de vârstă

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

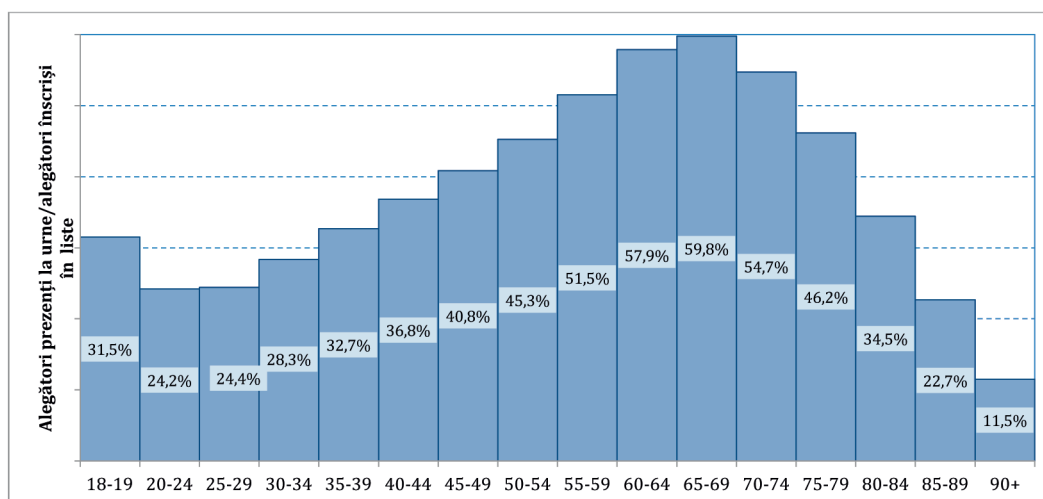
În Graficul nr. 4 se observă că la generațiile tinere, până la 30 de ani, incidența participării la vot este extrem de scăzută (sub 30%), mai puțin de jumătate din cea a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 60 și 69 de ani, dintre care merg la vot aproape 60%. O excepție notabilă

se înregistrează la tinerii de 18 ani (rata de participare este de 36%), aflați la primul vot, care s-au prezentat în proporție mai mare decât cei de 20 – 34 de ani. Acesta ar fi un posibil argument pentru scăderea la 16 ani a vârstei care dă dreptul la vot.

O posibilă explicație a prezenței scăzute la vot ar putea fi mobilitatea crescută a tinerilor. Migrația pentru muncă, îndeosebi cea internațională, afectează mai ales tinerii și adulții până la 45 de ani; aceștia reprezintă aproape 60% din totalul celor care au votat în străinătate în decembrie 2016. Aflați fie la studii, fie la muncă în alt județ

decât cel de domiciliu (sau în altă țară), de multe ori lipsindu-le actele necesare dovedirii reședinței temporare, ei nu pot vota la alegerile parlamentare și, cu atât mai puțin, la cele locale. Evident, migrația nu poate explica decât parțial prezența scăzută la vot a tinerilor.

Graficul nr. 4: Ratele de participare la alegerile parlamentare din 2016 pe grupe de vârstă

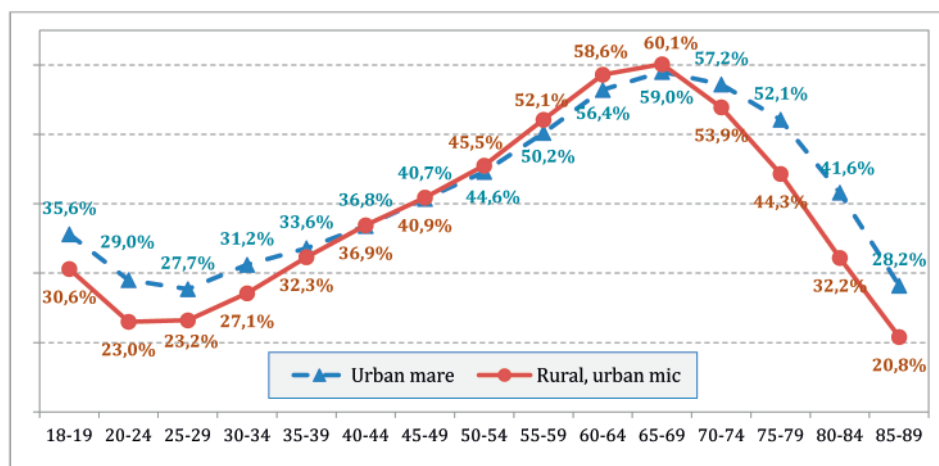

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

În ansamblu, rata de participare a fost puțin mai mare în urbanul mare (41,1%) decât în rural și urbanul mic (38,9%). Dar diferențele nu sunt uniform repartizate între categoriile de vârstă. După cum se vede în Graficul nr. 5, ratele de participare ale tinerilor (18 – 39 de ani) sunt mai

mari în urbanul mare decât în comune și orașele mici; pentru vârstele medii (40 – 69 de ani) sunt mai mari în rural și urbanul mic; pentru grupele vârstnice (70 de ani și peste) ratele de participare sunt din nou mai mari în urbanul mare.

Graficul nr. 5: Ratele de participare la alegerile parlamentare pe grupe de vârstă și medii rezidențiale

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

Diferențe de gen

În general, bărbații s-au prezentat la vot în proporție mai mare (41,3%) decât femeile, dar diferențele nu sunt uniforme. La grupele de vârstă situate între 25 și 44 de ani, ratele de participare ale femeilor sunt practic egale cu cele ale bărbaților. După aceasta, diferențele de comportament se accentuează odată cu înaintarea în vârstă.

În urbanul mare, diferențele dintre ratele de participare sunt mai mici (42,3% pentru bărbați, 40,1% la femei), ceea ce poate induce ipoteza că participarea mai redusă la vot a femeilor

este caracteristică mai ales comunităților rurale, dominate de sisteme de valori tradiționale (să nu uităm că, în România, femeile au votat la alegerile parlamentare pentru prima oară în 1945).

O posibilă explicație a ratelor de participare egale (sau superioare pentru femei între 28 și 37 de ani) între 25 și 44 de ani ar putea fi legată tot de fenomenul migrației pentru muncă. Se știe că acest fenomen afectează masiv grupele respective de vârstă și, preponderent, bărbații. Or, legislația noastră electorală acordă migranților mai puține șanse de exercitare a dreptului la vot.

Tabelul nr. 4: Ratele de participare la alegerile parlamentare din 2016 pe genuri și grupe de vârstă

Grupa de vârstă	Ratele de participare			Raportul dintre ratele de participare Femei/Bărbați
	Total	Bărbați	Femei	
18 – 19 ani	31,5%	33,1%	29,8%	90,1%
20 – 24 ani	24,2%	25,3%	23,1%	91,2%
25 – 29 ani	24,4%	24,4%	24,4%	100,1%
30 – 34 ani	28,3%	28,0%	28,7%	102,8%
35 – 39 ani	32,7%	32,6%	32,7%	100,3%
40 – 44 ani	36,8%	37,2%	36,5%	98,0%
45 – 49 ani	40,8%	42,2%	39,5%	93,5%
50 – 54 ani	45,3%	47,0%	43,6%	92,7%
55 – 59 ani	51,5%	53,5%	49,7%	93,0%
60 – 64 ani	57,9%	60,9%	55,3%	90,7%
65 – 69 ani	59,8%	65,3%	55,4%	84,8%
70 – 74 ani	54,7%	62,9%	48,8%	77,6%
75 – 79 ani	46,2%	56,9%	39,4%	69,3%
80 – 84 ani	34,5%	47,7%	26,9%	56,5%
85 – 89 ani	22,7%	34,8%	16,3%	46,8%
90 ani și peste	11,5%	19,6%	7,6%	39,0%
Total	39,5%	41,3%	37,8%	91,7%

Sursa: Autoritatea Electorală Permanentă, <http://www.roaep.ro/istoric/>

Câteva concluzii

Tendința de scădere a participării la vot este prezentă la nivel internațional începând din anii '90⁸. Ea nu presupune neapărat un activism politic mai redus al cetățenilor, căci în același timp asistăm la masificarea altor forme de participare civică (proteste de stradă, mișcări de tip *occupy*, utilizarea *social media* ca platformă de angajament politic). Momentul debutului acestei tendințe mondiale a coincis, în România, cu cel al revenirii la un sistem democratic, bazat pe pluripartidism și alegeri libere, ceea ce a făcut ca, practic, să vorbim aici despre un declin continuu al participării la vot.

Sunt deja adevăruri comune în literatura românească de specialitate constatările că alegerile locale atrag mai mulți votanți decât cele parlamentare, că ruralii ies la vot mai mult decât orașenii, că tinerii manifestă un absenteism (sau abstentionism⁹) electoral mult mai pronunțat

⁹ Termenul absenteism presupune neîndeplinirea unei îndatoriri, a unei obligații și de aceea are o conotație negativă. Dimpotrivă, abstentionism trimite la abținerea voluntară, refuzul motivat implicit sau explicit de a exercita un drept. În cazul votului, acesta fiind definit în Constituția României ca un drept și nu ca o obligație, în absența unor informații consistente referitoare la motivații, este preferabilă folosirea celui de-al doilea termen. Dimpotrivă, vom vorbi despre absenteism, de exemplu, în cazul neparticipării unor parlamentari la lucrările în comisiile sau în plenul Camerei din care fac parte.

⁸ Conform Solijonov, A., 2016, p. 24.

decât adulții. Analiza datelor colectate cu ocazia celor două scrutine care au avut loc în 2016 nu ne permite contestarea celor de mai sus, dar ne obligă la unele nuanțări.

Este adevărat că, după 2004, se prezintă la vot mai mulți alegători la alegerile locale decât la cele parlamentare. Doar că marile orașe fac excepție de la această regulă: anul trecut, aici au ieșit la vot mai mulți oameni la alegerile parlamentare decât la cele locale.

Într-adevăr, cele mai mari rate ale participării se înregistrează în rural. Numai că diferențele au scăzut în ultimii ani; ba chiar, la ultimul scrutin

parlamentar, rata de participare a fost puțin mai mare în orașele mari decât în rural.

Și da, ratele de participare ale tinerilor sub 30 de ani sunt la jumătatea celor ale adulților de peste 55. Numai că aceia foarte tineri (18 – 19 ani) votează mai mult decât aceia de 20 – 30 de ani, iar la alegerile parlamentare diferența dintre participarea vârstnicilor și cea a tinerilor este mai estompată.

Dacă toate aceste (deocamdată) detalii se vor transforma sau nu în trenduri de durată, rămâne să verificăm cu ocazia viitoarelor scrutine electorale.

Despre autor:

Mircea KIVU este licențiat al Facultății de Sociologie a Universității din București (1978) și a absolvit în 1991 un masterat (DEA) în Demografie și Științe Sociale la Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales – Paris.

Este cunoscut ca autor al mai multor lucrări și articole de sociologie, principalul său domeniu de expertiză fiind cercetarea opiniei publice și a pieței.

Din 1992 a deținut funcții de conducere în mai multe institute de cercetare (director de cercetare, apoi CEO la *IMAS Marketing și Sondaje*, vicepreședinte pentru Research on research la *Ipsos Interactive Services*, director de operațiuni la *Mercury Research*).

Este implicat în viața societății civile, fiind președinte al asociației *Grupul Autonom pentru Democrație Participativă Plenum* și editorialist la *România liberă* și *Dilema veche*.

Referințe bibliografice:

- AGERPRES/(Documentare: Ionela Gavril, Horia). *Prezența la vot la alegerile locale din 1992 până în 2012 – comparație*, 4 iun. 2016, <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2016/06/04/prezenta-la-vot-la-alegerile-locale-din-1992-pana-in-2012-comparatie-11-39-27>, accesat la 24.02.2017
- Comșa, M. (2015). *Turnout Decline in Romanian National Elections: Is it that Big?*, *Studia UBB Sociologia*, 60 (LX), 2, pp. 59 – 83
- Solijonov, A. (2016). *Voter Turnout Trends around the World*, International IDEA, Stockholm, http://www.idea.int/sites/default/files/publications/voter-turnout-trends-around-the-world_0.pdf, accesat la 2.03.2017

ANUL ELECTORAL 2016, ÎNTRE EVOLUȚII TEHNICE ȘI INVOLUȚII POLITICE

Septimius PÂRVU
Project Manager, Expert Forum

Abstract:

In 2016, Romania has experienced two rounds of elections: one for local government, namely one for the Chamber of Deputies and the Senate. Following the massive electoral reform in 2015 when several laws have been amended we could see a redefinition of how electoral processes are organized. But if the technical aspect of organizing elections evolved, the political component led to a return of the '90s electoral systems, favoring rather large traditional parties and not necessarily an effective representation of citizens. At the same time, populism took over a large part of election campaigns.

Keywords: parliamentary elections, local elections, System for monitoring turnout and preventing illegal voting, political parties, open lists, Electoral Experts' Body

Abstract:

În 2016, România a experimentat două runde de alegeri: una pentru administrația locală, respectiv una pentru Camera Deputaților și Senat. În urma reformei electorale masive din 2015, prin care au fost modificate mai multe legi, s-a putut observa o redefinire a modului în care se organizează procesele electorale. Dar, dacă modul tehnic de organizare a evoluat, componenta politică a condus la o reîntoarcere la sisteme electorale din anii '90, care favorizează mai degrabă partidele mari, tradiționale, și nu neapărat o reprezentare eficientă a cetățeanului. În același timp, populismul a acaparat o bună parte din campaniile electorale.

Cuvinte-cheie: alegeri parlamentare, alegeri locale, Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal, partide politice, liste deschise, Corpul experților electorali

Unul dintre marile eșecuri ale clasei politice în 2015 (și nu numai) a fost lipsa de voință în elaborarea și dezbateră publică a unui cod electoral¹, care să unifice toate legile electorale și care să confere stabilitate procedurilor pentru organizarea alegerilor. Deși comisia comună din Parlament a purtat titlul de Comisia de Cod electoral², în practică au fost modificate legile electorale pe rând (și mai ales în grabă), fără a exista o viziune asupra modului în care trebuie să se integreze acestea.

Legislația tinde să rămână neclară, mai ales din cauza faptului că a fost modificată prea repede și cu prea puțină dezbateră publică în Parlament. Spre exemplu, înainte de alegerile parlamentare a fost emisă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2016, care a corectat în Legea votului prin corespondență proceduri complicate și limitative. Numărul deciziilor în interpretarea legii luate de Biroul Electoral Central – care nu poate modifica legea, dar poate emite hotărâri care detaliază anumite articole sau proceduri – este în scădere, chiar dacă legislația nu devine neapărat mai clară. Astfel, rămân reglementări pe care președinții birourilor electorale le aplică după propria înțelegere, ceea ce poate genera confuzie sau chiar abuzuri.

În 2015 au intrat în vigoare trei noi legi electorale: Legea nr. 115/2015 privind alegerile locale, Legea nr. 208/2015 pentru alegerea Senatului și a Camerei Deputaților și Legea nr. 288/2015 privind votul prin corespondență și au fost republicate Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și Legea partidelor politice nr. 14/2003.

Legea partidelor politice a redefinit vizibil modul în care se desfășoară competiția electorală, în sensul în care au fost liberalizate semnificativ condițiile de înființare a unui partid politic: de la 25.000 de semnături s-a ajuns la doar trei. Astfel,

s-a înlesnit accesul partidelor politice noi³, cu obiective locale, care au concurat cu partidele tradiționale. Cu toate acestea, anumite reguli au menținut competiția injustă. Spre exemplu, partidele care nu au candidați la două alegeri consecutive, cu excepția celor prezidențiale, în minimum 75 de circumscripții electorale – în cazul alegerilor locale, respectiv o listă completă de candidați în cel puțin o circumscripție electorală sau candidați în cel puțin 3 circumscripții electorale – în cazul alegerilor parlamentare se dizolvă. Astfel, conceptul de partid local, care ar fi avut sens în contextul noii legi, nu este deloc pus în practică și obligă partide cu astfel de vocație să candideze în circumscripții în care nu au niciun interes sau să încheie alianțe nenaturale.

În același timp, legea a permis creșterea semnificativă a numărului de candidați la alegerile parlamentare și la cele locale. Dacă la alegerile locale din 2012 au candidat 97 de competitori plus candidați independenți, la cele din 2016 au fost 107; marea diferență este însă că numărul de partide propriu-zise a crescut de la 30 la 60. Dacă pentru Parlament, un singur partid a trecut pragul de 5% (Uniunea Salvați România), la locale, mai multe partide noi au obținut mandate. Astfel de exemple sunt: Partidul Ialomițenilor, Partidul Maramureșenilor sau Partidul pentru Argeș și Muscel⁴.

Pentru alegerile locale cea mai importantă critică venită din spațiul public a fost cea legată de votul într-un singur tur de scrutin. Deși legea a fost modificată încă din 2011, acesta s-a menținut în 2016. Chiar dacă societatea civilă s-a exprimat vehement în favoarea reintroducerii sistemului majoritar cu două tururi de scrutin, partidele politice au susținut sistemul electoral majoritar într-un singur tur. Partidul Național Liberal a întreprins câteva acțiuni pentru a contesta respectiva prevedere, după ce a fost votată în Parlament, dar acestea nu au avut succes.

¹ Proiectul de Cod Electoral elaborat de Autoritatea Electorală Permanentă poate fi consultat pe pagina web www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2013/03/CODUL-ELECTORAL.pdf

² Comisia comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerilor legislative privind legile electorale, propunerilor legislative privind modificarea Legii partidelor politice și a Legii privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

³ Înregistrarea partidelor politice se face de către Tribunalul București, <http://tmb.ro/index.php/partide-si-aliante-politice>. O monitorizare centralizată a înregistrării partidelor politice puteți găsi și pe pagina web a Centrului pentru Inovare Publică, <http://www.inovarepublica.ro/monitorizarea-inregistrarii-noilor-partide-politice/>

⁴ Date despre alegerile locale din iunie 2016 pot fi consultate pe pagina web <http://www.2016bec.ro/rezultate-finale-5-iunie-19-iunie/index.html>, iar pentru cele parlamentare pe pagina web <http://parlamentare.2016.bec.ro/rezultate/>

Curtea Constituțională a respins excepțiile de neconstituționalitate ridicate de jurnalistul Liviu Avram cu privire la mai multe articole din Legea nr. 115/2015, care se refereau la sistemul electoral cu un singur tur de scrutin, respectiv numărul mare de semnături care trebuie strânse de un candidat independent.

Principalele argumente discutate în spațiul public împotriva acestui sistem au fost cele legate de lipsa de reprezentativitate a aleșilor locali, în situația în care nu există niciun fel de barem, de favorizarea candidaților care dețin deja aceste poziții și care beneficiază de imagine publică, dar și de puterea de a mobiliza resurse locale în scopuri electorale (inclusiv prin abuz de resurse publice)⁵.

Pe de altă parte, la alegerile parlamentare s-a revenit la sistemul proporțional cu liste închise, după ce în 2008 a fost introdus un sistem mixt. Așa-numitul „uninominal” a fost criticat de partidele politice și de o parte a societății civile, întrucât a generat o creștere necontrolată a numărului de mandate, la 588 la alegerile din decembrie 2012. Chiar dacă uninominalul nu a reușit să elimine nominalizările clientelare, revenirea la sistemul proporțional cu liste închise pare a încuraja și mai tare acest tip de logică. Soluția care ar fi evidențiat mult mai puternic opțiunea alegătorului ar fi fost sistemul electoral cu liste deschise, care ar fi permis acordarea unui vot preferențial și deci rearanjarea ordinii candidaților pe liste, chiar dacă acestea ar fi fost întocmite de partid⁶.

Dacă la capitolul sisteme electorale anul 2016 pare a reprezenta o cotitură înspre trecut, în ceea ce privește partea tehnică de organizare a alegerilor există evoluții interesante. Cea mai importantă inovație care a fost introdusă odată cu alegerile locale a fost Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire

a votului ilegal (SIMPV). Deși un sistem similar a fost dezvoltat în cadrul unui proiect pilot în 2010⁷ și a rămas mai mulți ani doar în acest stadiu, în 2016 noul instrument și-a dovedit eficiența în prevenirea votului multiplu, inclusiv prin publicarea în timp real a unor statistici din secțiile de votare.

Unul dintre motivele care au generat introducerea SIMPV au fost criticile constante legate de posibilitatea votului multiplu, dar și de transportarea alegătorilor în mod organizat la secțiile de votare (și probabila influențare a acestora). La alegerile din 2014, exercitarea dreptului de vot de către un număr semnificativ de alegători a fost periclitată sau chiar blocată din cauza unor proceduri birocratice. Cei care votau pe liste suplimentare erau obligați să semneze o declarație pe proprie răspundere prin care atestau că nu au mai votat și nu vor mai vota ulterior. Principalele efecte ale utilizării acestei declarații au fost crearea de cozi la secțiile de votare, confuzii în rândul membrilor birourilor electorale și alegătorilor, dar și tensiuni semnificative. Utilizarea formularului a fost inutilă cu atât mai mult cu cât votul multiplu este, conform Codului penal, o infracțiune și a condus la formularea unor plângeri penale și la deschiderea de dosare penale de către procurori. În plus, verificarea listelor electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) pentru a identifica voturile multiple se făcea într-o perioadă lungă și implica resurse semnificative.

În acest context, introducerea SIMPV a eliminat măsurile birocratice care pot afecta exercitarea în condiții normale a drepturilor electorale și a redus bănuielile ridicate cu privire la votul multiplu. De asemenea, sistemul oferă informații centralizate privind modul în care alegătorii votează pe liste suplimentare, un posibil indiciu al transportului organizat al alegătorilor. Mai mult, aplicația asigură informații în timp real cu privire la numărul de alegători care au votat pe liste permanente, suplimentare sau care au votat cu ajutorul urnei speciale⁸.

⁵ Expert Forum, *Priorități politice în România, priorități politice în Moldova*, <http://expertforum.ro/raport-anual-2016/>

⁶ International Foundation for Electoral Systems, *Proportional Representation Open List Electoral Systems in Europe*, www.ifes.org/publications/proportional-representation-open-list-electoral-systems-europe. A se vedea și Centrul pentru Studiul Democrației, *Punct de vedere cu privire la propunerea legislativă privind alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente*, <http://democracycenter.ro/application/files/2314/4610/8135/4-parlamentare.pdf>

⁷ Autoritatea Electorală Permanentă, *Proiect Pilot. Informatizarea activităților electorale desfășurate în cadrul secțiilor de votare*, http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2010-11-25-8068591-0-proiect-informatizare-sistemului-electoral.pdf

⁸ Pentru alegerile parlamentare din decembrie 2016 datele sunt disponibile la adresa web <http://prezenta.bec.ro>, iar pentru alegerile locale din iunie 2016 pe pagina <http://prezenta.2016bec.ro/>

Procedura prevede că fiecare alegător trebuie să prezinte documentul de identitate operatorului de calculator înainte de a vota. În funcție de mesajul pe care tableta îl afișează, președintele biroului electoral al secției de votare poate lua o decizie, conform legii. Spre exemplu, dacă alegătorul nu este arondat la secția respectivă, poate fi redirectionat către secția corectă. Dacă sistemul arată că alegătorul a mai votat, președintele secției de votare trebuie să verifice la secția unde este semnalat faptul că ar fi votat, iar dacă semnătura alegătorului nu apare pe lista electorală din secția respectivă este lăsat să voteze; dacă alegătorul a semnat la cealaltă secție, i se prezintă faptul că votul multiplu este infracțiune, semnează un proces-verbal și poate vota. La alegerile din 2016, numărul incidentelor de acest tip a fost foarte mic⁹.

Alegerea tabletei, ca soluție tehnică, în detrimentul unui computer s-a dovedit a fi o variantă eficientă, deși au existat inițial discuții referitoare la utilizarea unor computere, care să fie întrebuințate ulterior de școlile unde se organizează secții de votare. Folosirea tabletelor a permis încă o inovație la alegerile parlamentare, și anume filmarea procedurilor de închidere a secției de votare și numărarea voturilor. Din concluziile campaniei de observare a alegerilor Fiecare Vot (puteți citi mai multe despre campanie în cele ce urmează) reiese că, per ansamblu, experimentul s-a dovedit a fi un succes. Acesta este cu atât mai important cu cât numărarea voturilor este unul dintre cele mai vulnerabile momente ale zilei votului.

Pe de altă parte, există aspecte care pot fi îmbunătățite. La alegerile locale au fost identificați 77 de operatori de calculator care erau și candidați, iar alte câteva zeci erau pe lista de așteptare¹⁰. Astfel, legea trebuie modificată pentru a evita potențiale conflicte de interese. De asemenea, trebuie întreprinse eforturi suplimentare pentru pregătirea acestora, dar și a

președinților birourilor electorale pentru a înțelege și urma procedurile în mod corect. Mai mult, tableta poate fi utilizată și pentru alte operațiuni, cum ar fi transmiterea proceselor-verbale către birourile electorale de circumscripție.

O a doua inovație semnificativă răspunde la una dintre recomandările permanente ale misiunilor de observare internaționale (în special ale OSCE/ODIHR), dar și a celor naționale, și anume crearea unui corp profesionist al președinților/locțiitorilor birourilor electorale, care să confere stabilitate și să includă posibilități de pregătire continuă. Prin Legea nr. 208/2015 acesta a fost instituit sub forma Corpului experților electorali, care cuprinde persoanele care pot fi trase la sorti pentru a îndeplini funcția de președinte și pe cea de locțiitor al birourilor electorale ale secțiilor de votare. Trebuie să remarcăm că demersurile pentru înființarea acestuia au fost semnificativ îngreunate de lipsa unui număr suficient de persoane interesate să lucreze într-o secție de votare, iar această provocare este de actualitate.

Inițiativa este pozitivă, mai ales în sensul în care încurajează pregătirea pe termen lung și depolitizarea în rândul membrilor administrației electorale. Cu toate acestea, rămâne actuală necesitatea îmbunătățirii condițiilor de pregătire a președinților birourilor electorale. Din constatările observatorilor Expert Forum și Fiecare Vot reiese că numărul de președinți de birouri care și-au îndeplinit funcția în mod abuziv este relativ redus (raportat la secțiile observate), însă lipsa de cunoștințe în ceea ce privește legislația electorală rămâne mai degrabă problematică. Modul în care se organizează sesiunile de pregătire, cu foarte multe persoane (câteva sute) într-o singură sală, fără interactivitate și într-un interval foarte scurt nu poate asigura calitatea demersului¹¹.

Așadar, este necesară regândirea modului în care se desfășoară seminariile de pregătire, precum și dezvoltarea unei platforme on-line profesionale, care să ajute inclusiv la dezvoltarea gândirii critice și să includă studii de caz, situații atipice și nu doar legislație esențială. O astfel de platformă este în lucru la AEP, însă până la alegerile din 2019 – 2020 aceasta trebuie să fie complet funcțională și să ofere membrilor administrației electorale toate instrumentele pentru a se pregăti.

⁹ La alegerile locale numărul de posibile cazuri a fost de 245, conform declarației ministrului afacerilor interne, Petre Tobă, <http://gov.ro/ro/media/video/declaratii-de-presa-sustinite-de-ministrul-afacerilor-interne-petre-toba-si-purtatorul-de-cuvant-al-guvernului-dan-suciu-privind-alegerile-locale-si-situatia-zonelor-afectate-de-inundatii&page=8>

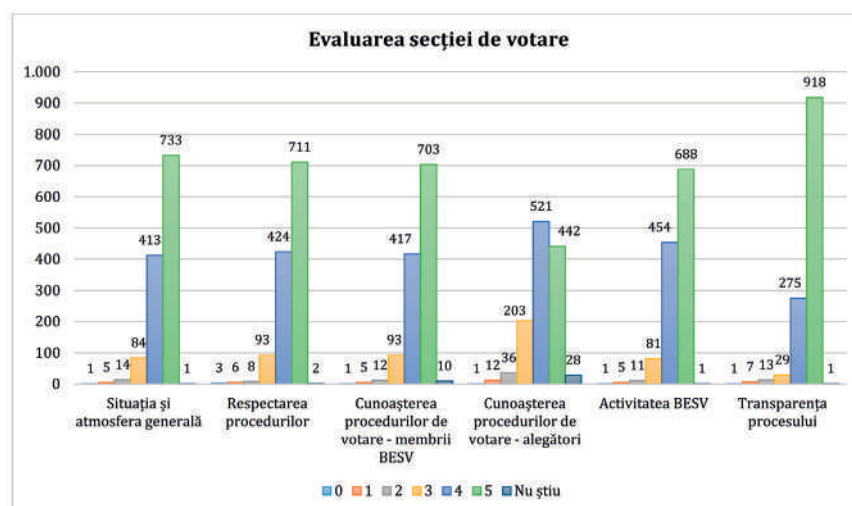
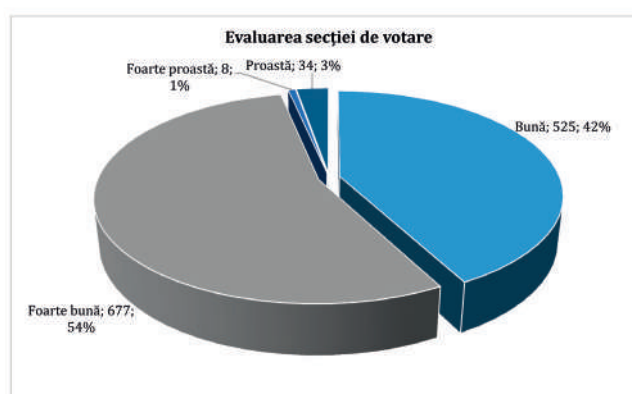
¹⁰ Expert Forum, *Raport de monitorizare a alegerilor locale, Alegerile locale 2016: între schimbare și stagnare*, <http://expertforum.ro/alegerile-locale-2016-intre-schimbare-si-stagnare/>

¹¹ A se vedea și OSCE/ODIHR Needs Assessment Mission Report, www.osce.org/odihr/elections/romania/278346?download=true

În același timp, trebuie dezvoltat un sistem de pregătire a președinților/locțiitorilor birourilor electorale, care au un rol esențial în gestionarea procesului la nivel de circumscripție.

În 2016, în contextul modificărilor drastice la legislația electorală, lipsa de cunoaștere a procedurilor de către președinții/locțiitorii birourilor electorale s-a făcut simțită, mai ales în contextul în care aceștia se bazează deseori pe informația obținută la alegerile trecute. La alegerile parlamentare, spre exemplu, președinții birourilor electorale au interpretat eronat procedurile legate de accesul observatorilor în secțiile de votare, reglementările privind secția unde pot vota alegătorii sau posibilitatea de a vota în funcție de domiciliu și reședință sau procedurile de completare a proceselor-verbale¹².

Pe de altă parte, în ceea ce privește organizarea secțiilor de votare și procedurile din ziua votului, anul 2016 a pendulat între nevoi vechi și îmbunătățiri procedurale. În general, starea secțiilor de votare a fost evaluată ca bună sau foarte bună¹³. Graficele de mai jos arată evaluarea pe parcursul zilei votului, între orele 7 și 21 în peste 1.300 de secții de votare. Utilizarea SIMPV, filmarea procedurilor de închidere și utilizarea în premieră a unor plicuri cu sigiliu cu autostrângere pentru introducerea ștampilelor cu mențiunea „VOTAT” după închiderea secției de votare – măsură luată pentru a nu compromite numărătoarea voturilor – au eficientizat votarea și au eliminat unele dintre vulnerabilitățile de fraudă sau unele proceduri eronate din secția de votare.

În schimb, este evidentă nevoia de standardizare a materialelor din secțiile de votare. Legea pune în sarcina primarilor asigurarea materialelor necesare pentru organizarea secției: cabine de vot,

urne staționare, urne mobile etc. De asemenea, prefectii asigură buletinele de vot și ștampilele. Deși AEP a emis o hotărâre care stabilește

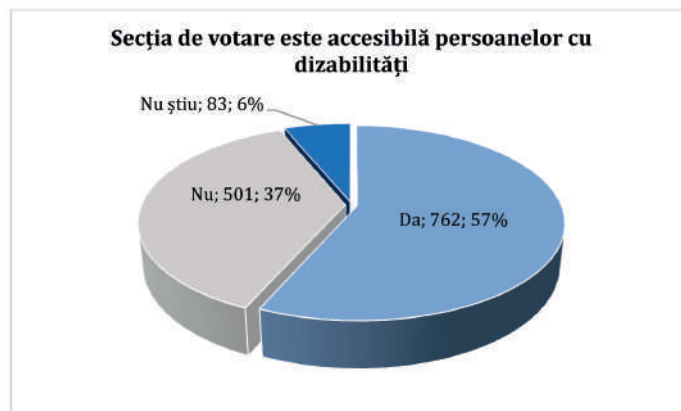
¹² Expert Forum, *Raportul de monitorizare a alegerilor parlamentare din 2016*, <http://expertforum.ro/raportul-de-monitorizare-a-alegerilor-parlamentare-din-2016/>

¹³ Conform datelor obținute de la aproximativ 1.300 de observatori acreditați la alegerile parlamentare de patru organizații neguvernamentale: Expert Forum, Funky Citizens, Centrul pentru Studiul Democrației și Centrul pentru Resurse Civice.

standarde pentru aceste materiale, experiența arată că, în mare, fiecare primărie se descurcă cum poate. Acest fapt conduce la existența unor urne staționare fabricate din materiale cât se poate diverse, de la lemn, la carton sau plastic sau a unor urne mobile care sunt dificil de transportat. Mai mult, la alegerile parlamentare, sigiliile au fost la rândul lor cât se poate de diferite: de la o bandă

transparentă de adeziv, până la cuie sau șuruburi. Chiar dacă aceste elemente nu generează fraudă, ridică totuși suspiciuni privind corectitudinea procesului de votare.

În plus, din 1.346 de secții vizitate de observatori între orele 7 și 21 s-a constatat că 501 nu asigurau accesibilitate persoanelor cu dizabilități.

Procedurile pentru observarea alegerilor au fost îmbunătățite prin Legea nr. 208/2015, iar la alegerile parlamentare AEP a acreditat organizații neguvernamentale sau mass-media, care, la rândul lor au eliberat ecusoane pentru observatorii independenți. Regulile sunt mai flexibile și creează în același timp și un grad mai mare de transparență, întrucât oricine poate vedea ce organizație reprezintă observatorii din secție.

O altă inovație este posibilitatea de a acredita delegați din partea partidelor politice care nu au membri în birourile electorale ale secțiilor de votare.

La nivel legislativ, diferența dintre proceduri rămâne o piedică birocratică. Spre exemplu, pentru organizațiile care acreditează observatori, la fiecare tip de alegeri sau la referendum există proceduri diferite, ceea ce îngreunează atât sarcina organizațiilor, cât și pe cea a birourilor electorale de circumscripție județeană, care gestionează aceste procese. Dacă la parlamentare există procedura de mai sus, la alte alegeri fiecare observator trebuie să transmită o declarație pe proprie răspundere conform căreia nu e membru de partid (și conținutul declarației diferă), care merge mai departe cu o solicitare din partea organizației către biroul electoral. În ceea ce privește delegații, la locale, aceștia pot monitoriza doar numărarea voturilor, pe când la parlamentare pot rămâne toată ziua alegerilor în secția de votare.

Legislația românească interpretează limitativ dreptul la observarea alegerilor. Mai exact,

observarea alegerilor se face doar în ziua alegerilor, nu pe tot parcursul procesului electoral. Chiar și așa, ședințele birourilor electorale nu sunt publice. Astfel, legislația ar trebui modificată pentru a recunoaște dreptul observatorilor de a monitoriza toate etapele perioadei electorale.

În anul 2016, cel mai mare efort de observare a fost cel din cadrul campaniei Fiecare Vot (www.fiecarevot.ro), care a pornit de la premisa că fiecare vot trebuie exprimat în condiții legale, fără blocaje sau abuzuri. Campania a fost inițiată de către grupul civic Geeks for Democracy, în parteneriat cu patru ONG-uri: Expert Forum, Funky Citizens, Centrul pentru Studiul Democrației și Centrul pentru Resurse Civice. Acestea au acreditat peste 1.300 de observatori în toată țara și în străinătate, în state precum Italia, Franța, Spania, Marea Britanie sau Statele Unite ale Americii și Emiratele Arabe Unite.

În același timp, Expert Forum a organizat, la alegerile locale și la cele parlamentare, un serviciu de asistență electorală care a inclus pagina web www.votcorect.ro și TelVerde 0800 080 200. Platforma Vot Corect a oferit răspunsuri la cele mai frecvente întrebări legate de ziua alegerilor și a pus la dispoziția tuturor celor interesați un formular prin care au putut sesiza nereguli. În decembrie 2016, au fost trimise 141 de mesaje, dintre care cele mai multe legate de organizarea birourilor electorale și de nerespectarea regulilor privind dreptul de a vota la domiciliu/reședință. De asemenea, în parteneriat cu Funky Citizens

a gestionat TelVerde 0800 080 200 la care s-au primit peste 1.150 de apeluri de la observatori, alegători sau chiar membri ai birourilor electorale.

Una dintre concluziile trase în urma organizării call centerului este faptul că alegătorii nu cunosc bine procedurile de votare și că este nevoie de eforturi vizibile în acest sens, atât din partea instituțiilor publice responsabile, cât și a partidelor politice și a societății civile.

Un caz particular a fost votul în străinătate. Spre deosebire de alegerile prezidențiale din 2014, numărul de secții de votare pare să fi fost suficient. Pentru prima dată s-a putut vota prin corespondență. Numărul redus de persoane care s-au înscris¹⁴, dar mai ales al celor care chiar au trimis plicul înapoi către biroul electoral pentru votul prin corespondență ilustrează nevoia de a atrage mai mulți votanți care să înțeleagă pe deplin procedurile.

Votul prin corespondență rămâne un succes limitat, atât din perspectiva procesului politic de elaborare a legii, cât și din cea a desfășurării propriu-zise. Elaborarea Legii nr. 288/2015 a fost dificilă, marcată de numeroase tensiuni. În cele din urmă, în ciuda presiunilor reprezentanților societății civile, actul normativ a ieșit din lucrările comisiei cu limitări severe care țin de procedurile de înscriere și de vot. Deși inițial a existat în lege posibilitatea înscrierii în Registrul electoral prin poșta electronică, aceasta a fost eliminată, doar pentru a fi reintrodusă prin ordonanță de urgență. Există lacune în lege cu privire la urmărirea plicurilor de către cetățeni, la procedurile de exprimare a votului în secție, în cazul în care plicul nu ajunge, condițiile fiind restrictive, dar și cu privire la instrucțiunile de votare.

Votul prin corespondență în sine a fost contestat (inclusiv la Curtea Constituțională) din cauza faptului că votarea se realizează în afara condițiilor de securitate pe care le oferă o secție de votare și s-a afirmat, în spațiul public, că ar favoriza cumpărarea de voturi. Mai mult, deși reduse, au existat discuții legate de introducerea votului prin internet, ca alternativă mai modernă, prietenoasă și mai ieftină pe termen lung. Per ansamblu, întregul proces de elaborare a

acestei legi a fost lipsit de niște dezbateri reale, cu argumente și a fost marcat mai degrabă de conflicte politice și de o lipsă de apetit a tuturor partidelor politice de a facilita votul alegătorilor din străinătate. Astfel, votul prin corespondență rămâne una dintre noutățile anului 2016 care trebuie dezvoltate în continuare, pe baza lecțiilor învățate de la alegerile parlamentare.

Dacă la nivel tehnic situația arată o evoluție, la nivel politic, al modului în care se desfășoară campaniile electorale putem vorbi mai degrabă de o stagnare sau chiar degradare a discursului public, care se încadrează în peisajul european¹⁵ al discursurilor antiliberal¹⁶. Mesajele populiste, xenofobe, naționaliste și violente s-au reflectat puternic în campaniile electorale din 2016. Chiar dacă partide cu un puternic mesaj antiliberal precum Partidul România Unită nu au intrat în Parlament, prezența acestora în competiția electorală denotă radicalizarea discursului politic. În același timp, partidele mari au preluat același discurs în propriile campanii electorale, accentuând obiective naționaliste precum lupta împotriva străinilor. Printre temele campaniilor din 2016 se numără combaterea influenței nocive a multinaționalelor, a acțiunilor monopoliste ale lui George Soros sau nevoia de a combate prezența imigranților în România. Deși multe dintre aceste mesaje nu sunt decât semnele populismului de tip 2.0¹⁷, efectele lor sunt cu atât mai puternice cu cât reacțiile Consiliului Național al Audiovizualului sunt mai fade, dezbaterile din timpul campaniilor electorale sunt aproape inexistente, iar presa (în special cea televizată) rămâne unul dintre principalii vectori de propagare a mesajelor politice¹⁸.

¹⁵ CNN, *How populism could shake up Europe: A visual guide*, <http://edition.cnn.com/2016/12/03/europe/populism-in-europe-visual-guide>

¹⁶ Ceea ce liderul partidului maghiar Fidesz, Viktor Orban, numea *illiberal democracy*. Vezi și Paul Taylor, *The New York Times*, *Confronting 'Illiberal Democracy,' in Central Europe*, www.nytimes.com/2015/06/09/business/international/central-europe-confronts-illiberal-democracy.html, 08.06.1985

¹⁷ Expert Forum, Raport anual 2017, *Populismul 2.0 și renașterea alternativelor la democrația liberală*, p. 6, <http://expertforum.ro/raport-anual-2017/>

¹⁸ O analiză a temelor on-line pentru alegerile parlamentare poate fi consultată în Gabriel Bădescu, George Jigău, *Alegerile parlamentare din 2016. Ce a contat pentru România online*, www.democracycenter.ro/romana/publicatii/analize-si-opinii/alegerile-parlamentare-din-2016-ce-contat-pentru-romania-online

¹⁴ Conform datelor publicate de către Biroul Electoral Central, numărul total al alegătorilor arondați pentru votul prin corespondență este de 8.889. Numărul total al plicurilor exterioare transmise de alegători este de 4.591, iar numărul plicurilor valabile de 4.090. Numărul voturilor valabil exprimate este de 4.052 la Senat și 4.050 la Camera Deputaților.

În același timp, legislația s-a modificat în sensul în care finanțarea campaniilor electorale se realizează din bani publici, fapt care aduce cu sine anumite limitări. Competitorii electorali nu mai pot folosi unele dintre instrumentele pe care le aveau la îndemână conform vechii legislații, astfel că mare parte din campanie se desfășoară doar prin utilizarea de afișe, dezbateri publice și apariții în mass-media (deși legea nu oferă șanse egale competitorilor), precum și on-line. În aceste condiții, trebuie să observăm dacă efectele modificărilor, în ceea ce privește informarea alegătorilor, sunt negative, chiar dacă asigură o mai mare transparență asupra modului în care se finanțează campaniile electorale.

Următoarele alegeri vor avea loc în primăvara anului 2019. Această perioadă de doi ani conferă partidelor politice destul timp pentru a soluționa problemele din legile despre care am vorbit în articol. Este important ca orice modificare

a legislației electorale să aibă loc cu suficient timp înaintea alegerilor. Printre reglementările care au fost drastic criticate și care trebuie rediscutate și modificate în Parlament se numără sistemul majoritar într-un singur tur la alegerile locale și sistemul proporțional cu liste închise la parlamentare. Rămân necesare discuțiile despre reducerea numărului de semnături pe care trebuie să le strângă competitorii electorali sau reducerea pragurilor electorale. Iar pentru a oferi șanse egale tuturor alegătorilor, reglementările pentru votul prin corespondență trebuie revăzute, inclusiv în ceea ce privește extinderea acestuia la alte categorii de votanți. Nu în ultimul rând, ci poate chiar în primul, educația electorală trebuie să rămână o prioritate pentru societatea civilă, AEP și pentru partidele politice, mai ales dacă luăm în calcul procentele foarte scăzute de tineri care au participat la vot.

Despre autor:

Septimius PÂRVU este expert în reformă administrativă, bună guvernare și procese electorale. Are mai mult de șapte ani de experiență în societatea civilă și a colaborat cu unele dintre cele mai importante ONG-uri din România și din regiune, și anume Asociația Pro Democrația, Expert Forum și Societatea Academică din România. Este trainer experimentat și coordonează de patru ani Școala pentru Democrație, un proiect dedicat tinerilor și profesorilor care vor să se implice activ în comunitățile din care provin. Începând cu 2009 a participat ca expert sau a coordonat mai multe campanii de monitorizare a proceselor electorale în România și la nivel internațional. În 2012 și 2016 a coordonat șapte campanii de observare a alegerilor, la care au participat mai mult de 4.000 de observatori interni. Are experiență electorală internațională în țări precum Republica Moldova sau Muntenegru, dar și în Estonia. În calitate de cercetător, a colaborat la elaborarea de publicații, ghiduri sau documente de analiză, rapoarte, articole și poziții publice pe teme cum ar fi: votarea în străinătate, transparența procesului electoral, observarea alegerilor, finanțarea partidelor sau clientelismul politic. De asemenea, el a contribuit la mai multe proiecte de legi electorale din România. În 2014 a coordonat un centru de asistență juridică pentru observatorii acreditați și cetățenii care și-au exprimat dreptul de vot la alegerile prezidențiale.

Referințe bibliografice:

➤ Legislație

- Proiectul de Cod electoral elaborat de AEP poate fi consultat pe pagina web www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2013/03/CODUL-ELECTORAL.pdf
- Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente
- Legea partidelor politice nr. 14/2003, republicată

➤ Rapoarte

- Centrul pentru Studiul Democrației, *Punct de vedere cu privire la propunerea legislativă privind alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente*, <http://democracycenter.ro/application/files/2314/4610/8135/4-parlamentare.pdf>
- Expert Forum, *Priorități politice în România, priorități politice în Moldova*, <http://expertforum.ro/raport-anual-2016/>
- Expert Forum, *Raport de monitorizare a alegerilor locale, Alegerile locale 2016: între schimbare și stagnare*, <http://expertforum.ro/alegerile-locale-2016-intre-schimbare-si-stagnare/>
- Expert Forum, *Raportul de monitorizare a alegerilor parlamentare din 2016*, <http://expertforum.ro/raportul-de-monitorizare-a-alegerilor-parlamentare-din-2016/>
- Bădescu, G., Jigău, G. *Alegerile parlamentare din 2016. Ce a contat pentru România online*, www.democracycenter.ro/romana/publicatii/analize-si-opinii/alegerile-parlamentare-din-2016-ce-contat-pentru-romania-online
- International Foundation for Electoral Systems, *Proportional Representation Open List Electoral Systems in Europe*, www.ifes.org/publications/proportional-representation-open-list-electoral-systems-europe
- OSCE/ODIHR Needs Assessment Mission Report, www.osce.org/odihr/elections/romania/278346?download=true
- Expert Forum, *Raport anual 2017, Populismul 2.0 și renașterea alternativelor la democrația liberală*, p. 6, <http://expertforum.ro/raport-anual-2017>

➤ Articole

- Taylor, P., *Confronting 'Illiberal Democracy' in Central Europe*, in *The New York Times*, www.nytimes.com/2015/06/09/business/international/central-europe-confronts-illiberal-democracy.html
- CNN, *How populism could shake up Europe: A visual guide*, <http://edition.cnn.com/2016/12/03/europe/populism-in-europe-visual-guide/>

IMPACTUL BUGETAR AL NOILOR REGLEMENTĂRI ELECTORALE

Elena CALISTRU
Președinte și cofondator Funky Citizens

Abstract:

This analysis concerns the impact of new regulations on financing political parties and electoral campaigns from the state budget. Although it is still early to determine the financial impact of the concomitant changes of the legislation on political parties (which ought to lead to the emergence of new parties and therefore to a stronger electoral competition) and those of the legislation on party financing (which would have to lead to, through partial reimbursement of campaign expenses from the state budget, to an increase in the legitimacy of the citizen's "investment" in the participation of political parties in politics), we can use as a case study the 2016 election year – the first year when the new rules were applied – in order to establish at least a framework for analysis to help us identify the new types of costs incurred for the state budget.

Keywords: *financing, electoral campaigns, political parties, state budget, reimbursement*

Abstract:

Analiza de față vizează impactul avut de noile reglementări cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale din bugetul de stat. Deși este încă devreme pentru a stabili ce impact financiar au modificările concomitente ale legislației privind partidele politice (care ar fi trebuit să ducă la apariția unor noi partide și, deci, la o competiție electorală mai puternică) și modificările legislației privind finanțarea partidelor (care ar fi trebuit să ducă, prin rambursarea parțială a unor cheltuieli de campanie din bugetul de stat, la o mai mare legitimitate a „investiției” cetățeanului în participarea la viața politică a partidelor politice), putem folosi ca studiu de caz anul electoral 2016 – primul în care s-au aplicat noile norme – pentru a stabili cel puțin un cadru de analiză care să ne ajute să identificăm noile tipuri de costuri apărute pentru bugetul de stat.

Cuvinte-cheie: *finanțare, campanii electorale, partide politice, bugetul de stat, rambursare*

Impactul financiar al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale este important pentru că, deși nimeni nu pare a putea oferi un răspuns final la întrebarea „cât costă democrația?”, studierea modului în care modificările aduse legislației electorale operează, din perspectivă bugetară, poate ajuta la consolidarea unui răspuns esențial pentru orice democrație – chiar dacă nu contează cât costă pentru că nu putem spune că nu ne putem permite alegeri libere sau competiție politică reală, contează transparența cu care expunem cetățenilor aceste costuri pentru a arăta legitimitatea unei astfel de investiții. Mai precis, ajută pentru a oferi cetățeanului „finanțator” al bugetului de stat încrederea că, deși poate uneori părea nedrept ca din banii săi să fie plătite niște sume de bani pentru participarea la viața politică a unui partid pe care nu îl simpatizează, acest lucru face parte din firescul unei democrații, pentru că finanțează infrastructura pe care se construiește însăși funcționarea aceleiași democrații. Pentru a duce lucrurile în sfera concretului, nu vom putea alege să plătim doar țeava de apă curentă care duce către apartamentul nostru, ci va trebui să contribuim și la țeava comună care leagă blocul nostru de restul infrastructurii, chiar dacă aceasta presupune că, indirect, contribuim și la alimentarea cu apă curentă a unui vecin antipatic. Deși poate părea forțată, această comparație este necesară pentru a accesibiliza informația privind finanțarea partidelor politice – uneori, mai ales în țări cu nenumărate probleme sociale și economice precum România, poate părea un „lux” nedrept să finanțăm partide politice.

Analiza se va concentra, așadar, pe următoarele elemente: în prima parte, voi analiza pe scurt principalele modificări aduse legislației electorale care au și un impact financiar; în a doua parte, voi analiza în detaliu impactul pentru bugetul de stat din perspectiva a trei elemente: a. Organizarea alegerilor; b. Rambursarea cheltuielilor pentru campania electorală; c. Finanțarea partidelor politice parlamentare din bugetul de stat.

Modificările legislației electorale din perspectiva finanțării

Pentru ca partidele să poată participa la alegeri, dar și pentru activitățile curente, au nevoie de resurse, iar principalele reglementări în privința tipurilor de venituri și cheltuieli sunt prevăzute de Legea nr. 334/2006. Odată cu

modificările aduse legislației electorale în 2015, în comisia special constituită în această privință în Parlamentul României, au fost aduse modificări și la legislația privind finanțarea partidelor și a campaniilor electorale. Un partid politic se bucură de mai multe tipuri de surse de finanțare (art. 3 din Legea nr. 334/2006), majoritatea surselor de venit ale partidelor politice fiind plafonate.

Însă, pentru scopul analizei, voi examina cele mai importante reglementări care privesc condițiile privind rambursarea din bugetul de stat a cheltuielilor efectuate în timpul campaniei electorale, respectiv subvenționarea din bugetul de stat a activităților de pe întreaga durată a ciclului electoral de patru ani, alături de costul organizării alegerilor. Astfel, analiza se limitează la acele modificări ale legislației care au impact doar asupra bugetului de stat.

Noi tipuri de costuri pentru organizarea alegerilor

Impactul bugetar al modificărilor din legislația electorală s-a regăsit și în costurile pentru logistica electorală. Astfel, principalele modificări care merită luate în calcul țin de costuri suplimentare generate nu doar de un potențial număr mai mare de competitori electorali, ci și de introducerea unor măsuri suplimentare pentru asigurarea unei bune desfășurări a procesului de votare, cum ar fi cheltuielile pentru resursa umană implicată (operatorii de calculator și experții electorali), dar și pentru logistica propriu-zisă (monitorizarea video a alegerilor).

Finanțarea campaniilor electorale

Bugetul alocat campaniei electorale se constituie din contribuții ale candidaților, partidelor sau alianțelor, gestionate de mandatarii lor financiari. Sumele de bani se depun în conturi bancare, la nivelul fiecărui județ în care candidează formațiunea politică, respectiv la nivel central.

Potrivit art. 28 alin. (6) din Legea nr. 334/2006, contribuțiile sunt plafonate, ceea ce înseamnă că bugetele de campanie sunt limitate atât în privința veniturilor din care se constituie, cât și în privința cheltuielilor care pot fi efectuate. Partidele care depun liste de candidați la consiliile județene (în alegerile locale) sau la funcțiile de deputat/senator (în alegerile parlamentare) au dreptul să-și suplimenteze bugetele pentru campania electorală prin contribuția partidului. Mai mult, tipurile de cheltuieli din timpul campaniei

electorale pot fi efectuate numai pentru anumite produse ori servicii, fiecare categorie de produse ori servicii fiind plafonată la un procent din bugetul de campanie.

Un element de noutate adus în legislație este acela că, dacă sunt respectate condițiile legale de publicitate, evidență contabilă și raportare financiară a balanței de cont, Autoritatea Electorală Permanentă, în urma verificărilor efectuate și ca urmare a solicitării candidaților, partidelor sau alianțelor, poate rambursa o parte din cheltu-

ielile din timpul campaniei electorale de la bugetul de stat. Art. 48 din Legea nr. 334/2006, cu modificările și completările ulterioare, prevede și o serie de condiții pe care trebuie să le îndeplinească cei care solicită rambursarea – independenții, partidele sau alianțele care obțin cel puțin 3% din voturile valabil exprimate, la nivel național, indiferent de tipul de alegeri la care participă, se califică din oficiu la rambursarea cheltuielilor:

	Candidat independent – cel puțin 3% din voturile valabil exprimate în circumscripția electorală	Partid sau alianță – cel puțin 3% din voturile valabil exprimate în circumscripția electorală
Alegeri locale	locală sau județeană [alin. (8)]	județeană, de sector sau a municipiului București [alin. (5)]
Alegeri parlamentare	județeană [alin. (7)]	județeană [alin. (7)]
Alegeri europarlamentare	națională [alin. (3)]	națională [alin. (3)]

Sursa: Ghid pentru înființarea unui partid și participarea în alegeri conform legilor electorale modificate în 2015, elaborat în cadrul campaniei Politică fără Bariere, 2016.

Subvenții anuale de la bugetul de stat

În privința reglementărilor cu privire la calificarea partidelor pentru subvențiile anuale de la bugetul de stat, nu apar modificări față de versiunea anterioară a Legii nr. 334/2006 – acestea primesc anual subvenție (aceasta se varsă lunar, prin bugetul Autorității Electorale Permanente, într-un cont special deschis de către fiecare partid politic), iar, la fel ca în reglementarea precedentă, nu se poate alocă pentru partide politice o sumă mai mare de 0,04% din veniturile prevăzute în bugetul de stat.

Pentru partidele politice care promovează femeile pe listele electorale, pe locuri eligibile, suma alocată de la bugetul de stat va fi majorată proporțional cu numărul mandatelor obținute în alegeri de candidații femeii, iar subvenția se acordă în funcție de numărul de voturi primite la alegerile generale parlamentare și la alegerile locale.

Tot potrivit reglementărilor din Legea nr. 334/2006, 75% din bugetul anual acordat partidelor politice se împarte proporțional cu media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral,

și 25% proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile locale, cu condiția să fi obținut cel puțin 50 de mandate de consilier județean și de consilier în cadrul municipiului București.

Având în vedere faptul că modificările aduse legislației electorale nu aduc o creștere a plafonului pentru finanțarea partidelor politice (0,04% din veniturile bugetului de stat), subvenționarea de la bugetul de stat nu va face obiectul acestei analize.

Impactul financiar al anului electoral 2016

Organizarea alegerilor

Trebuie precizat că datele disponibile la momentul analizei nu reflectă încă o execuție bugetară definitivă pentru bugetul anului 2016, potrivit legislației și istoricului, aceasta fiind aprobată spre finalul semestrului I din anul următor. Avem însă disponibile date privind bugetele alocate pentru organizarea celor două runde de alegeri și putem identifica elemente de comparație cu bugetele alocate în rundele precedente de alegeri.

TIP ALEGERE	NUMĂR ALEGAȚORI		TOTAL FONDURI BUGETARE ALOCATE (LEI)					COST (LEI)			TOTAL FONDURI BUGETARE UTILIZATE (LEI)					COST (LEI)	
	ÎNCRISI ÎN LISTE ELECTORALE	PREZENȚI LA VOT	TOTAL DIN CARE:	PERSONAL	BUNURI ȘI SERVICII	ACTIVE NEFINANCIARE	PE ALEGĂTOR ÎNCRIS ÎN LISTA ELECTORALĂ (LEI)	PE ALEGĂTOR PREZENT LA VOT	Grad utilizare fonduri bugetare alocate	TOTAL DIN CARE:	PERSONAL	BUNURI ȘI SERVICII	ACTIVE NEFINANCIARE	PE ALEGĂTOR ÎNCRIS ÎN LISTA ELECTORALĂ (LEI)	PE ALEGĂTOR PREZENT LA VOT		
ALEGERI PARLAMENTARE ȘI PREZIDENȚIALE 2004	18.449.344	10.794.653	84.460.312	42.986.112	38.394.200	3.080.000	4,58	7,82	89,80%	75.845.664	35.869.988	37.000.827	2.974.849	4,11	7,03		
ALEGERI PARLAMENTUL EUROPEAN 2007	18.224.597	5.370.171	87.970.000	51.847.000	33.150.000	2.973.000	4,83	16,38	58,29%	51.279.000	32.716.000	15.716.000	2.847.000	2,81	9,55		
ALEGERI LOCALE 2008	18.537.716	9.056.821	68.536.000	4.429.000	56.778.000	7.329.000	3,70	7,57	78,81%	54.016.200	4.340.000	42.598.900	7.077.300	2,91	5,96		
ALEGERI PARLAMENTARE 2008	18.464.274	7.238.871	164.255.000	84.896.000	67.445.000	11.914.000	8,90	22,69	79,76%	131.005.000	73.381.100	46.155.900	11.468.000	7,10	18,10		
ALEGERI PARLAMENTUL EUROPEAN 2009	18.197.316	5.035.299	98.764.000	51.562.000	37.868.000	9.334.000	5,43	19,61	83,42%	82.386.000	46.751.000	29.500.000	6.135.000	4,53	16,36		
ALEGERI PREZIDENȚIALE ȘI REFERENDUM NAȚIONAL 2009	18.296.593	9.962.368	162.279.000	90.990.000	58.357.000	12.932.000	8,87	16,29	88,92%	144.293.560	86.041.270	48.205.430	10.046.860	7,89	14,48		
ALEGERI LOCALE 2012	18.538.516	10.429.793	99.864.000	1.699.000	84.621.000	13.544.000	5,39	9,57	73,50%	73.399.000	1.178.000	60.310.000	11.911.000	3,96	7,04		
REFERENDUM NAȚIONAL 2012	18.292.464	8.459.053	95.606.000	35.559.000	55.447.000	4.600.000	5,23	11,30	82,64%	79.009.000	28.975.000	45.437.000	4.597.000	4,32	9,34		
ALEGERI PARLAMENTARE 2012	18.423.066	7.694.180	199.000.000	85.644.000	96.205.000	17.151.000	10,80	25,86	77,79%	154.801.500	66.205.000	72.351.000	16.245.500	8,40	20,12		
ALEGERI PARLAMENTARE 2014	18.221.061	5.911.794	148.744.000	65.053.000	54.243.000	29.448.000	8,16	25,16	91,33%	135.847.000	58.518.000	49.210.000	28.119.000	7,46	22,98		
ALEGERI PREZIDENȚIALE 2014	18.282.530	10.721.288	193.900.000	98.771.000	81.967.000	13.162.000	10,61	18,09	89,46%	173.472.000	88.212.000	72.279.000	12.981.000	9,49	16,18		
ALEGERI LOCALE 2016	18.320.473	8.874.432	350.663.000	197.172.000	137.189.000	16.302.000	19,14	39,51		350.663.000	197.172.000	137.189.000	16.302.000				
ALEGERI PARLAMENTARE 2016	18.263.875	7.212.022	224.488.000	105.951.000	108.630.000	9.907.000	12,29	31,13		224.488.000	105.951.000	108.630.000	9.907.000				

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor finale publicate de Autoritatea Electorală Permanentă, Hotărârea nr. 53/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii și desfășurării în bune condiții a alegerilor locale din anul 2016 și Hotărârea nr. 637/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii, organizării și desfășurării în bune condiții a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților din anul 2016.

Se observă o creștere a alocărilor bugetare per alegător în ceea ce privește sumele inițiale stabilite pentru desfășurarea în bune condiții a celor două tipuri de alegeri. Însă, dincolo de elementele legate de evoluția economică (inflație, curs valutar etc.), în comparațiile privind aceste date trebuie să luăm în calcul noile tipuri de costuri apărute față de scrutinele precedente.

Alegerile locale

Cele mai mari diferențe ale cheltuielilor bugetate, față de anii precedenți, apar în ceea ce privește cheltuielile de personal. Acest lucru se datorează faptului că, spre deosebire de celelalte

scrutine, apar noi tipuri de costuri pentru indemnizațiile membrilor birourilor electorale (inclusiv cei din corpul experților electorali) și ale operatorilor de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare. În plus, anul 2016 este marcat de o investiție semnificativă pentru implementarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal. Această sumă se reflectă în mod semnificativ printr-o alocare bugetară mai mare pentru Serviciul de Telecomunicații Speciale, în bugetul pentru alegerile generale parlamentare fiind alocate doar sume pentru operarea și mentenanța acestuia.

BUGETUL ȘI STRUCTURA

cheltuielilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor locale din anul 2016

— mii lei —

INSTITUȚIA	Capitol	Cheltuieli			TOTAL
		Personal	Bunuri și servicii	Active nefinanciare	
I. Ministerul Afacerilor Interne		196.259	95.216	1.506	292.981
1. Instituțiile Prefectului	51.01	192.052	49.042	642	241.736
TOTAL CAP 51.01	51.01	192.052	49.042	642	241.736
TOTAL CAP 61.01	61.01	4.207	46.174	864	51.245
II. Secretariatul General al Guvernului	51.01				
— Institutul Național de Statistică	51.01	13	2.803	1.044	3.860
1. Aparat propriu	51.01	2	138	—	140
2. Direcțiile teritoriale de statistică	51.01	11	2665	1044	3720
III. Autoritatea Electorală Permanentă	51.01	900	2.190	8.128	11.218
1. Aparat propriu	51.01	50	1710	8000	9760
2. Biroul Electoral Central	51.01	850	480	128	1458
IV. Serviciul de Telecomunicații Speciale*	61.01	0	36.980	5.624	42.604
TOTAL GENERAL		197.172	137.189	16.302	350.663

* Din suma de 42.604 mii lei alocată Serviciului de Telecomunicații Speciale, suma de 38.655 mii lei este destinată realizării Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal, din care suma de 20.982 mii lei a fost utilizată în anul 2015.

Sursa: Anexă la Hotărârea Guvernului României nr. 53/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii și desfășurării în bune condiții a alegerilor locale din anul 2016

Alegerile parlamentare

La alegerile parlamentare din 2016, pe lângă noile tipuri de costuri apărute în alegerile locale, observăm un specific bugetar – costurile alocate pentru votul prin corespondență. Bugetul necesar pentru cheltuielile apărute la nivelul Companiei Naționale Poșta Română S.A. este evidențiat prin bugetul Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale și a fost stabilit la 11,3 milioane de lei. Având în vedere faptul că ultima zi de înscriere a cetățenilor români din străinătate în Registrul electoral pentru votul prin corespondență a fost

14 septembrie 2016, iar Hotărârea Guvernului nr. 637/2016 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, din 6 septembrie, putem presupune că în bugetare s-a luat în calcul o sumă apropiată de datele disponibile la acea vreme. Astfel, la un număr de aproximativ 6.500 de solicitări de vot prin corespondență, rezultă un cost destul de mare alocat pentru gestionarea acestui nou tip de exercitare a dreptului de vot. Desigur, aceste date trebuie tratate cu rezervă, mai ales având în vedere faptul că nu sunt disponibile date privind cheltuielile efective.

BUGETUL ȘI STRUCTURA
cheltuielilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Senat
și Camera Deputaților din anul 2016

— mii lei —

Instituția	Capitol	Cheltuieli			Total
		Personal	Bunuri și servicii	Active nefinanciare	
I. Ministerul Afacerilor Interne		103.618	81.139	1.194	185.951
1. Instituțiile prefectului	51.01	103.018	30.704	967	134.689
TOTAL CAP 51.01	51.01	103.018	30.704	967	134.689
TOTAL CAP 61.01	61.01	600	50.435	227	51.262
II. Secretariatul General al Guvernului	51.01	14	3.200	0	3.214
— Institutul Național de Statistică	51.01	14	3.200	0	3.214
1. Aparat propriu	51.01	3	200	0	203
2. Direcțiile teritoriale de statistică	51.01	11	3000	0	3011
III. Autoritatea Electorală Permanentă	51.01	1.019	2.589	8.128	11.736
1. Aparat propriu	51.01	69	1.955	8.000	10.024
2. Biroul Electoral Central	51.01	950	634	128	1.712
IV. Ministerul Afacerilor Externe	51.01	1.300	7.112	244	8.656
V. Serviciul de Telecomunicații Speciale	61.01	0	3.290	341	3.631
VI. Ministerul Comunicațiilor și pentru Societatea Informațională	85.01	0	11.300	0	11.300
TOTAL GENERAL		105.951	108.630	9.907	224.488

Sursa: Anexă la Hotărârea Guvernului României nr. 637/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii, organizării și desfășurării în bune condiții a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților din anul 2016

Rambursarea cheltuielilor pentru campania electorală

În ceea ce privește rambursarea cheltuielilor pentru campania electorală, singurul scrutin pentru care există date disponibile este cel pentru alegerea autorităților administrației publice locale din 2016.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016, contribuțiile candidaților pentru campania electorală au putut fi utilizate numai după data declarării acestora la Autoritatea Electorală Permanentă de către mandatarul financiar coordonator și numai pentru campania electorală. De asemenea, potrivit art. 58 alin. (3) al aceluiași norme, Autoritatea Electorală Permanentă avea obligația verificării cererilor de rambursare depuse de competitorii electorali și ulterior a rambursării efective.

Potrivit datelor transmise de către Autoritatea Electorală Permanentă prin comunicatul de presă din iulie 2016, un număr de 702 competitori

electorali participanți la alegerile locale din data de 5 iunie 2016 au solicitat rambursarea cheltuielilor electorale în cuantum total de 49.785.032,28 de lei. Sumele solicitate de formațiuni politice și organizații ale minorităților naționale sunt de 32.398.641,1 lei, iar cele solicitate de candidații independenți de 17.386.391,18 lei.

În urma verificărilor realizate, dar și ca urmare a solicitării unui control de legalitate al Curții de Conturi, termenul de rambursare către competitorii electorali a fost prelungit până la 5 decembrie 2016. Având în vedere volumul mare de cereri de rambursare, dar și noutatea acestei instituții a rambursării cheltuielilor de campanie, se pare că termenul de șase luni pentru rambursarea efectivă este unul rezonabil.

Dacă ne uităm la datele privind execuția bugetară a bugetului Autorității Electorale Permanente la 30 decembrie 2016 (disponibile pe www.transparenta-bugetara.gov.ro), observăm că pentru rambursarea cheltuielilor pentru campaniile electorale s-au plătit 45.933.325,85 de lei. Aceștia reprezintă un procent de rambursare de 92,26% din totalul solicitărilor, ceea ce poate

fi un indiciu de conformare destul de mare a competitorilor electorali cu regulile de finanțare din timpul campaniilor electorale.

Punând în context această sumă, observăm că subvențiile curente anuale de la bugetul de stat pentru partidele politice în anul 2016 au fost de 16.426.512,28 de lei, adică o sumă de aproape trei ori mai mică față de cheltuielile rambursate doar pentru alegerile locale. Dacă împărțim această sumă la numărul alegătorilor, observăm că pentru alegerile locale din 2016, sumele rambursate competitorilor electorali pentru cheltuielile de campanie sunt de aproximativ 2,51 de lei per alegător înscris în listele electorale și de 5,18 lei per alegător care s-a prezentat la scrutin.

Având în vedere execuția preliminară pe anul 2016 a bugetului de stat și faptul că veniturile la acesta au fost de 101.756.968.000 de lei, observăm că sumele alocate pentru finanțarea partidelor politice au reprezentat 0,02% din venituri, în vreme ce doar sumele rambursate pentru alegerile locale au fost de 0,05%.

Concluzii

Chiar și cu alocări bugetare suplimentare pentru noi măsuri de siguranță a scrutinului electoral, cu excepția unor costuri mai mari

per alegător înscris în listele electorale pentru alegerile locale 2016 (când apare un vârf ce poate fi explicat prin realizarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal), nu se înregistrează în bugetele inițiale pentru organizarea alegerilor diferențe semnificative față de anii precedenți.

Diferențele majore generate de schimbările legislației electorale se înregistrează în privința costurilor rambursate competitorilor electorali pentru cheltuielile de campanie. Astfel, doar pentru alegerile locale, sumele rambursate sunt de aproximativ 10 milioane de euro, cu un cost per alegător care s-a prezentat la scrutin de 1,15 euro. Este de așteptat ca această sumă să fie aproape dublă, având în vedere faptul că la Autoritatea Electorală Permanentă au fost declarate contribuții pentru campania electorală pentru alegerile generale parlamentare în valoare totală de 32.731.386,41 de lei cu o săptămână înainte de data scrutinului din decembrie 2016.

Noua legislație electorală cu impact asupra bugetului de stat s-a manifestat, așadar, pe parcursul anului electoral 2016 mai ales din perspectiva unui efort financiar semnificativ pentru rambursarea cheltuielilor din timpul campaniilor electorale.

Despre autor:

Elena CALISTRU este președintele și cofondatorul Funky Citizens. Funky Citizens construiește instrumente de *advocacy* bazate pe cercetare, pe date concrete. Aceste instrumente au scopul de a fi educaționale și de a conduce la acțiune, prin încurajarea cetățenilor de a se implica în inițiative de responsabilizare a guvernării în care pot vedea un impact. Are mai mult de șapte ani de experiență în proiecte ale societății civile, la nivel atât național, cât și internațional. Expertiza ei este, în principal, în domeniul bunei guvernări, al transparenței, finanțe publice și *advocacy*. Ea este o susținătoare a ideii conform căreia datele și instrumentele on-line pot permite cetățenilor să influențeze reforma sectorului public.

Referințe bibliografice:

- Ghid pentru înființarea unui partid și participarea în alegeri conform legilor electorale modificate în 2015, elaborat în cadrul campaniei Politică fără Bariere, 2016, disponibil la <https://www.ce-re.ro/upload/Ghid%20pentru%20infiintarea%20unui%20partid%20si%20participare%20alegeri.pdf>
- Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Hotărârea Guvernului nr. 10/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale
- Hotărârea Guvernului nr. 53/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii și desfășurării în bune condiții a alegerilor locale din anul 2016
- Hotărârea Guvernului nr. 637/2016 privind stabilirea cheltuielilor necesare pregătirii, organizării și desfășurării în bune condiții a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților din anul 2016
- www.roaep.ro
- www.transparenta-bugetara.gov.ro

ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 2016 – ALTĂ ETAPĂ DIN VIAȚA POLITICĂ ACTUALĂ

Dacian VASINCU
Consilier parlamentar,
Senatul României

Abstract:

Legislation in recent years has had influence over the conduct of both local and parliamentary elections.

The use of the Information System for Monitoring Voter Turnout and Preventing Illegal Voting, introduced for the first time at the 2016 local elections, in accordance with the provisions of Law no. 115/2015, was extended to parliamentary elections in December 2016, which led to a greater transparency of the electoral process. Furthermore, the transparency of the results and the fact that there were no serious complaints against the organization of the electoral process were the foundation for creating a similar framework for the organization of elections and for the electoral process in winter.

Compliance with legislation on local and parliamentary elections was a priority for public institutions with attributions in the electoral process and violations were reported only in isolated cases, which were handled by the electoral county bureaus.

Although the organization framework was one of the most transparent and strict since the '90s,

Abstract:

Legislația din ultimii ani a avut influențe asupra modului în care s-au desfășurat atât alegerile locale, cât și cele parlamentare.

Utilizarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal, introdus pentru prima dată la alegerile locale organizate în anul 2016, conform prevederilor Legii nr. 115/2015, a fost extinsă și pentru alegerile parlamentare din decembrie 2016, ceea ce a dus la o mai mare transparență a procesului electoral. Totodată, transparența rezultatelor și faptul că nu au existat contestații majore la adresa modului de organizare a procesului electoral au constituit bazele pentru crearea unui cadru asemănător de organizare a alegerilor și pentru procesul electoral din iarnă.

Respectarea legislației privind organizarea alegerilor locale și parlamentare a fost o prioritate a instituțiilor publice responsabile, iar încălcări ale procesului electoral au fost semnalate doar în cazuri izolate, și acestea au fost soluționate de birourile electorale județene.

Deși cadrul de organizare a fost unul dintre cele mai transparente și stricte din anii '90,

the electoral marketing failed to meet the expectations of different segments of the electorate, which resulted, as shown by the conducted analysis, in widening the gap between the political class and the public opinion.

Keywords: *parliamentary elections, local elections, electoral campaign, SWOT analysis*

marketingul electoral nu a răspuns așteptărilor diferitelor segmente ale electoratului, ceea ce a condus, așa cum reiese din analiza realizată, la adâncirea decalajelor dintre clasa politică și opinia publică.

Cuvinte-cheie: *alegeri parlamentare, alegeri locale, campanie electorală, analiză SWOT*

Organizarea alegerilor parlamentare: cadru legislativ, decizii de organizare și de control al respectării legii

Alegerile parlamentare din decembrie 2016 sunt organizate după reguli noi, avându-se în vedere schimbările legislative din cursul anului trecut. Principalele noutăți sunt votul pe liste, folosit ultima dată în 2004, și înregistrarea audiovideo a scrutinului, dar și votul prin corespondență pentru românii din diaspora. Alte modificări legislative țin de campania electorală de dinaintea alegerilor și de finanțarea partidelor pentru alegeri, în limita a 60 de salarii minime brute pe țară.

Votul pe liste înseamnă o normă de **reprezentare proporțională** de 73.000 de locuitori pentru un deputat și 168.000 de locuitori pentru un senator, ceea ce a dus la o scădere a numărului de parlamentari.

Dacă din 2012 și până în 19 decembrie 2016 am avut 588 de aleși, pe sistemul colegiilor uninominale, pe 11 decembrie au fost aleși 466 de parlamentari – 312 deputați plus 18 deputați ai minorităților naționale și 136 de senatori. Alegerea senatorilor și deputaților s-a făcut, așa-dar, conform Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, prin scrutin de listă, dar și pe baza candidaturilor independente. Listele candidaților sunt propuse de partid, de alianțele politice sau de organizațiile care reprezintă minoritățile sau alte grupuri de cetățeni care participă la alegeri.

Conform datelor de la Biroul Electoral Central, 11 partide au depus liste de susținători la nivel național, 6.506 candidați de pe acestea luptându-se să obțină un mandat de deputat sau senator.

Partidele mari au anunțat că au ales candidați după noi criterii, care respectă normele codurilor de conduită ale formațiunii politice, conform cărora nu susțin candidaturile celor cu probleme penale, „traseiștilor” sau foștilor parlamentari care au absentat prea mult în legislaturile anterioare.

Un element original privind aceste alegeri este dat de faptul că, potrivit legislației în vigoare, **sunt interzise** bannerele, panourile publicitare mobile, ecranele, steagurile, panourile, proiecțiile luminoase, mobile, stradale sau pe vehicule, distribuirea de tricouri, căni, ceasuri, jachete, șepci, sacoșe, pixuri, brichete, produse alimentare sau alte categorii de produse.¹

Un alt element de noutate a fost **înregistrarea audiovideo neîntreruptă**, realizată de operatorul de calculator dintr-un punct fix, începând cu ora 21.00, momentul închiderii secțiilor de votare, și pe tot parcursul numărării voturilor. Este pentru prima oară în istoria post-decembristă când se realizează monitorizarea tuturor secțiilor de votare din țară pe parcursul numărării și centralizării voturilor. Această practică, precum și utilizarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal au condus la o transparență crescută a procesului electoral.

După 1990, sistemul electoral din 1991 a fost reluat, dar la apropierea fiecărui nou ciclu de alegeri partidele politice parlamentare, în special cele aflate la putere, sunt ispitite să modifice legislația electorală (1992, 2000, 2008 și 2015). Oricare ar fi fost însă modificările, în toată această

¹ Autoritatea Electorală Permanentă, *Ghidul finanțării campaniei electorale la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților din 11 decembrie 2016*, p. 23, disponibil la http://www.roaep.ro/finantare/wp-content/uploads/2016/11/Ghid-finantare-parlamentare_01.pdf

perioadă sistemul a rămas unul al reprezentării proporționale, chiar dacă, în mod eronat, unii au considerat sistemul adoptat în 2008 ca unul majoritar. Acesta era un sistem proporțional cu selecție personalizată a candidaților, fiind inspirat de sistemul german, adaptat însă intereselor partidelor politice.

Doar pentru alegerile din 1996 și cele din 2012 nu s-au putut construi coaliții parlamentare care să susțină schimbarea sistemului electoral, deși încercări în acest sens au existat. Trebuie remarcat și rolul Curții Constituționale care a temperat apetitul partidelor de a schimba regulile în timpul jocului. Discuția recentă privind introducerea votului prin corespondență a fost purtată în contextul mai larg al scăderii legitimității clasei politice, în special a Parlamentului României. Soluția legislativă adoptată în urma respingerii de către Curtea Constituțională a soluției propuse de Asociația Pro Democrația lăsa portița deschisă creșterii numărului de parlamentari pentru menținerea unui grad rezonabil de proporționalitate în cazul în care numărul de colegii uninominale câștigate cu 50%+1 din voturi era mare la nivelul țării.

Coalizarea Partidului Social Democrat (PSD) și a Partidului Național Liberal (PNL) în Uniunea Social Liberală (USL) pentru alegerile parlamentare din 2012 a condus la obținerea de către alianță a unui scor de 58,61% la Camera Deputaților și de 60,02% la Senat, scor care s-a transpus în 73% din mandatele din Parlament. Creșterea numărului de parlamentari cu peste 100 a condus la nenumărate critici cu privire la imperfecțiunile legii electorale, critici care au dus la introducerea unei limite de parlamentari în draftul de modificare a Constituției României trimis către Curtea Constituțională în 2013.²

Discuțiile politice din 2015 s-au concretizat într-o serie de modificări semnificative ale legislației electorale, dar, în mai toate cazurile, schimbările aprobate au răspuns doar parțial nevoii de ameliorare a acestei legislații. De exemplu, Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale a eli-

minat alegerea directă a președinților consiliilor județene, dar a menținut alegerea primarilor într-un singur tur de scrutin, în detrimentul revenirii la sistemul alegerii primarilor și a președinților de consilii județene în două tururi de scrutin, soluție susținută de majoritatea organizațiilor societății civile.

În contextul sociodemografic din România, această soluție face ca peste 80% din primarii în funcție să-și poată menține cu ușurință mandatul. De asemenea, o altă problemă care a afectat buna funcționare a administrației publice în ultimii ani a ținut de dificultatea procedurii de demitere a primarilor și a președinților consiliilor județene, problemă care nu a fost abordată în recente modificări.

De asemenea, modificările efectuate în 2015 și 2016 mențin o serie de surse de tensiune. De exemplu, Legea nr. 114/2015 privind modificarea și completarea Legii partidelor politice nr. 14/2003 a condus la eliminarea mai multor bariere pentru înființarea de partide, în special a celor legate de numărul de membri, dar nu la o ameliorare a accesului la finanțare. Totodată, nu au fost crescute atribuțiile și resursele aflate la dispoziția Autorității Electorale Permanente privind monitorizarea cheltuielilor pentru finanțarea campaniilor electorale.

În ceea ce privește Legea nr. 208/2015, aceasta a dus la revenirea la votul pe listă și la menținerea pragului de 5% pentru accesul unui partid în Parlament – soluție dorită doar de partidele politice mari. Mai toate organizațiile societății civile au susținut reducerea pragului electoral (la 3% sau chiar 1%) pentru a permite intrarea în Parlament a unor formațiuni noi. De asemenea, în lege au fost menținute restricțiile privind organizațiile minorităților naționale care nu sunt deja reprezentate în Parlament. O soluție alternativă ar fi fost revenirea la soluția propusă inițial de Asociația Pro Democrația începând cu 2001: menținerea circumscriptiilor uninominale, cu introducerea unei formule prin care o parte din aleși să fie selectați pe liste proporționale și să fie votați în mod direct la nivel regional (sistem de tip german), nu la nivel de județ.

Revenirea la sistemul de liste închise poate conduce la o scădere suplimentară a legitimității Parlamentului – problema cauzată de alegerea unui număr suplimentar de parlamentari în 2012 putea fi rezolvată prin mai multe soluții. Revenirea la votul pe listă pare să fi fost dictată de încercarea

² Pîrvulescu, C., Todor, A. (2016). Oportunități și amenințări în contextul schimbărilor legislației electorale din România, *Revista Expert electoral*, ediție specială, Autoritatea Electorală Permanentă, București, p. 50, disponibilă la http://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2016/08/Expert_Electoral_Ed_%20Speciala%202016.pdf.

partidelor de a-și conserva influența atât asupra propriilor aleși, cât și asupra electoratului captiv, dar a ignorat cu desăvârșire motivele pentru care se realizase modificarea legislativă din 2008, care a presupus adoptarea unui sistem proporțional în care votul se desfășura în colegii uninominale.

De asemenea, menținerea pragului electoral de 5%, cumulată cu magnitudinea mică a circumscripțiilor județene, va împiedica orice tendință de reînnoire a reprezentării parlamentare a noilor partide.

O noutate a acestui gen de acte normative o reprezintă, cum am afirmat anterior, introducerea **votului prin corespondență** în detrimentul votului electronic. El reprezintă un pas important, dar poate genera o serie de probleme în cazul în care se vor petrece o serie de evenimente cu un grad mare de probabilitate: succesul campaniei de popularizare a înscrierii în Registrul electoral nu va fi considerabil; costul de aplicare a sistemului se va dovedi foarte mare; va lipsi un sistem de confirmare a primirii votului de către birourile electorale pentru votul prin corespondență.³

Totodată, deși introducerea votului prin corespondență trebuia să aibă rolul de creștere a numărului de voturi, interesul pentru alegerile parlamentare rămâne diminuat în contextul în care numărul de deputați și senatori pentru diasporă este foarte scăzut în raport cu numărul de voturi pentru această listă. În acest context,

cel mai probabil este faptul că perioada post-electorală va da startul unor noi discuții privind modificarea legislației electorale, situație care va conduce la menținerea unui înalt nivel de instabilitate al acestei legislații.

Campania electorală: abordări sociopolitice, programe electorale, așteptări ale opiniei publice. Rezultatul alegerilor din 11 decembrie 2016. Scurtă analiză SWOT

Modul de organizare a cadrului legislativ pentru alegerile parlamentare și modalitatea de aplicare după modelul patentat al organizării alegerilor locale nu au putut schimba optica electorală privind oferta de program politic și de candidați a principalelor formațiuni politice.

Chiar dacă avem o evoluție și chiar putem spune o „modernizare” a legislației în domeniu, mentalitatea și marketingul electoral ale clasei politice rămân sub așteptările unei mari părți din societatea românească.

În acest sens, pentru sintetizarea prezentului articol voi încerca o abordare a campaniei electorale din toamna – iarna anului 2016 din perspectiva diagramei SWOT. Astfel, ca referință privind o abordare a conceptului socioelectoral de desfășurare a campaniei privind alegerile parlamentare se pot observa următoarele aspecte:

Context sociopolitic și așteptări ale opiniei publice

PUNCTE SLABE	PUNCTE TARI
– lipsa modului de organizare a unei campanii de mesaje adresate electoratului prin metoda door-to-door; – candidați vulnerabili ca experiență profesională și slab mediatizați, în afară de vocile consacrate din rândul liderilor politici centrali sau formatori de imagine de la nivelul marilor centre urbane sau din administrația publică locală; – slaba prezentare a programelor, ideilor doctrinare și a mesajelor transmise de candidații la funcțiile de deputați sau senatori; – campanie electorală în proporție de 60 – 70% numai în mediul audiovideo și în social-media,	– existența unor actori politici cu experiență parlamentară care au fost adevărate locomotive în anumite circumscripții electorale; – modul de abordare inovativ prin intermediul campaniei electorale on-line a unor candidați la parlamentare; – evitarea fraudei electorale prin modul de organizare instituțională a campaniei și alegerilor parlamentare; – apariția unor candidați inediți, personalități din lumea academică, showbiz, sport sau chiar din societatea civilă; – cadrul de organizare transparent, echilibrat, autoritățile publice implicate (Guvernul, prin

³ *Ibidem*, pp. 51 – 52.

în detrimentul campaniei tradiționale pe teren, ignorându-se anumite categorii de electorat care nu accesează rețelele de socializare sau internetul; – atacuri politice excesive, fără contraziceri sau polemici pe teme de program economic, social sau educațional; – o slabă prezentare a proiectelor politice de către candidații la parlamentare pentru fiecare circumscripție electorală; – capacitate de convingere redusă a electoratului de către proiectele candidaților pentru funcțiile de deputat sau senator; – permanentizarea sau stabilitatea pe locuri eligibile a unor candidați la parlamentare din rândul aleșilor cu probleme în domeniul justiției (dosare penale).	Ministerul Afacerilor Interne, Autoritatea Electorală Permanentă și chiar Parlamentul României) reușind să creioneze și să aplice metode de monitorizare, verificare și control al fraudei electorale și al votului multiplu; – introducerea de softuri pentru monitorizarea prezenței în timp real la vot, evitarea fraudei electorale și a listelor de CNP-uri clonate.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
– identificarea unor curente ideologice în contextul impunerii voinței partidelor politice în desemnarea candidaților de pe listele la parlamentare; – clarificarea unor orientări și moduri de acțiune în demersul unor partide politice; – posibilitatea apariției unor noi curente doctrinare reale, a unei forme incipiente de „new-age” parlamentar (apariția unor curente nonconformiste la nivelul principalelor partide parlamentare, Uniunea Salvați România – USR – fiind cel mai bun exemplu, dar avem individualități de același tip și în PNL, PSD sau PMP).	– dezamăgirea și nemulțumirea unei categorii mari (peste 50%) de electorat în privința programului electoral și a liderilor partidelor politice parlamentare; – contextul internațional în continuă schimbare (alegerile prezidențiale din SUA, Republica Moldova, alegerile parțiale sau parlamentare din diferite state europene și asiatice), schimbarea raportului de forțe în Orientul Apropiat; – apariția Brexit-ului la nivelul Uniunii Europene, cu implicații privind mesajele populiste transmise de diferite partide politice din România; – existența unei potențial noi crize economice cu diverse efecte la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene.

Programe electorale/de guvernare și moduri de organizare

PUNCTE SLABE	PUNCTE TARI
– promovarea unui lider maxim sau a unei false „locomotive” în detrimentul unui program electoral care să fie ghidat de un astfel de lider; – concepte populiste, abordări electorale diferite și nedefinite; – mesaje pentru diverse categorii de electorat nespecifice doctrinar partidelor politice (exemplu: PSD a abordat în programele sale electorale teme specifice partidelor cu viziuni de dreapta, mesaje cu caracter naționalist și cu ușoare tente de extremă dreapta, PNL a folosit	– definirea unor teme de actualitate pentru electorat (PSD a abordat subiecte cu iz populist, dar atrăgătoare public prin argumentația oferită); – identificarea unor resurse financiare potențiale pentru atingerea obiectivelor din programele de guvernare propuse atât de PNL, cât și de PSD; – existența unor clarificări ale posibilităților oferite de partidele mici (USR, ALDE, PMP, UDMR) pe nișe de politici publice (ALDE – abordează

teme și promisiuni electorale în programele sale specifice partidelor cu orientare de centru-stânga – creșteri salariale pentru diferite categorii de bugetari).	teme pe energie, dezvoltare rurală și mediu; USR – reorientare pe societatea civilă, social-media și electorat din perspectiva sectorului serviciilor; PMP – se creionează pe problemele electoratul român din diasporă, în special din Republica Moldova, și pe reforma sistemului de sănătate, UDMR – pe chestiunea educației, a reorganizării administrativ-teritoriale și a relaxării financiare la nivelul IMM-urilor).
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
– aplicarea practică a programelor electorale de guvernare în contextul unei evoluții pozitive a situației economice din anii 2015 – 2016; – deficitul comercial redus în 2016; – posibilitatea creșterii economice prin politicile investiționale existente.	– contextul geopolitic Rusia – UE – SUA; – apariția unei noi crize financiare care va „da peste cap” bugetele țărilor cu democrații relative, cum este România.

Despre autor:

Dacian VASINCU a absolvit Facultatea de Administrație Publică din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Drept, precum și un masterat în Sociologie la Universitatea din București, specializarea Sondaje de opinie, marketing și publicitate.

Este consilier parlamentar la Senatul României, membru fondator al Asociației Naționale a Studenților în Științe Administrative și fost vicepreședinte al Ligii Studenților din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative. În perioada 2000 – 2012 a fost consultant de marketing electoral pentru diverse campanii electorale. Dacian este formator autorizat ANC și autorul unor articole în domeniul electoral.

Referințe:

- Pîrvulescu, C., Todor, A. (2016). Oportunități și amenințări în contextul schimbărilor legislației electorale din România, revista *Expert electoral*, ediție specială, Autoritatea Electorală Permanentă, București, disponibilă la http://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2016/08/Expert_Electoral_Ed_%20Speciala%202016.pdf
- Chelcea, S., (2002). *Opinia publică. Gândesc masele despre ce și cum vor elitele?*, Ed. Economică, București
- Oniga, T. (2013). Scurt Istoric al parlamentarismului românesc, București, revista *Fiat Justitia*, nr. 2/2013, Universitatea Dimitrie Cantemir
- Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente
- Autoritatea Electorală Permanentă, Ghidul finanțării campaniei electorale la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților din 11 decembrie 2016, p. 23, disponibil la http://www.roaep.ro/finantare/wp-content/uploads/2016/11/Ghid-finantare-parlamentare_01.pdf
- Decizii din 2015 – 2016 ale Autorității Electorale Permanente
- Hotărârea nr. 92/2016 pentru aplicarea dispozițiilor Legii nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților

IMPROVING ELECTORAL PRACTICES: THE INFORMATION SYSTEM OF MONITORING THE VOTER TURNOUT AND OF PREVENTING ILLEGAL VOTE

Octavian Mircea CHESARU, PhD
Parliamentary Expert, AEP

Abstract:

The Permanent Electoral Authority of Romania has recently implemented a series of electoral process reforms in order to increase the transparency and integrity of the Romanian electoral system. One of the most appreciated innovations towards a better electoral integrity is The Information System of Monitoring the Voter Turnout and of Preventing Illegal Vote, which was successfully implemented in 2016.

Keywords: electoral reforms, electoral integrity, dematerialization, transparency

Abstract:

Autoritatea Electorală Permanentă din România a implementat recent o serie de reforme în ceea ce privește procesele electorale, în vederea creșterii transparenței și integrității sistemului electoral din România. Una dintre cele mai apreciate inovații privind o mai bună integritate electorală a reprezentat-o implementarea cu succes în anul 2016 a Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal.

Cuvinte-cheie: reforma procesului electoral, integritate electorală, dematerializare, transparență.

Introduction

Aiming at further improving the electoral integrity of Romania, The Permanent Electoral Authority (AEP), benefiting from its position as the independent administrative institution with overall responsibility for the electoral field in Romania, has implemented The Information System of Monitoring the Voter Turnout and of Preventing Illegal Vote (SIMPV), being actively

supported in this endeavor by the Special Telecommunications Service (STS) and the National Institute of Statistics.

The main functionalities of the system, as provided by regulations and practice, are:

- a) to target the real-time monitoring of the voting turnout;
- b) to identify any attempts of multiple voting;
- c) to verify that voters meet the conditions for exercising the legal right to vote.

The article aims to provide researchers and practitioners in the field of electoral system with a broad view of core regulations and system functionality, as well as the legal status of computer operators.

Legal Basis

The legal basis for SIMPV was adopted in 2015 and the elections held in Romania in 2016 were the first to feature this new electoral integrity tool, supporting the goals of AEP by further developing transparency and dematerialization.

The core regulations regarding the system have been adopted in 2015, consisting of *AEP Decision no. 9/2015 approving the Methodological Norms on the Functioning of The Information System of Monitoring the Voter Turnout and of Preventing Illegal Vote, Selection and Appointment of Computer Operators of Electoral polling stations, Law no. 115/2015 on the elections for local public administration authorities and Law no. 208/2015 on the Election of the Senate and the Chamber of Deputies and for the Organization and Operation of the Permanent Electoral Authority*. An addendum to *AEP Decision no. 9/2015* was later adopted through *AEP Decision no. 15/2016*.

The core functionalities of the SIMPV are proclaimed under article 3 of *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, underlining that the system is established in order to:

- a) facilitate the verification of the legal conditions to exercise voting rights;
- b) signal the cases in which voters that turn up at the polling station are already inserted and verified in SIMPV, thus preventing multiple voting;
- c) signal the cases in which voters that turn up at the polling station have been prohibited from voting as a consequence of a final court decision;
- d) facilitate the exercise of voting rights;
- e) ensure the uniqueness of registrations in electoral lists;
- f) aggregate statistical data on voter turnout.

These core functionalities are enforced by *Law no. 115/2015*, *Law no. 208/2015* and the Romanian Criminal Code (*Law no. 286/2009 on the Criminal Code*). In order to ensure the verification of the legal conditions to exercise voting rights for all voters, article 85 of *Law no. 115/2015* and article 84 of *Law no. 208/2015* regulate that each voter presents identification documents to the computer operator of the

electoral bureau of the polling station who will insert the identification data in an application that will return enquiry results regarding the voter's right to exercise this privilege. According to these regulations, the right to vote can only be exercised after it is verified and approved by the computer operator.

The results of these verifications will determine, as provided by the above-mentioned regulations, if the persons have the right to vote in the specific polling station or in another one or if they cannot exercise the right to vote because they are underage, they have been prohibited from voting as a consequence of a final court decision or their ID has been already inserted and verified in SIMPV for that election.

The system's role in detecting multiple voting attempts is enforced by the provisions of articles 387 and 393 of the *Romanian Criminal Code* sanctioning even the attempt of multiple voting.

Regulations regarding the activity of computer operators and the system were also enhanced or further clarified by several decisions issued by the government and the central electoral bureaus that aimed at detailing the processes of organizing the elections. A fundamental improvement was brought by the *Government Decision no. 765/2016* (further regulating the parliamentary elections) which expanded the features of the system by introducing the obligation to record on camera, with the terminal provided by the STS, the process of opening the ballot boxes and counting the votes in all polling stations.

The Computer Operators

Article 7 of *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, lists the compulsory criteria a citizen has to meet in order to be selected as a computer operator. The computer operators are Romanian citizens, residing in Romania, who speak Romanian, are at least 18 years old at the time of designation, have full legal capacity, have completed compulsory education and have basic knowledge of information technology.

The parliamentary elections impose organizing electoral polling stations for Romanian citizens with residence abroad. Therefore, the operators for the polling stations organized abroad had to prove they had a legal residence in the country the polling station was established.

The process of recruiting and training the computer operators is conducted by the AEP

with the participation of the STS. Any person that fulfills the above criteria can apply for this position by sending an application to the AEP. Upon receipt of the application, they are appointed to participate in an evaluation and training session.

If they complete the training, pass the evaluation conducted by representatives of the STS and sign a privacy statement regarding the protection of voters' personal data, they will be admitted in the computer operators' database and will automatically take part in a computerized draw to be assigned as computer operators for a specific polling station or as reserves, for a specific election.

The computerized draw takes place, according to *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, no later than 10 days before the election date. The decision establishes that the draw will assign the computer operators for all the polling stations, as well as the reserve computer operators. The number of reserves shall represent 20% of the total number of polling stations.

In order to better manage the human resources of the electoral system, under the provisions of article 7 from *Law no. 208/2015*, for the parliamentary elections, for polling stations with less than 500 voters registered, the president of the electoral bureau or his deputy can be also assigned as a computer operator. The article also establishes this rule for polling stations organized abroad, in this case the president of the electoral bureau having the right to be assigned as a computer operator.

After being assigned, the computer operators designated for the electoral bureaus of polling stations participate in a new training session where they receive the required device and personalized credentials. The device will be handed back to the STS after the elections take place. The computer operators assigned as reserves participate in a new training session where they only receive the personalized credentials.

In case a computer operator of a polling station does not fulfill his legal attributes, he will be replaced by a computer operator assigned as a reserve, upon an AEP decision.

A great number of citizens have been interested in taking part in the electoral process as a computer operator. A total of 47,136 individuals completed an application and approximately 92.5% of the applicants participated in an initial

training session, the rest of them cancelling their application due to various personal reasons or not showing up for the session they were appointed.

1,482 of the participants failed to pass the computer skills examination, thus making them unassignable for the elections. A fundamental reason for failing the examination could be the digital gap between generations, as approximately 83% of them are 40 years old or older. A great interest in participating was manifested by the youth, as more than 28% of the exam-takers admitted were 28 years old or younger.

Functionality of the SIMPV and Procedures of the Voting Polling Stations

The SIMPV is, according to article 4 of *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, developed on five components:

- a) the central informational system – a complex informatic network of servers and security and communication devices developed by the STS, operating on the premises of the central electoral bureaus, under the coordination of AEP;
- b) the application for the assessment of the right to vote (known as ADV) – an application developed by the STS that is installed on the devices of the polling stations and is used by the computer operators to assess the right to vote of citizens that turned up at the polling station;
- c) the technical support center – a call-center developed by the STS in order to assist the computer operators of the voting polling stations;
- d) the communication infrastructure – a vast network that facilitates communication between all the components of the SIMPV;
- e) the devices of the voting polling stations.

The legal procedure regarding the right to vote assessment undertaken by computer operators begins with the authentication in the application (ADV) installed on the device. Authentication is only allowed with the credentials handed by the STS to computer operators in a sealed envelope.

All the voters will firstly present their ID to computer operators, who will register the identification parameters of the voter in the ADV. This is done using either the optical character recognition of the machine-readable zone of the IDs, or by manually tapping the unique identi-

fication number in case the voters have an outdated identification document. The ID has to be within the term of validity. The right to vote can be exercised with one of the documents listed by *Law no. 115/2015* for the local elections and *Law no. 208/2015* for the parliamentary elections.

Next, the computer operator verifies the right to vote and ADV performs a quick check via the central informational system. The output is a message that can indicate if the persons has the right to vote in that specific polling station or in another polling station, or if they cannot exercise the right to vote because they are underage, they have been prohibited from voting as a consequence of a final court decision, or their ID has been already inserted and verified in SIMPV for that election. As practically observed at the elections of 2016, this operation normally lasts between 10 to 30 seconds.

If the voter is in the right polling station and has the right to vote, he will proceed to the members of the electoral bureau of the polling station to continue the voting formalities. In other special cases, the president of the bureau of the electoral polling station has to acknowledge the message retrieved by the ADV and run any verification or enquiry needed to determine if the person should actually vote in the polling station and bypass the resolution of the ADV, or if other legal actions are required.

In all special cases, regardless of the decision of the president, a special form should be completed and signed by the computer operator and the president of the polling station in order to record these special situations indicated by the system.

If a special ballot request is registered at the polling station and, therefore, the voter in demand is not present at the polling station, the procedure changes and the ADV features a special tool for these situations. If the president of the polling station considers that the request is founded and meets all legal provisions, before sending a team to the location of the voter (home, hospital, penitentiary, etc.), he will establish an additional electoral list (known as the excerpt of the electoral list). The list is handed to the computer operator who, using the special tool of the ADV, registers the voters' identification data and reports to the president regarding the results of the verifications. If special situations are signaled, the president and the computer operator

will follow the same procedure as described above. After performing these verifications, the team will go to the voters. All voters that exercise this right via the special ballot must sign the additional list. When the team returns to the polling station with the special ballot, they hand the computer operator the additional list in order to register the votes that were actually exercised.

To facilitate a direct and official communication between the presidents of the electoral polling stations and the institutions with attributes in organizing the elections, the system features a messaging section. The tool is a one-way means of communication, as the devices can only receive messages via the ADV, but cannot send messages. The features were used to carry out messages to enforce the knowledge of the electoral law and ensure the same application of the legal provisions in all the polling stations.

The vote by mail is another innovation implemented by AEP in 2016, with the occasion of the parliamentary elections, and, in order to prevent multiple voting via this means of vote, the SIMPV was updated to signal the computer operator if a person that turned up at a polling station has also registered for voting by mail.

With the occasion of the parliamentary elections in 2016, a government decision was adopted, establishing new measures to ensure electoral integrity via SIMPV. *Government Decision no. 765/2016* has regulated – under article 3 – the obligation of computer operators to record uninterruptedly the counting procedures performed at the end of the voting process in order to ensure the possibility of electoral bodies to check if the results of the vote were acknowledged by the electoral bureaus of the polling stations in compliance with the provisions of *Law no. 208/2015*. These recordings were done with the device handed by the STS and were locally stored. In order to provide evidence in case of a legal action regarding the accuracy of the counting procedures performed at the end of the voting process, *Government Decision no. 765/2016* establishes – under article 5 – that the STS will store the recordings for a period of 3 months from the date of publication of election results in the Official Gazette of Romania.

System dysfunctionalities were foreseen and the regulations regarding SIMPV have provided a clear set of rules regarding these situations. *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision*

no. 15/2016, provides – under article 24 – that no dysfunctionality of SIMPV will result in the suspension or interruption of the voting process. These regulations regarding dysfunctionalities are also enforced by article 86 of *Law no. 115/2015* and article 87 of *Law no. 208/2015*. The same article of the AEP decision provides a list of situations that can trigger the dysfunctionality procedures:

- a) failure of the terminal or computer systems;
- b) failures of Internet connectivity;
- c) inability to access and/or perform operations in ADV in online mode;
- d) delays of more than two minutes in the messages provided by the ADV.

In all cases, as provided by the above-mentioned regulations, the computer operator will immediately inform the president of the electoral bureau of the polling station regarding the dysfunctionality ascertained in order to notify the superior electoral office and the support center of the STS. A special report provided by *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, will be filled in by the computer operator and the president of the electoral bureau of the polling station. The report will register the dysfunctionality ascertained and the duration. The STS will provide technical support in order to resolve the dysfunctionality.

As described above, dysfunctionalities interrupt or suspend neither the voting process, nor the process of assessing the right to vote via SIMPV. Article 25 of *AEP Decision no. 9/2015*, modified by *AEP Decision no. 15/2016*, regulates two situations. Firstly, if the device is still functional, it will operate in offline mode and voters shall be registered as if the system was functional. Upon resolving the technical problem, the data registered during the dysfunctionality will be uploaded in the central system and the verifications will be done, thus acknowledging if someone has voted without the right to do so, triggering judicial mechanisms. Secondly, if the device is unoperational, the identification data of voters will be filled in a special form provided by the PEA decision and will be registered in the device or in a new device once the technical problem is solved, having the same turnout as in the first case.

In 2016 two major elections were organized: the local public administration authorities elections

and the elections for the members of Parliament. With these elections, the innovations established by the AEP have been implemented and the SIMPV has functioned in order to better ensure the electoral integrity of these elections. Expert Forum (a think-tank established by public policy and administrative reform experts) considered that, with the local public administration authorities elections, introducing SIMPV represented a considerable progress in ensuring the transparency of the electoral process, increasing the public trust and tracking possible electoral frauds. However, the report signals a series of difficulties due to the lack of understanding the system by some presidents of electoral polling stations, as well as the weak lighting system in some polling stations which made it difficult for some of the computer operators to properly use all the features of the device and the application¹. As for the parliamentary elections, Expert Forum considered that SIMPV has proven to be successful, suggesting that the functionality of the system could be extended in order for the device to be able to send the minutes regarding the voting results of each polling station to the electoral bureaus² of the circumscriptions.

Conclusion

The SIMPV represents a benchmark dematerialization and innovation reform implemented by AEP in order to support the integrity and transparency of the Romanian electoral system. Being highly appreciated in the context of the 2016 elections, the legal basis for all the types of elections organized in Romania should be updated in order for the SIMPV to be operational at future elections. The technical features of ADV should be as well further improved, based on the feedback received from citizens and institutions involved in the electoral process.

¹ Expert Forum (2016). *Alegerile locale 2016: Între schimbare și stagnare*, Policy Brief no. 50, 2016, <http://expertforum.ro/wp-content/uploads/2016/07/PB-50.pdf>, pp. 24 – 25.

² Expert Forum (2017). *Raport de observare a alegerilor parlamentare din 11 decembrie 2016*, Policy Brief no. 58, 2017, <http://expertforum.ro/raportul-de-monitorizare-a-alegerilor-parlamentare-din-2016/>, p. 29.

About the author:

Octavian Mircea CHESARU has a PhD in public administration and has a strong educational background in the fields of law, international relations and administrative studies. He is proficient in English and French.

Having previously worked in the private sector, Octavian is now a parliamentary expert for the AEP, as he has always been interested in studying and observing the evolution of electoral system and regulations.

References:

- AEP decision no. 9/2015 on the methodological norms regarding the functioning of the Information System of Monitoring the Voter Turnout and of Preventing Illegal Vote, and the selection and appointment of computer operators of the polling stations
- Law no. 115/2015 on the elections for local public administration authorities
- Law no. 208/2015 on the election of the Senate and the Chamber of Deputies and for the organization and operation of the Permanent Electoral Authority
- Law no. 286/2009 on the Criminal Code
- Government Decision No. 765/2016 on amending and supplementing Government Decision no. 636/2016 on establishing the technical measures necessary for the proper organization and conduct of elections for the Senate and Chamber of Deputies in 2016 and on supplementing Government Decision no. 637/2016 on establishing the necessary expenditures for the proper preparation, organization and conduct of the elections for the Senate and Chamber of Deputies in 2016
- Expert Forum (2016). *Alegerile locale 2016: Între schimbare și stagnare*, Policy Brief no. 50
- Expert Forum (2017). *Raport de observare a alegerilor parlamentare din 11 decembrie 2016*, Policy Brief no. 58

RAPOARTE, SINTEZE ȘI INFORMĂRI

REPORTS, SYNTHESSES AND BRIEFINGS

IMPLEMENTAREA MECANISMELOR DE CONTROL ȘI RAMBURSARE A CHELTUIELILOR ÎN CAMPANIILE ELECTORALE DIN ANUL 2016

Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Legea nr. 334/2006, cu modificările și completările ulterioare, precum și Hotărârea Guvernului nr. 10/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale reprezintă cadrul general aplicabil proceselor electorale în ceea ce privește modul de constituire și utilizare a contribuțiilor electorale.

Anul 2016 a reprezentat prima aplicare a dispozițiilor legale în ceea ce privește mecanismul de a asigura de la bugetul de stat rambursarea sumelor cheltuite de competitorii electorali care obțin un anumit prag de voturi, cu respectarea rigorilor legislației speciale.

Mecanismul are în vedere principiul conform căruia toate contribuțiile și cheltuielile trebuie să fie transparente, iar finanțarea campaniilor electorale să fie plafonată la un anumit nivel, cu stabilirea doar a unor anumite destinații posibile, de asemenea plafonate sub aspectul procentelor din cheltuielile totale permise.

Prin aceste reglementări se urmărește crearea unui cadru legal în care toți competitorii să poată accesa resurse bugetare în condițiile legii și totodată să fie stabilit un set de reguli care să egalizeze șansele tuturor competitorilor electorali în cadrul campaniei electorale, prin stabilirea unor reguli stricte.

Putem aprecia la acest moment că acest prim exercițiu al rambursării cheltuielilor electorale și-a atins scopul, în sensul în care competitorii electorali au înțeles să se supună rigorilor legale, indiferent că vorbim de partide politice, minorități naționale sau candidați independenți. Astfel, prin volumul documentelor prezentate echipelor de control de la nivelul Autorității Electorale Permanente (AEP), modul de constituire al acestora, dialogul permanent cu mandatarii financiari, se poate constata orientarea competitorilor electorali către derularea unor campanii electorale mult mai transparente, fiind astfel atins obiectivul de urmărire a circuitului banilor, de

la momentul constituirii venitului, la modul în care acesta a fost cheltuit, și stabilirea realității operațiunilor comerciale declarate.

Sintetizând mecanismul general care este statuat la nivel de act normativ, trebuie identificate următoarele paliere principale:

- veniturile pentru campania electorală pot proveni numai din donații, împrumuturi sau surse proprii, reprezentând contribuții ale candidaților la campania electorală, sau din transferuri din contul central al partidului, înainte de începerea campaniei electorale;

- veniturile sunt plafonate sub aspectul cuantumului sumei maxime ce poate fi constituită pentru campania electorală;

- destinațiile cheltuielilor sunt limitate prin lege, nefiind permise decât anumite tipuri de cheltuieli, care de asemenea sunt plafonate;

- toate operațiunile economice declarate trebuie să fie însoțite de documente justificative care să ateste realitatea operațiunilor;

- modul de derulare al operațiunilor, chiar și sub aspectul forme, este strict reglementat (spre exemplu, în contul de campanie sunt permise depuneri numai din partea candidaților sau a mandatarului financiar; înainte de utilizare, contribuțiile trebuie declarate la AEP;

- este stabilit un termen limită pentru depunerea documentelor, cu indicarea acestora, precum și un termen limită pentru efectuarea controlului asupra rambursării cheltuielilor electorale;

- nu trebuie neglijat aspectul contravențional, cuantumul amenzilor fiind semnificativ, în cazul în care sunt constatate abateri.

Trebuie observat din lecturarea actelor normative incidente în activitatea de control al finanțării campaniilor electorale ce necesită o rigurozitate mai mare și o reglementare mai amănunțită, la nivel de detalii, în ceea ce privește toate mecanismele legale.

Prin crearea acestui cadru unitar, transparent, cu reguli bine stabilite, fiecare competitor își poate organiza activitatea electorală în condiții de

egalitate față de orice alt competitor electoral. Trebuie menționat aici mandatarul financiar, respectiv acel expert contabil sau contabil autorizat, care organizează contabilitatea „campaniei”, asigurându-se de respectarea legislației în materie, fiind răspunzător în solidar cu competitorul electoral pentru legalitatea operațiunilor derulate.

Din exercițiul celor două campanii electorale de la nivelul anului 2016, se poate afirma că cei mai mulți și mai semnificativi competitori electorali au înțeles să respecte dispozițiile legale, iar eventualele neconcordanțe sau nereguli au vizat doar aspecte de formă și nu de fond.

Cu titlu general, în ceea ce privește veniturile, au fost constatate abateri privind modul de constituire al acestora, după cum urmează:

- depășiri ale plafoanelor legale;
- depunerea contribuțiilor de către alte persoane, și nu de către candidați sau mandatarii financiari;
- deschiderea contului de campanie pe numele mandatarului financiar, și nu pe numele competitorului;
- contribuții electorale care provin din alte surse decât donații, venituri proprii, împrumuturi sau transferuri din contul central;
- nedeclararea contribuțiilor la Autoritatea Electorală Permanentă;
- contribuții depuse după data încheierii campaniei electorale;
- donații în bani, care depășesc 10 salarii de bază minime brute pe țară, și care nu au fost virate prin cont bancar;
- reduceri de preț care depășesc 20% din valoarea bunurilor sau serviciilor oferite;
- donații mai mari de 25.000 RON și care nu au la bază acte notariale autentice;
- semnarea cererii de rambursare de către mandatarul financiar, fără a avea o împuternicire expresă în acest sens.

Într-o măsură mai mică sau chiar în cazuri singulare, au fost identificate și următoarele situații:

- donații provenite de la persoane fizice care nu au cetățenia română;

- depunerea contribuțiilor după depunerea cererii de rambursare;

- depunerea împrumutului direct în contul de campanie, și nu în contul candidatului;

- depunerea de contribuții de către candidatul altei formațiuni politice în contul de campanie.

În ceea ce privește cheltuirea/utilizarea sumelor depuse în conturile de campanie, cele mai multe abateri au vizat următoarele:

- documentele justificative nu aveau toate elementele impuse de legislația în materie;

- plăți efectuate pentru alte tipuri de cheltuieli decât cele legale, utilizând câteodată contul de campanie drept cont curent;

- cheltuieli pentru materiale de propagandă care nu îndeplinesc condițiile legale pentru a fi considerate materiale de propagandă.

Au fost identificate și cazuri izolate când:

- au fost efectuate cheltuieli mai mari decât contribuțiile constituite;

- au fost constatate depășiri ale procentelor privind tipul de cheltuieli.

Deși vorbim de două tipuri de alegeri, locale și parlamentare, sumele totale solicitate la rambursare sunt apropiate ca valoare.

Suma totală solicitată la rambursare pentru alegerile parlamentare este 45.432.875,90 RON¹, raportat la cei 48.143.045,00 RON² solicitați ca urmare a finalizării campaniei pentru alegerile locale din 2016, în condițiile în care numărul competitorilor electorali este semnificativ diferit pentru cele două tipuri de alegeri.

Ca o concluzie finală, deși uneori cadrul legislativ nu a oferit răspunsuri concrete, fiind posibile diferite interpretări, în ansamblu, competitorii au înțeles să se alinieze rigorilor legale. Se poate aprecia faptul că au fost atinse obiectivele principale de a fi făcute transparente circuitele de finanțare, de a se asigura egalitatea de șanse și de tratament tuturor competitorilor, de a fi organizate campanii electorale în condiții reglementate.

¹ Situația detaliată a veniturilor și cheltuielilor la alegerile parlamentare 2012 și alegerile parlamentare 2016 este prezentată în Anexa 2.

² Situația detaliată a veniturilor și cheltuielilor la alegerile locale 2012 și alegerile locale 2016 este prezentată în Anexa 1.

ANEXA 1. SITUAȚIA VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR LA ALEGERILE LOCALE 2012 ȘI ALEGERILE LOCALE 2016

ALEGERI LOCALE 2012			ALEGERI LOCALE 2016		
Competitor electoral	Total venituri	Total cheltuieli	Competitor electoral	Total venituri	Total cheltuieli
UNIUNEA SOCIAL LIBERALĂ	14.826.692,00	21.153.069,00	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL	19.358.287,10	18.367.763,75
PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL	14.600.137,00	16.778.317,00	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT	16.536.852,41	14.702.921,08
CANDIDAȚII INDEPENDENȚI	3.914.395,00	3.619.633,00	PARTIDUL ALIANȚA LIBERALILOR ȘI DEMOCRAȚIILOR	5.930.540,33	5.345.472,03
UNIUNEA NAȚIONALĂ PENTRU PROGRESUL ROMÂNIEI	2.691.547,00	3.115.547,00	PARTIDUL MIȘCAREA POPULARĂ	3.911.921,00	3.727.164,10
PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT (PSD)	2.463.283,00	2.371.161,00	CANDIDAȚII INDEPENDENȚI	3.594.689,72	3.031.089,49
UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA (UDMR)	2.434.657,00	2.681.035,00	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA	1.872.542,00	1.810.542,36
PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL (PNL)	2.315.282,00	2.155.185,00	PARTIDUL SOCIAL ROMÂNESC	947.734,00	820.636,00
PARTIDUL POPORULUI - DAN DIACONESCU	1.793.286,00	1.719.416,00	UNIUNEA NAȚIONALĂ PENTRU PROGRESUL ROMÂNIEI	944.002,00	517.980,37
ALIANȚA PENTRU PROGRES	606.503,00	616.192,00	PARTIDUL UNIUNEA SALVAȚII BUCUREȘTIUL	758.767,00	686.703,95
ALIANȚA PENTRU ARGEȘ ȘI MUSCEL	539.755,00	520.543,00	PARTIDUL NAȚIONAL DEMOCRAT	606.005,60	550.249,84
FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN ROMÂNIA (FDGR)	523.326,00	486.284,00	ERDÉLYI MAGYAR NÉPPÁRT - PARTIDUL POPULAR MAGHIAR DIN TRANSILVANIA	596.300,00	530.428,28
ERDÉLYI MAGYAR NÉPPÁRT - PARTIDUL POPULAR MAGHIAR DIN TRANSILVANIA	516.625,00	491.681,00	PARTIDUL ECOLOGIST ROMÂN	525.065,95	470.224,18
UNIUNEA SOCIAL POPULARĂ	449.662,00	461.350,00	PARTIDUL M10	311.009,00	288.368,62
PARTIDUL CONSERVATOR	360.882,00	349.715,00	FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN ROMÂNIA	266.583,00	261.374,00
PARTIDUL ROMÂNIA MARE (PRM)	326.933,00	341.333,00	PARTIDUL PUTERII UMANISTE (SOCIAL-LIBERAL)	259.340,00	244.266,00
MIȘCAREA PENTRU NOUL MEHEDINȚI	324.339,00	306.148,00	ASOCIAȚIA PARTIDA ROMILOR "PRO-EUROPA"	157.804,00	128.707,08
ALIANȚA ELECTORALĂ POPULARĂ PROGRESISTĂ EUROPEANĂ LIBERALĂ	296.900,00	709.885,00	PARTIDUL PENTRU ARGEȘ ȘI MUSCEL	156.343,00	146.781,84
ALIANȚA PENTRU CONSTANȚA	252.155,00	393.304,00	PARTIDUL ROMÂNIA MARE	135.440,00	133.460,05
MIȘCAREA CREȘȚIN-LIBERALĂ	251.392,00	426.055,00	PARTIDUL DREPTĂȚII SOCIALE	134.730,00	157.041,60
PARTIDUL NOUA GENERAȚIE CREȘȚIN DEMOCRAT	222.547,00	222.547,00	PARTIDUL CIVIC MAGHIAR - MAGYAR POLGÁRI PÁRT	96.658,80	93.748,88
ALIANȚA PENTRU MUREȘ	188.100,00	471.031,00	PARTIDUL UNIUNEA CREȘȚIN DEMOCRATĂ DIN ROMÂNIA	66.420,00	64.607,00
MIȘCAREA PENTRU NOUL GIURGIU	155.719,00	155.320,00	PARTIDUL PLATFORMA ACȚIUNEA CIVICĂ A TINERILOR	53.950,00	47.086,57
PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC CREȘȚIN DEMOCRAT	148.391,00	248.802,00	PARTIDUL VERDE	53.181,60	57.292,45
PARTIDUL CIVIC MAGHIAR - MAGYAR POLGÁRI PÁRT	140.849,00	221.614,00	PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC CREȘȚIN DEMOCRAT	51.584,00	51.244,43
ALIANȚA PENTRU VIITORUL BRĂILEI	102.610,00	137.920,00	PARTIDUL ROMÂNIA UNITĂ	43.010,00	42.968,83
PARTIDUL ECOLOGIST ROMÂN (PER)	101.425,00	102.496,00	PARTIDUL SOCIALIST ROMÂN	40.782,00	40.003,72
MIȘCAREA PENTRU BOTOȘANI	98.081,00	161.372,00	PARTIDUL REPUBLICAN DIN ROMÂNIA	33.700,00	31.457,52
ALIANȚA PENTRU TELEORMAN	95.097,00	173.694,00	PARTIDUL „BLOCUL UNITĂȚII NAȚIONALE”	31.930,00	28.828,00
UNIUNEA PENTRU TIMIȘ	93.761,00	190.249,00	PARTIDUL NOSTRU	31.315,00	30.803,32
ALIANȚA POPULAR-CREȘȚINĂ	92.430,00	93.296,00	PARTIDUL IALOMITENILOR	30.050,00	26.904,20
ALIANȚA CIVICĂ DEMOCRATĂ A ROMILOR	87.800,00	87.800,00	PARTIDUL OAMENILOR LIBERI	28.836,79	28.725,28
UNIUNEA PENTRU MARAMUREȘ PDL-UNPR	70.640,00	82.714,00	PARTIDUL „MÂNDRI CĂ SUNTEM ARĂDENI”	21.500,00	25.513,76
UNIUNEA SOCIAL-LIBERALĂ CLUJ PSD+PNL	63.000,00	83.620,00	PARTIDUL ECOLOGIST SOCIALIST ROMÂN	18.000,00	17.938,00
UNIUNEA NAȚIONALĂ A COMUNITĂȚILOR DE RROMI	46.500,00	46.440,00	PARTIDUL SOCIETĂȚII IEȘENE	15.550,00	15.507,80
ALIANȚA DE CENTRU - DREAPTA PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL - PARTIDUL CONSERVATOR	42.355,00	42.241,00	PARTIDUL UPR	15.250,00	14.418,00
ALIANȚA PENTRU IALOMIȚA	40.639,00	120.990,00	PARTIDUL FORȚA MOLDOVA	14.035,70	13.905,71
PARTIDUL VERDE	39.500,00	26.473,00	UNIUNEA DEMOCRATĂ A TĂTĂRILOR TURCO-MUSULMANI DIN ROMÂNIA	13.450,00	13.141,09

PARTIDUL PRODEMO	35.000,00	34.707,00	PARTIDUL FRONTUL DEMNITĂȚII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE	12.449,00	11.994,99
PARTIDUL POPULAR ȘI AL PROTECȚIEI SOCIALE	34.642,00	34.546,00	PARTIDUL MIȘCAREA LIBERALĂ	11.400,00	10.099,03
ALIANȚA PENTRU VRANCEA	33.240,00	61.773,00	UNIUNEA INDEPENDENTĂ PENTRU SIGHIȘOARA	11.200,00	11.141,40
ALIANȚA PENTRU BACĂU	30.000,00	28.812,00	ALIANȚA PENTRU UNITATEA ROMILOR	10.468,00	8.195,68
UNIUNEA CULTURALĂ A RUTENILOR DIN ROMÂNIA (UCRR)	30.000,00	27.770,00	COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA	9.050,00	5.790,12
PARTIDUL NAȚIONAL DEMOCRAT CREȘTIN	26.172,00	26.172,00	PARTIDUL NOUA DREAPTĂ	7.400,00	7.359,00
PARTIDUL UNIUNEA ECOLOGISTĂ DIN ROMÂNIA	13.940,00	13.940,00	UNIUNEA DEMOCRATICĂ A SLOVACILOR ȘI CEHILOR DIN ROMÂNIA	6.814,00	6.001,82
FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA (FCER)	11.700,00	7.146,00	PARTIDUL AGRICULTORILOR DIN ROMÂNIA	6.480,00	5.971,54
ASOCIAȚIA PARTIDA ROMILOR „PRO-EUROPA” (PRO EUROPA)	10.500,00	10.500,00	UNIUNEA BULGARĂ DIN BANAT - ROMÂNIA	5.890,00	5.717,25
ALIANȚA ELECTORALĂ PSD-PC VÂLCEA	9.708,00	10.067,00	UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA	4.686,00	3.506,55
UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA (UUR)	9.607,00	9.598,00	PARTIDUL MIȘCAREA SOCIAL LIBERALĂ	4.480,00	2.645,62
PARTIDUL ALIANȚA SOCIALISTĂ	8.537,00	8.537,00	UNIUNEA PENTRU CODLEA	4.300,00	4.137,04
ALIANȚA ELECTORALĂ PSD+PNL MEHEDINȚI	6.700,00	6.700,00	UNIUNEA CULTURALĂ A RUTENILOR DIN ROMÂNIA	4.200,00	2.057,26
UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA (UCR)	6.142,00	6.142,00	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT AL MUNCITORILOR PSDM	3.950,00	3.876,60
ALIANȚA CIVICĂ PENTRU COMUNITATE	5.900,00	4.687,00	PARTIDUL ALIANȚA PENTRU DOMNEȘTI	3.200,00	3.185,20
ERDÉLYI MAGYAR NÉPPART - PARTIDUL POPULAR MAGHIAR DIN TRANSILVANIA	5.814,00	6.033,00	UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA	2.100,00	579,68
UNIUNEA DEMOCRATICĂ A SLOVACILOR ȘI CEHILOR DIN ROMÂNIA (UDSCR)	5.258,00	4.288,00	PARTIDUL COMUNIȘTILOR	2.000,00	1.080,35
PARTIDUL „TOTUL PENTRU ȚARĂ”	5.128,00	5.128,00	PARTIDUL NEOSOCIALIST	1.680,00	1.678,00
UNIUNEA BULGARĂ DIN BANAT - ROMÂNIA (UBBR)	3.000,00	2.431,00	UNIUNEA POPULARĂ SOCIAL CREȘTINĂ	1.600,00	1.599,40
UNIUNEA SÂRBILOR DIN ROMÂNIA (USR)	1.000,00	999,00	UNIUNEA ELENĂ DIN ROMÂNIA	1.050,00	995,29
UNIUNEA DEMOCRATĂ A TĂTARILOR TURCO-MUSULMANI DIN ROMÂNIA	990,00	962,00	UNIUNEA SÂRBILOR DIN ROMÂNIA	920,00	803,40
COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA (CRLR)	840,00	821,00	UNIUNEA POLONEZILOR DIN ROMÂNIA	600,00	600,00
ALIANȚA PENTRU MOGOȘOAIA	488,00	488,00	PARTIDUL ROMILOR DEMOCRAȚI - PRD	500,00	439,80
ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA (AMR)	470,00	469,00	PARTIDUL „MIȘCAREA PENTRU MEDGIDIA”	-	2.760,00
ALTERNATIVA CIVICĂ ARĂDEANĂ	60,00	60,00	PARTIDUL MARAMUREȘENILOR	-	16.896,00
ALIANȚA ELECTORALĂ PSD-PNL GRĂDIȘTEA	59,00	59,00			
ALIANȚA ELECTORALĂ PSD-PNL FUNDENI	50,00	50,00			
PARTIDUL POPORULUI	-	100,00			

ANEXA 2. SITUAȚIA VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR LA ALEGERILE PARLAMENTARE 2012 ȘI ALEGERILE PARLAMENTARE 2016

ALEGERI PARLAMENTARE 2012			ALEGERI PARLAMENTARE 2016		
Competitor electoral	Total venituri	Total cheltuieli	Competitor electoral	Total venituri	Total cheltuieli
UNIUNEA SOCIAL LIBERALĂ	22.850.378,00	27.067.384,00	PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL (PNL)	16.785.970,50	16.487.616,80
PARTIDUL DEMOCRAT LIBERAL	9.780.795,00	11.962.205,00	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT (PSD)	14.959.061,00	13.828.665,60
PARTIDUL POPORULUI - DAN DIACONESCU	4.169.437,00	4.121.972,00	PARTIDUL MIȘCAREA POPULARĂ (PMP)	5.336.894,60	5.299.980,96
UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA (UDMR)	1.923.306,00	2.150.578,00	PARTIDUL ALIANȚA LIBERALILOR ȘI DEMOCRAȚILOR (ALDE)	5.165.307,00	5.149.185,30
FORȚA CIVICĂ	1.233.370,00	1.299.888,00	PARTIDUL ROMÂNIA UNITĂ (PRU)	4.039.173,80	3.974.682,39
PARTIDUL POPULAR MAGHIAR DIN TRANSILVANIA	557.363,00	501.205,00	PARTIDUL UNIUNEA SALVAȚI ROMÂNIA (USR)	1.970.921,39	1.901.825,32
CANDIDAȚI INDEPENDENȚI	204.565,00	218.667,00	UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA (UDMR)	1.389.206,75	1.375.617,44
PARTIDUL ROMÂNIA MARE (PRM)	190.567,00	197.736,00	CANDIDAȚI INDEPENDENȚI	974.356,35	919.873,81
PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC CREȘȚIN DEMOCRAT	155.789,00	160.215,00	ALIANȚA NOASTRĂ ROMÂNIA (ANR)	612.170,00	576.995,06
PARTIDUL ECOLOGIST ROMÂN (PER)	129.700,00	124.269,00	PARTIDUL ECOLOGIST ROMÂN (PER)	188.300,00	376.268,46
FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN ROMÂNIA (FDGR)	97.534,00	88.222,00	PARTIDUL ROMÂNIA MARE (PRM)	68.350,00	68.415,00
PARTIDUL POPULAR	85.597,00	90.570,00	UNIUNEA CULTURALĂ A RUTENILOR DIN ROMÂNIA (UCRR)	41.000,00	21.916,81
UNIUNEA ARMENILOR DIN ROMÂNIA (UAR)	54.600,00	50.394,00	FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN ROMÂNIA (FDGR)	17.200,00	14.007,20
UNIUNEA CULTURALĂ A RUTENILOR DIN ROMÂNIA (UCRR)	42.000,00	37.958,00	ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA - RO.AS.IT. (ROASIT)	16.440,00	16.117,40
FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA (FCER)	37.000,00	33.005,00	UNIUNEA DEMOCRATICĂ A SLOVACILOR ȘI CEHILOR DIN ROMÂNIA (UDSCR)	16.000,00	12.216,14
UNIUNEA ELENĂ DIN ROMÂNIA (UER)	20.830,00	20.730,00	PARTIDUL PUTERII UMANISTE (SOCIAL-LIBERAL) (PPU)	15.110,00	15.098,59
UNIUNEA DEMOCRATICĂ A SLOVACILOR ȘI CEHILOR DIN ROMÂNIA (UDSCR)	15.500,00	11.854,00	FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA (FCER)	12.650,00	9.477,95
UNIUNEA POLONEZILOR DIN ROMÂNIA (DOM POLSKI)	15.000,00	15.000,00	UNIUNEA ELENĂ DIN ROMÂNIA (UER)	12.170,00	12.151,16
ASOCIAȚIA PARTIDA ROMILOR „PRO-EUROPA” (PRO EUROPA)	10.036,00	10.009,00	PARTIDUL SOCIALIST ROMÂN (PSR)	10.719,40	9.380,50
UNIUNEA DEMOCRATĂ TURCĂ DIN ROMÂNIA (UDTR)	10.001,00	8.635,00	ASOCIAȚIA LIGA ALBANEZILOR DIN ROMÂNIA (ALAR)	10.700,00	10.406,09
ASOCIAȚIA LIGA ALBANEZILOR DIN ROMÂNIA (ALAR)	7.266,00	7.250,00	UNIUNEA ARMENILOR DIN ROMÂNIA (UAR)	10.000,00	8.511,21
UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA (UCR)	7.000,00	3.236,00	UNIUNEA POLONEZILOR DIN ROMÂNIA (DOM POLSKI)	10.000,00	8.683,48
UNIUNEA DEMOCRATĂ A TĂTĂRILOR TURCO-MUSULMANI DIN ROMÂNIA	7.000,00	6.857,00	UNIUNEA SÂRBILOR DIN ROMÂNIA (USR)	10.000,00	7.725,47
PARTIDUL ALIANȚA SOCIALISTĂ	4.279,00	4.279,00	COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA (CRLR)	8.400,00	6.488,73
UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA (UUR)	4.000,00	3.958,00	ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA (AMR)	7.300,00	7.293,43
UNIUNEA BULGARĂ DIN BANAT - ROMÂNIA (UBBR)	3.580,00	3.384,00	ASOCIAȚIA PARTIDA ROMILOR „PRO-EUROPA” (PRO EUROPA)	6.200,00	5.778,11
ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA (AMR)	3.500,00	2.695,00	UNIUNEA BULGARĂ DIN BANAT - ROMÂNIA (UBBR)	5.400,00	5.315,00
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA - RO.AS.IT. (ROASIT)	3.000,00	1.700,00	UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA (UCR)	4.000,00	1.662,40
COMUNITATEA RUȘILOR LIPOVENI DIN ROMÂNIA ((CRLR))	3.000,00	2.979,00	UNIUNEA DEMOCRATĂ TURCĂ DIN ROMÂNIA (UDTR)	3.348,00	991,88
UNIUNEA SÂRBILOR DIN ROMÂNIA (USR)	2.500,00	2.332,00	PARTIDUL „BLOCUL UNITĂȚII NAȚIONALE” (BUN)	3.300,00	3.098,00
			PARTIDUL ROMILOR DEMOCRAȚI - PRD (PRD)	3.261,00	3.260,04
			UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA (UUR)	2.396,00	2.396,00
			PARTIDUL VRANCEA NOASTRĂ (PVN)	1.300,00	1.289,02
			PARTIDUL PLATFORMA ACȚIUNEA CIVICĂ A TINERILOR (PACT)	300,00	70,58

CORPUL EXPERTILOR ELECTORALI

Direcția management electoral

Începând cu primele alegeri generale din 2016, președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare și locțiitorii acestora au fost desemnați de către Autoritatea Electorală Permanentă (AEP), în ședință publică, anunțată cu 48 de ore înainte, prin tragere la sorți computerizată, organizată la nivel județean sau al municipiului București cu 15 zile înaintea datei alegerilor, pe funcții, dintre persoanele înscrise în Corpul experților electorali cu domiciliul sau reședința în județul respectiv, pe baza criteriului apropierii domiciliului sau reședinței de sediul secției de votare, precum și pe baza criteriului studiilor absolvite.

Corpul experților electorali, o evidență permanentă a persoanelor care pot deveni președinți ai birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară și străinătate sau locțiitori ai acestora, este înființat, gestionat și actualizat de Autoritatea Electorală Permanentă, conform art. 16 alin. (13) din Legea nr. 208/2015, respectiv potrivit dispozițiilor Hotărârii nr. 11/2015 privind aprobarea Metodologiei de admitere în Corpul experților electorali, cu modificările și completările ulterioare.

Admiterea în Corpul experților electorali se face:

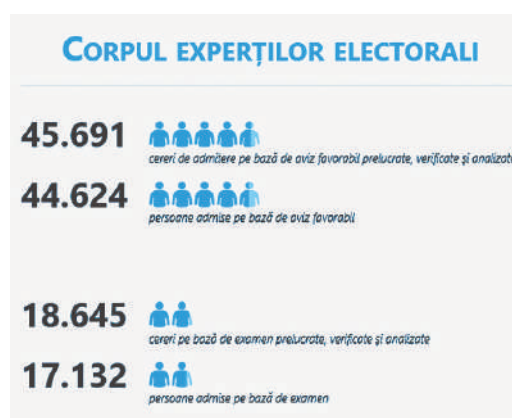
- ✓ pe baza avizului favorabil acordat de Autoritatea Electorală Permanentă pentru activitatea anterioară ca președinte al biroului electoral al secției de votare sau locțiitor al acestuia;
- ✓ pe bază de examen.

Depunerea cererilor de admitere în Corpul experților electorali (CEE) a început în decembrie 2015 și a continuat pe tot parcursul anului 2016.

În intervalul 1 decembrie 2015–31 decembrie 2016 au fost depuse 66.079 de cereri de admitere în Corpul experților electorali, din care 45.721 pe bază de aviz favorabil și 20.358 pe bază de examen.

Deși procesul de depunere a cererilor de admitere în Corpul experților electorali a început în anul 2015, analiza propriu-zisă a acestora – verificarea dosarului fizic al fiecărui expert conținând cererea de admitere în Corpul experților electorali, copia după actul de identitate, copia actului de studii – s-a realizat începând cu ianuarie 2016, și a continuat pe tot parcursul anului 2016.

Au fost prelucrate, verificate și analizate **64.336** de cereri de admitere în Corpul experților electorali. Dintre acestea, pentru 190 de persoane nu au fost comunicate până la sfârșitul anului 2016 completările necesare referitoare la datele și informațiile declarate în cerere, documente justificative privind nivelul de studii declarat etc., iar un număr de **2.052 de cereri au fost retrase** înainte de finalizarea procesului de admitere în Corpul experților electorali.

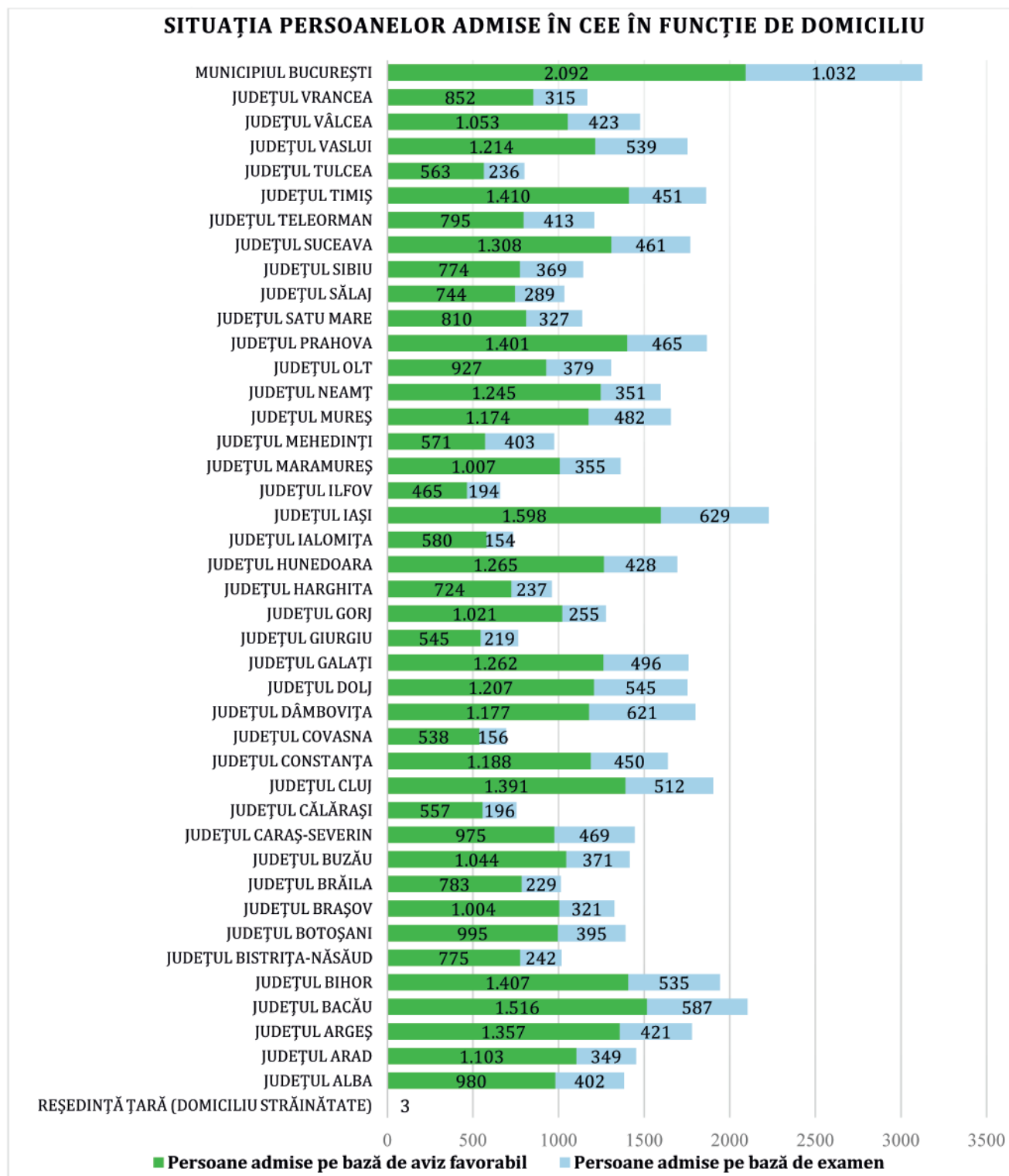
În urma procesului de verificare și analizare a cererilor de admitere în Corpul experților electorali, au fost emise **39 de decizii de admitere** în Corpul experților electorali **pe bază de aviz favorabil** și **35 de decizii de admitere pe bază de examen**.

De asemenea, trebuie precizat faptul că pe parcursul anului 2016 au fost adoptate **5 decizii de excludere**¹ din Corpul experților electorali și **9 decizii de încetare a calității de expert electoral**².

¹ Conform art. 2 alin. (3) din Metodologia de admitere în Corpul experților electorali, aprobată prin Hotărârea AEP nr. 11/2015, cu modificările și completările ulterioare, o persoană este exclusă din Corpul experților electorali în cazul săvârșirii de contravenții privind alegerile sau referendumurile, precum și în cazul săvârșirii de erori grave în procesul de consemnare a rezultatelor votării în procesele-verbale.

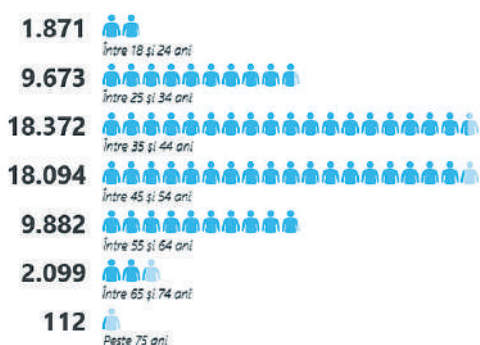
² Conform art. 2 alin. (4) din Hotărârea AEP nr. 11/2015, cu modificările și completările ulterioare, încetarea calității de expert are loc în următoarele cazuri: a) deces; b) neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare; c) retragerea din Corpul experților electorali.

În funcție de județul de domiciliu al persoanelor admise în Corpul experților electorali situația este prezentată în figura de mai jos:

În ceea ce privește criteriul de vârstă, cele mai multe persoane admise în Corpul experților electorali se încadrează în intervalul de vârstă 35–54 de ani.

PERSOANE ADMISE ÎN CEE ÎN FUNCȚIE DE VÂRSTĂ

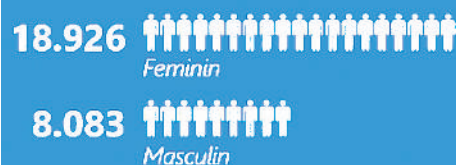

55,1% din totalul experților electorali sunt persoane din mediul rural. Cea mai mare pondere a experților electorali este reprezentată de femei din mediul rural, cu vârsta cuprinsă între 35 și 54 de ani, urmată de cele din mediul urban din același interval de vârstă.

PERSOANE ADMISE ÎN CEE MEDIUL RURAL

PERSOANE ADMISE ÎN CEE MEDIUL URBAN

În cea mai mare proporție, persoanele admise în Corpul experților electorali au studii de licență în alte domenii – 50,72%, urmate de cele cu învățământ general obligatoriu (29,2%) și apoi de cele cu studii de licență în domeniul științelor juridice (20,08%). Un aspect foarte important de precizat este faptul că necesarul de 32.752 de experți electorali pentru acoperirea funcțiilor de președinte al biroului electoral al secției de votare și respectiv de locțiitor al acestuia poate fi acoperit în proporție de 36,85% de persoane cu studii de licență în domeniul științelor juridice în situația în care acestea nu sunt suspendate pentru scrutinul în curs de desfășurare, dar și cu mențiunea că trebuie respectat criteriul apropierii domiciliului sau reședinței de sediul secției de votare.

PERSOANE ADMISE ÎN CEE ÎN FUNCȚIE DE STUDII

Un aspect important care trebuie reliefat este faptul că numărul persoanelor admise în Corpul experților electorali acoperă în totalitate necesarul celor care trebuie să îndeplinească funcțiile de președinți ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, respectiv de locțiitori ai acestora. Astfel, este pentru prima dată când pentru desfășurarea proceselor electorale a fost atins numărul necesar de persoane pentru ca toate birourile electorale ale secțiilor de votare să funcționeze cu președinte și locțiitor, deoarece la scrutinele anterioare din necesarul de oficiali electorali lipseau între 3 și 5% (biroul funcționa doar cu președinte).

OPERATORII DE CALCULATOR AI BIROURILOR ELECTORALE ALE SECȚIILOR DE VOTARE

Departamentul pentru coordonarea filialelor și relația cu autoritățile locale

În conformitate cu prevederile Legii nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, și ale Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, în cadrul proceselor electorale desfășurate în anul 2016 a fost utilizat, în premieră, Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal.

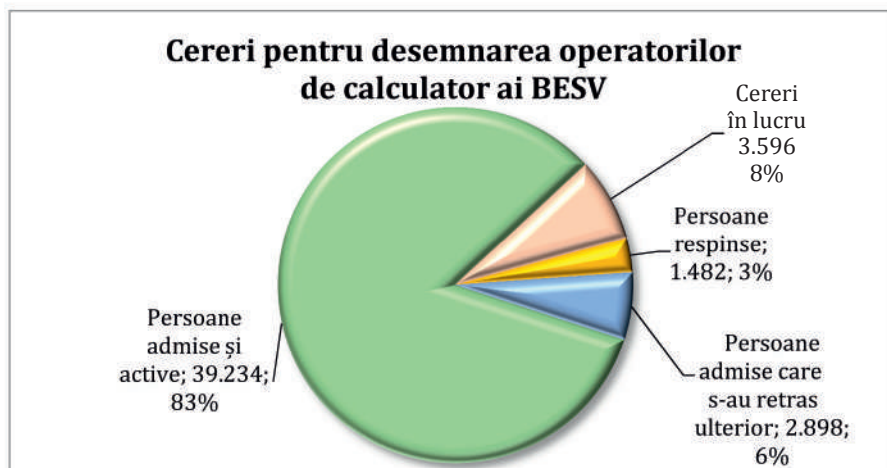
Urmare a publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 812/2015 a Hotărârii AEP nr. 9/2015 pentru aprobarea Normelor metodologice privind funcționarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal, selecția și desemnarea operatorilor de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, în perioada de referință s-a procedat la următoarele acțiuni în vederea **identificării și recrutării** persoanelor care pot fi interesate să devină operatori ai birourilor electorale ale secțiilor de votare:

- ✓ s-au recontactat instituțiile prefectului, consiliilor județene, conducerile universităților și inspectoratelor școlare județene în vederea identificării persoanelor care doresc să devină operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare;

- ✓ s-a continuat desfășurarea activităților pentru identificarea, înregistrarea și încărcarea în aplicația informatică a persoanelor interesate să participe ca operatori de calculator în birourile electorale ale secțiilor de votare;
- ✓ s-au transmis periodic către mass-media locală comunicate de presă privind continuarea de către Autoritatea Electorală Permanentă a acțiunilor de contactare/selectare a persoanelor ce doresc să devină operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare;
- ✓ s-au contactat telefonic persoanele autorizate pentru a disemina cunoștințele informația cu privire la posibilitatea de a fi operator de calculator în birourile electorale ale secțiilor de votare.

În perioada de referință, la nivel național s-au primit și înregistrat un număr de **47.210** cereri din partea persoanelor interesate să devină operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare.

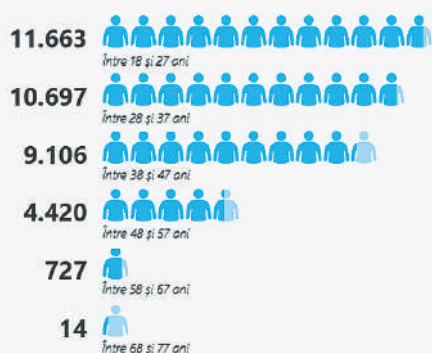
Pentru evaluarea cererilor depuse s-au organizat **2.875** de sesiuni de instruire și evaluare a persoanelor interesate să devină operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare. Numărul total de persoane instruite, la nivel național, a atins 43.614 persoane.

Sesiunile de testare și instruire a operatorilor de calculator au demarat la începutul anului 2016, în centre de testare stabilite de comun acord cu Serviciul de Telecomunicații Speciale, ținându-se cont de următoarele aspecte: spațiul necesar pentru susținerea sesiunilor de instruire; dotările minime pentru efectuarea unei sesiuni de instruire (mese, scaune, racord la rețeaua electrică, conexiune la internet); capacitatea de a cumula persoanele interesate din mai multe localități, accesibilitatea din punctul de vedere al transportului, domiciliul/opțiunile persoanelor interesate.

În ceea ce privește criteriul de vârstă, cele mai multe persoane admise ca operatori de calculator se încadrează în intervalul de vârstă 18 – 27 de ani.

PERSOANE ADMISE CA OPERATOR ÎN FUNCȚIE DE VÂRSTĂ

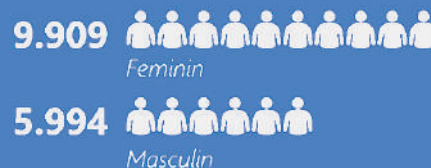

Un procent de 56,58% din totalul persoanelor admise ca operatori de calculator sunt persoane din mediul urban. Cea mai mare pondere a operatorilor de calculator sunt femeile din mediul urban, cu vârsta cuprinsă între 38 și 47 de ani, urmate de cele cu vârsta între 28 și 37 de ani. Trebuie menționat faptul că, în mediul rural, cea mai mare pondere o reprezintă femeile cu vârsta cuprinsă între 18 și 27 de ani, urmate de cele cu vârsta între 28 și 37 de ani.

OPERATORI DE CALCULATOR MEDIUL URBAN

OPERATORI DE CALCULATOR MEDIUL RURAL

ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERILOR PARLAMENTARE ÎN DIASPORA

Direcția pentru organizarea proceselor electorale în străinătate

Anul 2016 a adus schimbări majore la nivelul organizării și desfășurării alegerilor în străinătate.

Atât implementarea și gestionarea *Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal* în secțiile de votare din țară și în cele din străinătate, cât și posibilitatea exercitării dreptului de vot prin corespondență de către cetățenii cu domiciliul sau reședința în afara țării au constituit elemente de noutate în materie electorală.

Votul prin corespondență vs votul la secție

Modificări importante s-au regăsit și la nivelul Registrului electoral prin stabilirea în sarcina Autorității Electorale Permanente și a personalului misiunilor diplomatice și oficiilor consulare de noi responsabilități privind înscrierea alegătorilor, pe baza solicitării, în Registrul electoral, cu adresa de domiciliu sau reședință în străinătate în vederea exercitării dreptului de vot prin corespondență sau la secție.

Situația cererilor pentru înscrierea în Registrul electoral

Nr. crt.	Status	Cereri de vot la secție	Cereri de vot prin corespondență	TOTAL
1.	Respins	117	271	388
2.	Aprobat	4.197	8.889	13.086
3.	Anulat	87	81	168
TOTAL		4.401	9.241	13.642

Ca urmare a acestui fapt, în perioada 1 aprilie 2016 – 14 septembrie 2016 au fost înregistrate în Registrul electoral 4.401 cereri de vot la secție și 9.241 cereri de vot prin corespondență.

Țările unde au fost înregistrate cele mai multe cereri de înscriere în Registrul electoral cu opțiunea votului la secție au fost Republica Moldova, Spania, Italia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, iar cele mai multe cereri de înscriere în Registrul electoral

cu opțiunea votului prin corespondență au fost înregistrate în Spania, Italia, Republica Moldova, Germania, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și Franța.

În urma centralizării datelor din cererile de înscriere în Registrul electoral, s-a constatat faptul că interesul cetățenilor a fost mai ridicat pentru votul prin corespondență decât pentru votul la secție.

Situația cererilor pentru înscrierea în Registrul electoral

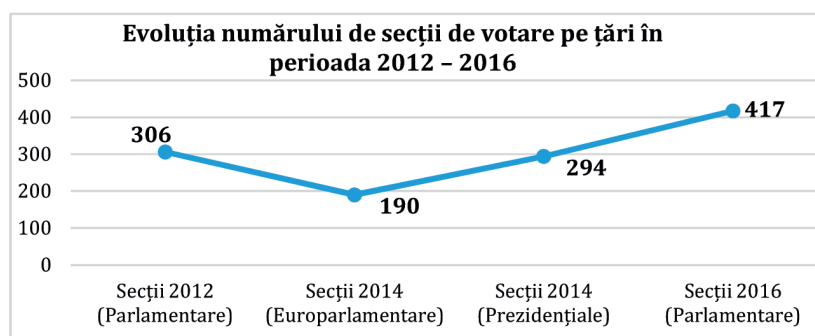
Nr. crt.	Țara	Vot la SECȚIE	Vot prin CORESPONDENȚĂ
1.	Republica Moldova	1.897	880
2.	Italia	440	1.228
3.	Spania	1.013	2.794
4.	Germania	30	618
5.	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	182	594
6.	Franța	90	561
7.	Belgia	96	382
8.	Elveția	16	237
9.	Austria	9	234
10.	SUA	56	226
11.	Danemarca	32	169
12.	Canada	33	162
13.	Australia	40	131

Organizarea secțiilor de votare din afara țării

Pentru buna desfășurare a procesului electoral din afara țării, Autoritatea Electorală Permanentă a stabilit, prin hotărâre, sediile secțiilor de votare, cu avizul Ministerului Afacerilor Externe.

În urma comparației datelor cu privire la numărul secțiilor de votare înființate la alegerile parlamentare din anul 2012 și la alegerile parlamentare din anul 2016, s-a constatat faptul că numărul secțiilor de votare organizate în străi-

nătate în anul 2016 a fost cu 111 secții de votare mai mare, acest lucru minimalizând riscul de a exista cetățeni români cu domiciliul sau reședința în străinătate aflați în imposibilitatea exercitării dreptului de vot, existând posibilitatea înființării de secții de votare chiar în localitatea de domiciliu sau reședință a alegătorului. Țările în care Ministerul Afacerilor Externe a propus organizarea unui număr mare de secții de votare au fost Franța, Germania, Italia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Republica Moldova, Spania și SUA.

De asemenea, în urma centralizării, de către Autoritatea Electorală Permanentă, a numărului total de cereri înregistrate pentru fiecare localitate în parte, depuse de cetățenii români cu domiciliul sau reședința în afara țării, s-a constatat faptul că au existat 7 localități în care își aveau domiciliul sau reședința, conform Registrului electoral, cel puțin 100 de alegători.

Ca urmare a acestui fapt s-a propus Ministerului Afacerilor Externe înființarea a 7 secții de votare. Acestea au fost integrate în lista secțiilor de votare organizate din străinătate la alegerile parlamentare din anul 2016.

Localități cu cel puțin 100 de alegători înscriși în Registrul electoral cu opțiunea votului la secție

Nr. crt.	Țara	Localitatea	Număr de cereri de vot la SECȚIE
1.	Republica Moldova	Carabetovca	112
		Căușeni	130
		Soroca	146
		Bardar	119
2.	Spania	Torrejón de Ardoz	132
		Tarancón	113
3.	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	Luton	100

Numărul total al secțiilor de votare organizate în străinătate

Numărul total al secțiilor de votare organizate în străinătate

Instruirea experților electorali

Autoritatea Electorală Permanentă are rolul de a organiza programe specifice de instruire în materie electorală pentru persoanele care pot deveni membri ai birourilor electorale și operatori de calculator în cadrul secțiilor de votare.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin instituției în materie de instruire electorală a persoanelor implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor din străinătate, Autoritatea Electorală Permanentă, alături de Serviciul de Telecomunicații Speciale, a sprijinit Ministerul Afacerilor Externe, în perioada 21 noiembrie –

6 decembrie 2016, în desfășurarea unor sesiuni de instruire a persoanelor desemnate a fi președinți/operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate la alegerile parlamentare din data de 11 decembrie 2016, în 8 țări din Europa. Pentru a putea instrui toate persoanele din cadrul misiunilor diplomatice, oficiilor consulare și institutelor culturale române din străinătate, au fost organizate două sesiuni de instruire prin videoconferință pentru țările îndepărtate în care nu a existat posibilitatea susținerii unor sesiuni de instruire directe și instruirii directe pentru 8 țări din Europa.

Țări unde au avut loc sesiunile de instruire

Nr. crt.	Țara	Localitatea unde a avut loc instruirea	Data instruirii
1.	Spania	Madrid	19.11.2016
2.	Austria	Viena	21.11.2016
3.	Italia	Roma	24.11.2016
4.	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	Londra	25.11.2016
5.	Belgia	Bruxelles	28.11.2016
6.	Franța	Paris	29.11.2016
7.	Germania	Berlin	30.11.2016
8.	Republica Moldova	Chișinău	5.12.2016

Ca urmare a celor de mai sus, reprezentanții Autorității Electorale Permanente au realizat instruirea a aproximativ 500 de persoane propuse de către Ministerul Afacerilor Externe pentru a face parte din Corpul experților electorali din străinătate și pentru a îndeplini atribuțiile

de operatori de calculator în cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare organizate în străinătate la alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016, din cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare.

Număr aproximativ de participanți

Nr. crt.	Țara	Localitatea unde a avut loc instruirea	State participante	Număr aproximativ de participanți
1.	Spania	Madrid	Spania, Portugalia	100
2.	Austria	Viena	Austria	35
3.	Italia	Roma	Italia	90
4.	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	Londra	Marea Britanie, Irlanda	60
5.	Belgia	Bruxelles	Belgia , Olanda Luxemburg	50
6.	Franța	Paris	Franța	40
7.	Germania	Berlin	Germania	30
8.	Republica Moldova	Chișinău	Republica Moldova	100
TOTAL				505

Având în vedere atribuțiile legale mai sus menționate, prin sesiunile de instruire s-a urmărit ca persoanele participante:

- să dobândească informațiile necesare derulării activității din cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate într-un mod unitar (cunoștințe teoretice privind sistemul electoral, legislație aplicabilă etc.);
- să dobândească abilități și deprinderi specifice pentru desfășurarea activității în cadrul biroului electoral al secției de votare (soluționarea

conflictelor, soluționarea cererilor și a petițiilor alegătorilor, completarea corectă a unui proces-verbal);

- să dobândească deprinderea unor atitudini etice, comportamentale corecte.

Criteriile care au stat la baza selectării țărilor unde au fost realizate sesiunile de instruire au constat în numărul secțiilor de votare înființate, dimensiunea comunității de români și prezența la vot la scrutinele anterioare.

Indicatori care au stat la baza selecției țărilor

Nr. crt.	Țara	Număr aproximativ de participanți	Număr de secții de votare înființate	Alegători înscriși în LEP (vot la secție)	Număr de cereri pentru votul prin corespondență
1.	Spania	100	53	1.013	2.794
2.	Austria	35	9	9	234
3.	Italia	90	73	440	1.228
4.	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	60	21	182	594
5.	Belgia	50	9	138	382
6.	Franța	40	16	90	561
7.	Germania	30	15	30	618
8.	Republica Moldova	100	35	1.897	880

Desemnarea președinților secțiilor de votare

Președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate au fost desemnați de către Autoritatea Electorală Permanentă, cu 15 zile înaintea datei alegerilor, în ședință publică anunțată cu 48 de ore înainte, prin tragere la sorți computerizată, dintre persoanele înscrise în Corpul experților electorali din străinătate.

La alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016, desemnarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate s-a realizat din rândul experților electorali propuși de Ministerul Afacerilor Externe, iar desemnarea președintelui biroului electoral pentru votul prin corespondență și a locțiitorului acestuia s-a realizat în conformitate cu art. 8 alin. (1) din Legea nr. 288/2015, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, la data de 26 noiembrie 2016, au fost desemnate 417 persoane ca președinți ai birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, un președinte al biroului electoral pentru votul prin corespondență și un locțiitor al acestuia.

Desemnarea operatorilor de calculator

Procedura de votare la alegerile parlamentare din anul 2016 a inclus, pentru prima dată, o componentă informatică menită să faciliteze verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru exercitarea dreptului de vot, pe de o parte, și să prevină votul ilegal, pe de altă parte, pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în afara țării. *Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal* (SIMPV) a avut, de asemenea, rolul de a asigura unicitatea înscrierii în listele electorale și de a agrega date statistice privind prezența alegătorilor la vot.

Serviciul de Telecomunicații Speciale a asigurat, pentru birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate comunicate de Autoritatea Electorală Permanentă, câte două terminale informatice care au avut integrate mecanisme de preluare automată și manuală a datelor de identificare din zona de citire automată cu caractere identificabile optic din cărțile de identitate și pașapoartele alegătorilor care s-au prezentat la vot.

Având în vedere prevederile legale, au fost desemnați câte **doi operatori de calculator pentru fiecare secție de votare din afara țării**. Ca urmare a acestui fapt, au fost desemnate 140 de persoane ca operatori de calculator ai secțiilor de votare în cadrul a 70 de secții de votare.

La alegerile parlamentare din anul 2016, președintele secției de votare a putut îndeplini și funcția de operator de calculator, în condițiile art. 7 alin. (5) din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, a mai existat un număr de 347 de persoane care au îndeplinit atât funcția de președinte, cât și de operator de calculator și un număr de 347 de persoane care au avut atât calitatea de membru, cât și de operator.

Numărul total de persoane care au avut atribuții de operator de calculator în cadrul secțiilor de votare din străinătate a fost de 834.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor care îi revin instituției în materie de instruire electorală a persoanelor implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor din străinătate, Autoritatea Electorală Permanentă, alături de Serviciul de Telecomunicații Speciale, a sprijinit Ministerul Afacerilor Externe, în perioada 21 noiembrie – 6 decembrie 2016, în desfășurarea unor sesiuni de instruire a persoanelor desemnate a fi președinți/operatori de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, la alegerile parlamentare din data de 11 decembrie 2016, în 8 țări din Europa.

INTERFAȚA PUBLICĂ A REGISTRULUI ELECTORAL

Direcția generală pentru coordonarea sistemului informațional electoral național

Prin interfața publică a Registrului electoral alegătorii pot verifica secția de votare la care au fost arondați în funcție de adresa de domiciliu.

AFLĂ CARE ESTE SECȚIA TA DE VOTARE

Vă rugăm completați formularul cu datele exacte înscrise în cartea de identitate sau în buletin.

CNP: Nume de familie:
Căp:

Introduceți ambele numere din imaginea alăturată, separate de un spațiu.

Funcționalitatea este îmbunătățită prin adăugarea coordonatelor GPS ale secțiilor de votare, astfel alegătorii pot vizualiza locația secției de votare și drumul până la aceasta.

SUNTEȚI ÎNSCRIS/Ă PE LISTELE PERMANENTE ALE SECȚIEI DE VOTARE NR. 199

STRADA PODGORIEI, NR. 12
ORAȘ BOLDEȘTI-SCĂENI, BOLDEȘTI-SCĂENI
ȘCOALA GIMNAZIALĂ "MIHAI VITEAZUL" BOLDEȘTI-SCĂENI

Dumă la secție!

DELIMITĂRI SECȚIE DE VOTARE

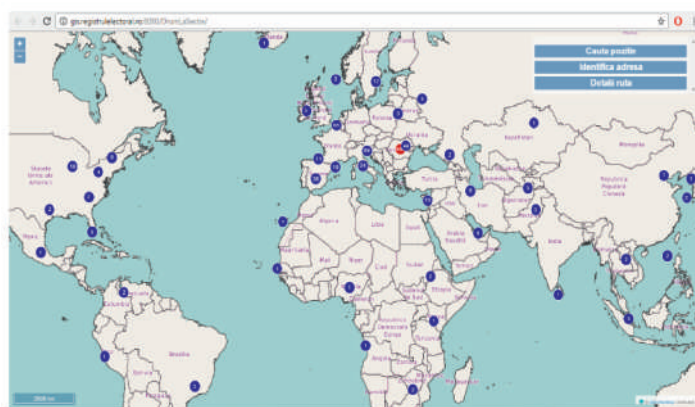
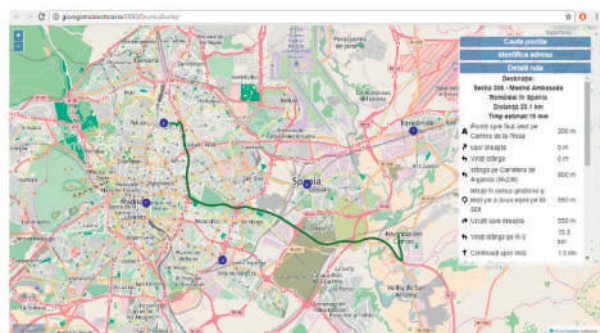
Strada: Fântâni	Strada: Zăvoi	Strada: Văleni	Strada: Vestului
Număr început: 10	Număr început: 10	Număr început: 40	Număr început: 10
Număr sfârșit: 20	Număr sfârșit: 20	Număr sfârșit: 50	Număr sfârșit: 20
Număr mijloc: 15	Număr mijloc: 15	Număr mijloc: 45	Număr mijloc: 15

➤ 54661 căutări publice în săptămâna premergătoare alegerilor locale din 5 iunie 2016

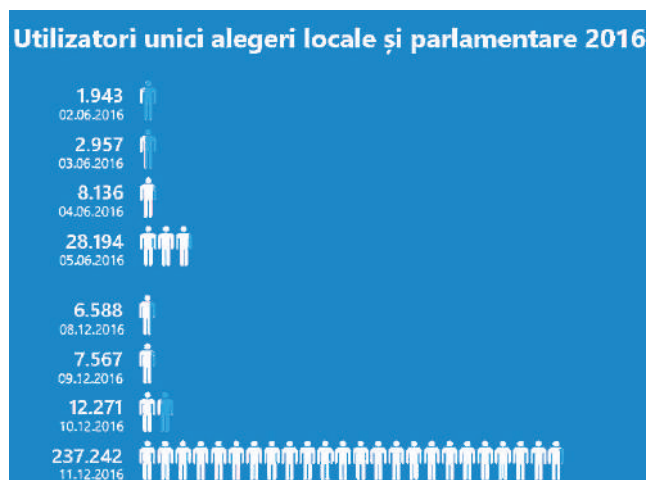
➤ 43806 căutări publice în săptămâna premergătoare alegerilor parlamentare din 11 decembrie 2016

La alegerile parlamentare a fost pusă la dispoziția alegătorilor o hartă ce conține toate secțiile de votare organizate cu ocazia acestui scrutin, atât pe teritoriul României, cât și în diaspora.

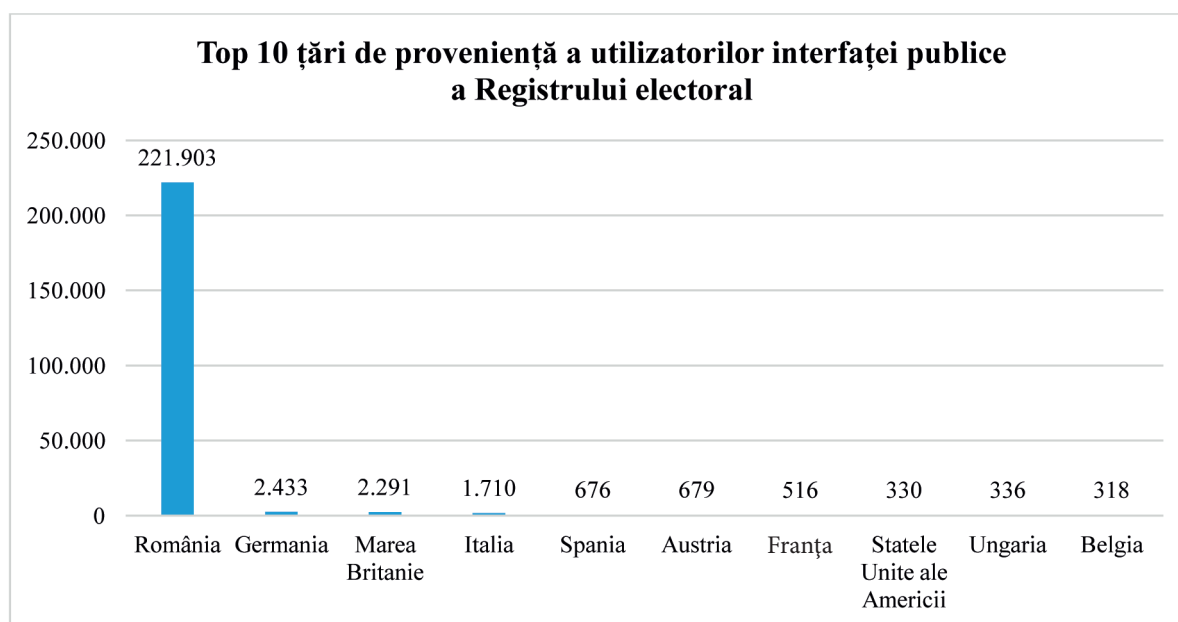
Cu ajutorul acestei hărți, alegătorii pot identifica locația secției de votare și drumul până la aceasta fie din locația curentă, fie dintr-o locație selectată pe hartă.

Utilizarea Registrului electoral la alegerile din anul 2016 (02.06.2016 – 05.06.2016 și 08.12.2016 – 11.12.2016)

Un aspect important de reliefat este faptul că la alegerile parlamentare din anul 2016, deși utilizatorii cu cea mai mare pondere care au accesat interfața publică a Registrului electoral au fost din România, a existat și un procent important de utilizatori din alte state, precum Germania, Marea Britanie, Italia, Spania, Franța, Statele Unite ale Americii etc., după cum urmează:

ALEGERILE PARLAMENTARE DIN ANUL 2016. CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

Departamentul legislativ

§1. Introducere

Din reforma anului 2015 pot fi deduse o serie de orientări generale ale evoluției legislației electorale românești, precum extinderea accesului la dreptul de vot, o atenție sporită pentru integritatea candidaților, prevenirea și combaterea fraudelor electorale prin mijloace tehnice și administrative și restrângerea influenței resurselor financiare asupra campaniilor electorale.

Noile tehnologii informatice implementate cu prilejul alegerilor locale din iunie 2016 și perfecționate la alegerile parlamentare din decembrie 2016 și-au atins cu certitudine scopul: verificarea electronică a înscrierii alegătorului în listele electorale permanente și indicarea corectă a secției de votare la care acesta este arondat, evidențierea persoanelor cărora li s-a interzis exercitarea dreptului de vot, precum și prevenirea votului multiplu, prin intermediul Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV). Astfel au simplificat și accelerat procesul de votare, venind în sprijinul președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare. Așa cum rezultă din datele comunicate de Ministerul Afacerilor Interne, de la implementarea SIMPV numărul de infrațiuni electorale a scăzut în mod semnificativ. Fenomenul turismului electoral semnalat cu ocazia scrutinelor desfășurate anterior anului 2016 a fost eliminat. Același sistem a permis și vizualizarea prezenței la vot în timp real.

Procesele de completare și centralizare a proceselor-verbale, precum și de repartizare a mandatelor și de stabilire a rezultatelor votării au beneficiat, de asemenea, de suportul unor instrumente informatice eficiente. Desigur, acestea sunt perfectibile, și acest lucru este evidențiat de modificările operate la nivelul legislației secundare după alegerile locale din iunie 2016.

Informatizarea procesului electoral a fost însoțită, în unele cazuri, de erori umane, fiind semnalate cazuri în care mesajele generate de SIMPV au fost ignorate de președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare, care au permis

exercitarea dreptului de vot unor persoane care figurau înscrise în altă circumscripție electorală sau cazuri în care operatorii au validat în mod incorect CNP-ul unei persoane în sistem. Au existat, de asemenea, cazuri în care procesele-verbale de consemnare a rezultatelor votării încheiate la nivelul secțiilor de votare au fost completate incorect, generând întârzieri în activitatea de primire-predare a materialelor electorale la nivelul birourilor electorale de circumscripție.

Aceste situații punctuale trebuie raportate la contextul general: în anul 2015 modalitatea de selectare a președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare a fost modificată în totalitate, Legea nr. 208/2015 reglementând obligația constituirii Corpului experților electorali. În același an a fost creată o nouă categorie de personal implicat în desfășurarea operațiunilor electorale, respectiv operatorii de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare. Selecția și instruirea zecilor de mii de persoane implicate în utilizarea SIMPV și a celorlalte instrumente informatice sus-menționate au presupus organizarea, într-un termen scurt, de către Autoritatea Electorală Permanentă și Serviciul de Telecomunicații Speciale, a unor ample programe de instruire. Aceste programe trebuie, cu certitudine, extinse și în perioadele pre- și postelectorale, în vederea obținerii unui nivel superior de instruire a experților electorali și a operatorilor de calculator, oferindu-le acestora prilejul de a aprofunda și actualiza cunoștințele dobândite.

Votul prin corespondență a reprezentat o modalitate nouă de exercitare a dreptului de vot de către alegătorii din străinătate. Aproape 9.000 de alegători au fost înscrși, la cerere, în Registrul electoral cu această opțiune, însă doar jumătate dintre aceștia au transmis înapoi în țară plicul cu buletinul de vot. Majoritatea cetățenilor din străinătate s-au prezentat la secțiile de votare în vederea exercitării dreptului de vot. Nu au fost raportate incidente precum imposibilitatea

exercitării dreptului de vot din cauza timpilor mari de așteptare.

Prin urmare, evoluția pozitivă a sistemului electoral românesc a implicat beneficii concrete pentru alegători, partide politice și candidați. Pentru menținerea acestora, se impune ca reforma electorală din anul 2015 să fie consolidată prin continuarea codificării procedurilor electorale, creșterea accesibilității votului, dezvoltarea capacității administrației electorale și îmbunătățirea mecanismelor administrative privind organizarea proceselor electorale.

Pentru a ne orienta în privința viitoarelor modificări legislative, prezentul articol propune, de o manieră neexhaustivă, o serie de soluții specifice pe care le expunem în cele ce urmează.

§2. Alegătorii din țară

Potrivit legii, alegătorii cu domiciliul în țară pot vota la secția de votare unde își au domiciliul sau reședința sau la orice secție de votare din cadrul județului unde își au domiciliul sau reședința, în situația în care nu se află în localitatea de domiciliu sau reședință. Prin urmare, alegătorii care în ziua votării nu se află în județul unde își au domiciliul sau reședința nu își pot exercita dreptul de vot.

Apreciem că această restricție privind exercitarea dreptului de vot, întemeiată pe prezumția legăturii între alegător, circumscripția electorală și ales, poate fi înlăturată sau atenuată prin conferirea posibilității alegătorilor cu domiciliul în țară de a vota prin corespondență.

Tot în sensul creșterii accesului la vot, arătăm că dificultățile obiective întâmpinate de persoanele cu dizabilități sau bolnave la depunerea la birourile electorale ale secțiilor de votare a cererilor de vot prin intermediul urnei speciale pot fi eliminate prin acordarea posibilității de a depune aceste cereri și prin intermediul Autorității Electorale Permanente și/sau al birourilor electorale de circumscripție.

§3. Alegătorii din străinătate

Cetățenii români cu domiciliul în străinătate care nu au făcut cereri pentru înscrierea în Registrul electoral nu au putut fi înscriși în listele electorale permanente întrucât nu există suficiente informații privind domiciliul lor (în datele comunicate de către Direcția Generală de Pașapoarte din cadrul Ministerului Afacerilor

Interne figurează doar țara în care și-au stabilit domiciliul inițial, fără alte detalii).

Pentru a face posibilă arondarea la o secție cât mai apropiată de domiciliul sau reședința declarată a persoanelor care au făcut solicitări în acest sens, Autoritatea Electorală Permanentă a construit o aplicație bazată pe geolocalizarea adreselor și alocarea automată la cea mai apropiată secție.

Întrucât numărul alegătorilor prezenți la vot a fost mult mai mare decât numărul celor care au făcut cereri de înscriere în Registrul electoral, rezultă că estimarea numărului necesar de secții de votare nu se poate face doar pe baza solicitărilor formulate de alegători, pentru dimensionarea acestuia fiind necesare criterii suplimentare.

§4. Candidaturi

Unul dintre aspectele semnalate în mod constant de către formațiunile politice și care face obiectul mai multor inițiative legislative aflate în procedură legislativă este numărul mare de semnături de susținere solicitat la înregistrarea candidaturilor. Colectarea numărului de semnături cerut de lege s-a dovedit a fi o sarcină dificilă pentru cei mai mulți dintre competitorii electorali. Apreciem că **forul legislativ poate avea în vedere reducerea numărului de semnături**. Însă o astfel de măsură trebuie însoțită, în mod obligatoriu, de niște reguli clar definite de verificare a corectitudinii datelor înscrise în listele de susținători, în caz contrar depunerea semnăturilor reducându-se la o simplă formalitate, fără a avea certitudinea unei susțineri reale a candidatului de către electorat.

Biroul Electoral Central a publicat situația centralizată a candidaturilor la alegerile parlamentare din anul 2016. Baza de date a permis identificarea unor nereguli, respectiv 18 liste de candidați au fost depuse și acceptate de birourile electorale județene, deși nu includeau femei. În plus, deși birourile electorale de circumscripție au rolul de a verifica îndeplinirea condițiilor de eligibilitate de către candidați, acestea nu au acces automat la datele înscrise în evidențele oficiale privind interdicțiile și pedepsele complementare în materie.

Prin urmare, considerăm că, pentru o **verificare mai riguroasă a candidaturilor la nivelul birourilor electorale de circumscripție**, cadrul legal în vigoare ar putea fi completat cu prevederi

referitoare la competența Autorității Electorale Permanente de a gestiona evidența persoanelor lipsite de dreptul de a fi ales și de a o furniza birourilor electorale de circumscripție la data constituirii acestora.

§5. Corpul experților electorali și operatorii de calculator

Constituirea Corpului experților electorali a presupus un amplu proces de selecție, verificare și instruire a persoanelor dintre care au fost desemnați președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare și locțiitorii acestora.

Din experiența câștigată cu prilejul celor două scrutine din anul 2016 rezultă necesitatea consolidării continue a Corpului experților electorali, prin îmbunătățirea mecanismelor normative și administrative de selecție și evaluare a acestora, dar și prin instituirea unor beneficii suplimentare pentru președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare și locțiitorilor acestora, adecvate răspunderii și complexității activității lor. Aceste măsuri trebuie însoțite de operaționalizarea Centrului „Expert electoral” și de elaborarea și implementarea unui modul de formare continuă a experților electorali.

Totodată, deși operatorii de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare nu fac parte propriu-zis din administrația electorală, considerăm că, în viitorul apropiat, concomitent cu extinderea utilizării programelor informatice pentru eliminarea votului multiplu și a votului exprimat fără drept la toate tipurile de scrutin, dar și cu dematerializarea progresivă a operațiunilor scriptice din secțiile de votare, se impune configurarea unui statut aparte al acestora, similar celui al experților electorali.

§6. Birourile electorale ale secțiilor de votare

În cazul renunțării/indisponibilității președintelui biroului electoral al secției de votare, locțiitorul acestuia ar trebui să devină automat președinte, urmând ca Autoritatea Electorală Permanentă să efectueze tragerea la sorți pentru desemnarea locțiitorului președintelui biroului electoral al secției de votare. Astfel, ar fi evitate situațiile în care președintele biroului electoral al secției de votare are un nivel de studii inferioare celor absolvite de locțiitor.

Se impune menționarea expresă în lege a rolului pe care îl au membrii biroului electoral

al secției de votare în asistarea și sprijinirea președintelui acestuia pentru buna organizare a votării, pentru a evita cazurile întâlnite în practică în care aceștia se derobează de această atribuție.

Totodată, având în vedere faptul că birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate au fost constituite dintr-un președinte și cel mult 8 membri, considerăm că se impune ca, în anumite situații, pe lângă președintele biroului electoral al secției de votare din străinătate să fie desemnat și un locțiitor al acestuia.

§7. Logistica electorală

Se impune analizarea posibilității creșterii calității hârtiei asigurate de Ministerul Afacerilor Interne, prin Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale. Apreciem că greutatea acesteia trebuie să fie de minimum 80 g/m² (hârtie utilizată în mod curent pentru imprimare și fotocopiere).

În același context, poate fi luată în considerare, **pentru viitor**, soluția înscrierii tuturor competitorilor electorali pe aceeași pagină a buletinului de vot, dublată de posibilitatea de citire automată a opțiunilor alegătorilor cu ajutorul unor **urne inteligente** (urne dotate cu scanner, cu posibilitatea de a fi legate în rețea la nivel național și cu opțiune de transmitere on-line a datelor active după închiderea votării). În practica altor state s-a recurs la soluția afișării numelor și prenumelor candidaților în fiecare secție de votare într-un loc vizibil, pe buletinul de vot fiind înscrise doar denumirea competitorilor electorali și însemnele acestora, pentru păstrarea unei dimensiuni reduse a buletinului de vot utilizabil în cadrul procesului de scanare.

Producerea urnelor din material plastic, transparent, având un instrument de măsurare a numărului de buletine de vot introduse, reprezintă o altă soluție de creștere a corectitudinii procesului electoral.

§8. Corelarea unor termene din cadrul perioadei electorale

Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare, prevede că, în termen de 5 zile de la data până la care se pot propune candidaturile pentru circumscripțiile electorale din țară, partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice și alianțele electorale care participă la alegeri, altele

decât cele parlamentare trebuie să comunice numele și prenumele reprezentanților în birourile electorale de circumscripție din țară. Constatarea rămânerii definitive a candidaturilor pentru circumscripțiile electorale din țară se realizează după expirarea termenului de depunere a candidaturilor, la care se adaugă termenele de contestare, respectiv de soluționare a contestațiilor.

În practică s-a ajuns, în multe situații, ca termenul pentru completarea birourilor electorale de circumscripție cu reprezentanții partidelor politice neparlamentare să fie împlinit înainte de data rămânerii definitive a candidaturilor, ceea ce a pus unii competitori electorali în situația de a nu putea participa la completarea birourilor electorale de circumscripție și, pe cale de consecință, nici la completarea birourilor electorale ale secțiilor de votare, din motive neimputabile lor. Prin urmare, se impune ca termenul de comunicare a numelor și prenumelor reprezentanților formațiunilor politice neparlamentare în birourile electorale de circumscripție să se raporteze la data rămânerii definitive a candidaturilor.

§9. Predarea materialelor electorale

După data alegerilor au fost înregistrate numeroase sesizări din partea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare privind aglomerația creată la predarea dosarelor și a materialelor utilizate în procesul electoral către birourile electorale de circumscripție, solicitându-se o mai bună organizare a acestei activități. Intervalul lung de timp de la deschiderea secției de votare (la ora 6 a zilei de duminică) și până la momentul predării efective a materialelor electorale la biroul electoral de circumscripție (uneori chiar după ora 12 a zilei de luni) și absența de la locul de muncă în cursul zilei de luni au fost printre principalele probleme menționate.

Totodată, pentru abordarea acestor probleme pot fi utilizate metode diferite, atât în mod alternativ cât și corelativ, dintre care menționăm:

- preluarea materialelor electorale de la sediile secțiilor de votare, în recipiente sigilate, de către oficiali electorali constituiți în echipe mobile, special desemnați în acest scop;

- întărirea forței juridice a proceselor-verbale întocmite în formă electronică și utilizarea exclusivă a acestora pentru centralizarea rezultatelor alegerilor, ceea ce ar permite membrilor biroului electoral al secției de votare inclusiv să predea materialele electorale în ziua următoare sau să le predea la nivelul localității respective unor oficiali electorali desemnați în acest scop;

- organizarea alegerilor în ziua de sâmbătă, ceea ce ar asigura suficient timp pentru operațiunile de predare a materialelor electorale înaintea zilei de luni când în majoritatea secțiilor de votare reîncep activitățile de învățământ, iar membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare trebuie să fie prezenți la locul de muncă;

- acordarea unei zile libere membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, în ziua următoare datei votării;

- stabilirea unei zile de vacanță pentru elevii din învățământul preuniversitar, în ziua următoare datei votării, dat fiind faptul că peste 80% din sediile secțiilor de votare sunt amplasate în unități de învățământ.

Mai arătăm că, dacă centralizarea rezultatelor din secțiile de votare s-ar realiza prin intermediul SIMPV sau al urnelor inteligente, atunci:

- nu ar mai fi necesară deplasarea de la secțiile de votare către birourile electorale de circumscripție constituite la nivel de localitate/județ și nu s-ar mai forma cozi la sediile acestor birouri;

- deschiderea/desigilarea recipientelor care conțin materialele electorale preluate de la secțiile de votare s-ar realiza la sediul biroului electoral ierarhic superior doar ca urmare a unor contestații. Astfel, responsabilitatea centralizării corecte a rezultatelor dintr-o secție de votare ar cădea exclusiv în sarcina membrilor biroului electoral al secției de votare, birourile electorale ierarhic superioare având doar sarcina soluționării unor eventuale contestații.

CALL FOR PAPERS

ELECTORAL EXPERT REVIEW

The Electoral Expert Review, published by the Permanent Electoral Authority, invites stakeholders and those interested to contribute in publishing scientific articles related to the electoral field and to areas such as: human rights, political science, legal and administrative domain. Regarding the next edition of the Electoral Expert Review, the editorial board welcomes articles with interdisciplinary character that have not been or are not published in other journals, reviews or scientific symposium volumes.

The authors may submit proposals for articles directly to the following address: expert.electoral@roaep.ro

The Electoral Expert Review is a quarterly publication of studies, researches and analyses related to the elections field. The editorial project Electoral Expert Review appears in a European context in which articles and scientific research aimed at various aspects of national and European electoral processes are increasing in the last two decades, but it appears a small number of academic magazines and journals assemble them in a publication focused on the electoral field.

With an interdisciplinary and applied character, firstly the publication aims at a wide audience, this being ensured by distributing our journal to the Romanian Parliament, the Government and other institutions from the central and local government, to the most important public libraries, universities, the media, other academic institutions and NGOs. Secondly, the Electoral Expert Review can be found in electronic format in Romanian; this will be completed by one translated into English, giving it an international character.

The issues from 2017 of Electoral Expert Review will be published with the following general topics: **electoral reform, political financing, electoral system, voting methods, gender and elections, etc.** (deadline for submitting the articles: **30th of May 2017**).

Indications and text formatting requirements:

✓ Submitted articles may cover theoretical studies, case studies or researches that have not been published or submitted for other publications or part of the proceedings of scientific conferences. Submitted articles should be original.

✓ We recommend that submitted articles should be between 4,000 and 6,000 words in length (bibliography and footnotes included).

✓ Manuscripts must be accompanied by an abstract. The abstract must have between 100 and 150 words (Times New Roman, 12, italic). After each abstract the author must mention the keywords. We recommend that the articles submitted should be accompanied by a brief presentation of the author/authors (name, institutional or/and academic affiliation, brief research activity and published papers, e-mail address).

✓ The preferred working language of Electoral Expert Review is English.

✓ Main text of the manuscript: Times New Roman, 12, justified, 1.5 line spacing options. Page setup: A4 with 2.5 cm margins. Titles: Times New Roman, 14, bold. Subtitles: Times New Roman, 12, bold. Footnotes: Times New Roman, 10, justified.

✓ All figures, tables and photos must be clear and sharp. The tables should be numbered consecutively in Arabic numbers. The number and the title of each table should be written above it, using Times New Roman, 12, bold. The number and the title of each figure or photo should be written under it, using Times New Roman, 10, bold.

✓ Abbreviations and acronyms will be explained the first time they appear in the text.

- ✓ Quotations and references should be made using the Harvard or European system (only one of them will be used in the manuscript).
- ✓ Internet references should be quoted with the whole link and the date in which it was accessed.

For additional information you can contact us at: expert.electoral@roaep.ro

CALL FOR PAPERS

REVISTA „EXPERT ELECTORAL”

Revista „Expert Electoral”, editată de Autoritatea Electorală Permanentă, primește spre publicare articole științifice ce tratează teme din domeniul electoral, precum și din domenii conexe, cum ar fi: drepturile omului, științe politice, științe juridice și administrative, adică articole cu caracter interdisciplinar și care nu au fost sau nu urmează a fi valorificate prin publicare în alte reviste sau volume ale unor simpozioane științifice.

Având în vedere necesitatea unei dezbateri publice reale pe tema îmbunătățirii și uniformizării legislației electorale, intenționăm ca în următoarele numere ale publicației să abordăm subiecte precum: reforma electorală, finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, sisteme electorale, metode de vot, gen și alegeri etc.

Autorii pot transmite propunerile de articole pentru nr. 2(15)/2017 al revistei „Expert Electoral” la adresa de e-mail: expert.electoral@roaep.ro.

Termen limită de comunicare a lucrărilor: 30 mai 2017.

Revista „Expert Electoral” este o publicație trimestrială de studii, cercetări și analize cu tematică electorală. Autoritatea Electorală Permanentă a inițiat editarea acestei reviste cu scopul de a crea o platformă de dezbateri a subiectelor referitoare la reglementarea și administrarea proceselor electorale.

Autoritatea Electorală Permanentă
Str. Stavropoleos nr. 6, sector 3, București
www.roaep.ro